

Jaarverslag CDA 1985

(foto Dijkstra en zn)

1985 stond in het teken van de voorbereiding van twee verkiezingen.
Op de najaarspartijraad werd premier Lubbers als lijsttrekker voorgedragen.

Inhoud:

1. Partijraad	2
2. Partijbestuur	5
3. Dagelijks Bestuur	8
4. Presidium	9
5. Partijsecretariaat	10
6. Partijvoorlichting	12
7. Redactieraad	13
8. CD/ACTUEEL/ CDA-Krant	14
9. Centraal Verkiezings Comité	15
10. Stichting Kader- en Vormingswerk	16
11. Commissie Buitenland	21
12. Commissie van Beroep	23
13. College Bindend Adviseurs	23
14. Wetenschappelijk Instituut	24
15. Bestuurders- vereniging	30
16. CDJA	35
17. Vrouwenberaad	39
18. Emancipatieproject	43
19. Toetsingscommissie	44
20. Werkgroep Homofilie	45
21. Overleg Kamerkringen/ Provincies	45
22. Stichting Huisvesting	45
23. Financiële commissie	45
24. Comité van Varenden	46
25. Programcommissie	46
26. Fonds Wetenschappelijk Instituut van het CDA	47
27. Internationaal Beraad	47

1. Partijraad

Voorjaarspartijraad Bussum

De voorjaarspartijraad van 8 juni in Bussum stond in het teken van de besluitvorming terzake het model gemeente- en provincieprogram 1986-1991. Door de kamerkringen waren honderden amendementen ingediend, hetgeen een uitvoerige discussie met de modelprogramcommissie tot gevolg had.

De Partijraad besteedde voorts aandacht aan de bespreking van het politieke beleid van de CDA-fracties. In dit verband deden drs. B. Beumer, delegatieleider van het CDA in het Europees Parlement en dr. B. de Vries, fractievoorzitter in de Tweede Kamer, hun verslag.

Gedurende het huishoudelijk gedeelte werden enige wijzigingsvoorstellen vastgesteld op de kandidaatstellings- en standaardreglementen.

Voorzitter CDA-Vrouwenberaad

Bij acclamatie werd de enkelvoudige voordracht van het Vrouwenberaad bekrachtigd in-

zake de benoeming van mevrouw C. Botman-Laan tot voorzitter van het CDA-Vrouwenberaad. Een dankwoord werd gericht tot mevrouw mr. M. Bellingwout-Roodenburg voor haar optreden als interim-voorzitter.

Aangenomen resolutie Resolutie betreffende Zuid-Afrikabeleid (ingediend door het CDJA)

De CDA-Partijraad bijeen 8 juni
constaterende

1. dat de apartheid in Zuid-Afrika voortduurt, en steeds schrijnender vormen begint aan te nemen;
2. dat onder de bevolking van Zuid-Afrika het streven naar wijziging van de politieke situatie steeds duidelijker naar voren komt;
3. een scherpere afwijzing van apartheid in de internationale houding, met name in de V.S., die uitmondt in concrete economische sancties,

Overwegende

4. de volstrekte verwerpelijkheid van het apartheidssysteem, het verzoek van de hervormingsgezinde Zuid-Afrikanen om daadwerkelijke internationale steun bij hun hervormingsstreven,

Gehoord hebbende

5. de opvattingen zoals die leven binnen het CNV,

Spreekt uit

6. dat het nu meer dan ooit tijd is over te gaan tot het opvoeren van de druk op Zuid-Afrika, door wetgevende maatregelen op het terrein van de economische betrekkingen, waaronder tenminste het aan stringente, effectief af te dwingen voorwaarden verbinden van investeringen;
7. dat bij de uitvoering daarvan rekening gehouden kan worden met de vorm en invulling door andere landen en dat op soortgelijke stappen moet worden aangedrongen bij andere landen.

De CDA-top luistert naar een partijraadsganger: V.l.n.r. Joke en fractievoorzitter Bert de Vries, premier Ruud Lubbers, de ministers Onno Ruding, Wim Deetman en Elco Brinkman en Jan Christiaanse, fractievoorzitter in de Eerste Kamer.

Najaarspartijraad Bussum

De tweedaagse najaarspartijraad van 25 en 26 oktober stond vrijwel geheel in het teken van de besluitvorming terzake het landelijk verkiezingsprogramma 1986-1990.

Via een voorvergadering, de parallelle vergadering en de plenaire vergadering werden meer dan 1000 wijzigingsvoorstellen behandeld. De voorstellen waren gesplitst in redactionele, inhoudelijke en urgente voorstellen.

Na een urenlange, maar zeer goede discussie kon het verkiezingsprogramma worden vastgesteld. Belangrijk agendapunt was voorts de vaststelling van de kandidaatstelling voor het lijsttrekkerschap. Bij acclamatie besluit de Partijraad voor dit lijsttrekkerschap voor te dragen aan het Congres de heer drs. R. F. M. Lubbers.

Aangenomen resoluties

Resolutie over de PABO's op levensbeschouwelijke grondslag

(Hoofdstuk VI 4.1.1., 5.2.1., 5.2.6.)

Kennis genomen hebbend — van het ontwerp-programma voor de Tweede Kamerverkiezingen 1986,

Erkende

— de zorg van het CDA voor het bijzonder onderwijs in het algemeen en met name de zorg voor behoud van die instellingen in het bijzonder, die de onderwijskrachten leveren van het bijzonder onderwijs,

Geeft als zijn mening te kennen

— dat gezien de omvang van de S.T.C.-operatie binnen het H.B.O., waarbij vele PABO's op levensbeschouwelijke grondslag zijn/worden betrokken in niet-levensbeschouwelijke constructies, waar dat nog mogelijk is alles in het werk moet worden gesteld — indien door het verlenen van extra faciliteiten — de PABO's op levensbeschouwelijke grondslag zodanig overeind te houden, dat de toestroming van levensbeschouwelijk gevormde onderwijskrachten in de toekomst gewaarborgd blijft.

Resolutie over de mestproblematiek

Kennisgenomen hebbend

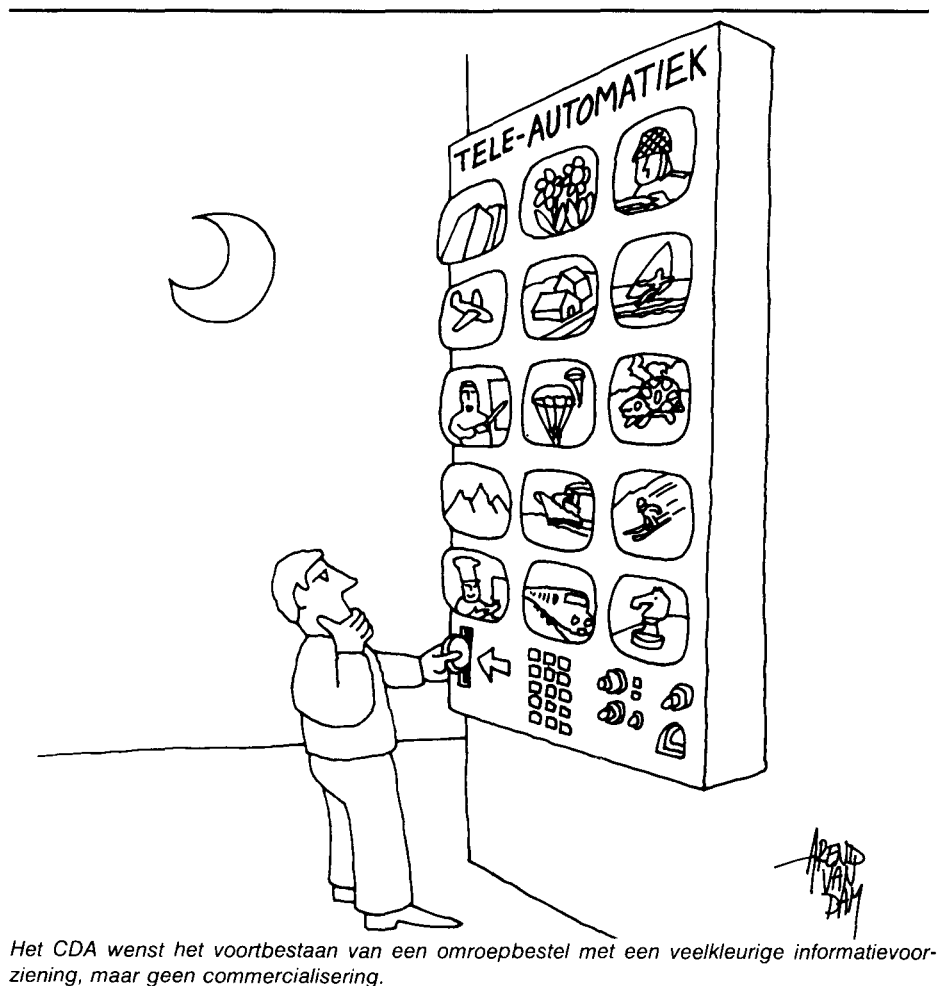
— van het ontwerp-programma van de Tweede Kamerverkiezingen 1986,

Constateernde

— dat zowel de milieuhygiënische als landbouwkundige gevolgen van de sterk toegenomen mestproductie in de afgelopen jaren in hun volle omvang zichtbaar zijn geworden,

Van mening

— dat de grenzen van wat toelaatbaar is voor zowel het milieu als ook de agrarische sector zijn bereikt en deels zijn overschreden;
— dat door de nationale betekenis van de vee-

Het CDA wenst het voortbestaan van een omroepbestel met een veelkleurige informatievoorziening, maar geen commercialisering.

houderij als economische bedrijvigheid een nationale aanpak, zoals de laatste jaren is ingezet en aangekondigd, noodzakelijk is,

Van oordeel dat

— de middelen en voorzieningen hiertoe ontoereikend zijn,

Spreekt als haar mening uit dat

— de mestproblematiek o.a. door middel van wetgeving op korte termijn met kracht moet worden aangevat door een actief beleid ter vergroting van de afzetmogelijkheden van mest en door een intensivering van het onderzoek naar de afzet- en aanwendingsmogelijkheden, de be- en verwerking van mest;
— met het oog hierop vooral in de aanloopfase een extra inspanning van de overheid nodig zal zijn.

Resolutie over de gezondheidszorg

Gelet op

— de tekst van het thans vastgestelde hoofdstuk

V van het verkiezingsprogramma „Uitzicht”.

Overwegende

— dat met de door de Partijraad genomen beslissingen het CDA voor wat de gezondheidszorg en de maatschappelijke dienstverlening betreft een nieuwe koers is ingeslagen,

Spreekt uit

— dat de invoering van een nieuw stelsel voor de gezondheidszorg en de maatschappelijke dienstverlening gefaseerd moet verlopen;

— dat bij de voorbereiding en de uitvoering van elke fase zorgvuldig moet worden nagegaan of er daarbij in voldoende mate recht wordt gedaan aan de grondgedachten van het CDA: rechtvaardigheid, solidariteit, rentmeesterschap en gespreide verantwoordelijkheid;

— dat mede ten behoeve van de onder punt 2 bedoelde bezinning er in het CDA spoedig een discussie op gang wordt gebracht over de uitwerking van de visie die in de nieuwe benade-

ring van het program is gelegd en verzoekt het partijbestuur de daartoe strekkende maatregelen te treffen.

Resolutie over minimumjeugdloon

Kennis genomen hebbend

- van het kabinetsvoornemen tot afschaffing van het minimumjeugdloon voor 16- en 17-jarigen;
- van het verkiezingsprogramma „Uitzicht”, waarin opgemerkt wordt, geen specifieke maatregelen te treffen t.a.v. minimumjeugdlonen,

Constaterende

- dat op dit moment het minimumjeugdloon voor 16-jarigen f 658,80 en voor 17-jarigen f 785,10 per maand bedraagt, en dat daarmee het minimumjeugdloon in Europees verband in tegenstelling tot het minimumloon voor volwassenen feitelijk tot de laagste Europese jeugdlonen behoort;
- dat de jeugdwerkloosheid nog steeds om een solide beleidspakket vraagt, met name gericht op scholing en werkervaring, juist nu de werkloosheid qua omvang daalt, maar qua duur nog steeds toeneemt,

Spreekt uit

- dat het onwenselijk is dat het minimumjeugdloon thans wordt afgeschaft omdat op deze wijze geen directe resultaten zullen worden geboekt met betrekking tot de bestrijding van de jeugdwerkloosheid;

- en dat in plaats daarvan de gedachten uit Uitzicht worden geconcretiseerd waarbij getracht wordt 16- en 17-jarige werklozen perspectief te bieden door meer inhoud te geven aan de partiële leerplicht onder meer door uitbreiding van leer- en arbeidsovereenkomsten, scholingsfaciliteiten en werkervaringsprojecten.

Roept

- de Tweede Kamerfractie op zich in te spannen voor dit standpunt.

Resolutie over mediabeleid

Constaterende

- dat, er een ontwerp-mediawet is ingediend bij de Tweede Kamer;
- dat, het voortbestaan van het publieke omroepbestel, dat de geestelijke en maatschappelijke verscheidenheid in de media waarborgt, gegarandeerd dient te blijven,

Overwegende

- dat, in een democratie het belang van een veelkleurige informatievoorziening als basis voor een pluriforme meningsvorming evident is,

Roept de Tweede Kamerfractie van het CDA op

- via amendering mee te werken aan zodanige wijzigingen van het wetsontwerp dat de nieuwe

De Najaars-Partijraad stemt over één van de ingediende resoluties. Op de voorgrond o.a. Wim van Velzen (midden op de foto).

wet volop recht zal doen aan artikel 28 van ons Program van Uitgangspunten: „In het mediabeleid wordt een onafhankelijk en veelzijdig aanbod in de informatievoorziening veilig gesteld.

Daarbij wordt met name de ruimte gewaarborgd voor de doorwerking van levens- en wereldbeschouwingen. Toepassing van bestaande en nieuwe technieken in de communicatiemediën worden hierop getoetst, waarbij tevens gewaakt wordt tegen een commercialisering van de openbare informatievoorziening”.

Resolutie over de stelselwijzigingen sociale zekerheid

Kennis genomen hebbend

- van de voorstellen met betrekking tot de stelselwijzigingen sociale zekerheid,

Van mening

- dat het voor uitkeringsgerechtigden van groot

belang is, dat er snel — zo mogelijk voor de verkiezingen — een nieuw solide stelsel van sociale zekerheid tot stand komt, waarna voor hen geen inkomensverslechtering meer wordt doorgevoerd;

- dat het voor boven 35-jarige arbeidsongeschikten van groot belang is dat de sociale zekerheid op deze manier vorm krijgt,

Constateerend

- dat het kabinet na de toespraak van de minister-president voor het CDA in Noord-Brabant op 5 oktober 1985 te Tilburg, aan de oudere WAO'ers duidelijkheid heeft verschaft door te stellen, dat WAO'ers boven de 35 jaar niet opnieuw worden herkeurd,

Doet een beroep

- op de CDA-Tweede Kamerfractie in deze zin te besluiten.

2. Partijbestuur

Verkiezingen werpen hun schaduwen vooruit

Veel aandacht van het partijbestuur gaat in 1985 uit naar de voorbereiding van de verkiezingen. Van de tien vergaderingen staat vrijwel elke bijeenkomst direct of indirect in het teken van de voor het CDA zo belangrijke krachtmeting in mei 1986.

Daarbij gaat het vooral om zaken als:

- de vaststelling van het concept-modelprogramma voor gemeenten en provincies;
- behandeling van het concept-verkiezingsprogramma, zowel de procedurele kant als de inhoudelijke kant;
- de vaststelling van de advies-kandidatenlijst;
- de opzet van de campagnevoering voor Raden en Tweede Kamer.

Taken

Tot de belangrijkste taken van het partijbestuur kan men, kijkend naar de statuten, rekenen:

- de voorbereiding en organisatie van de verkiezing voor de leden van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal en van het Europees Parlement;
- het opstellen van ontwerp (model) programma's t.b.v. verkiezingen van vertegenwoordigende lichamen; en
- de zorg voor het beheer van geldmiddelen en eigendommen van het CDA.

Daarmee zijn nog niet alle taken en bevoegdheden opgesomd die het bestuur krachtens artikel 71 van de partijstatuten toekomen. Samenvattend gaat het om: het leiding geven aan alle politieke en organisatorische activiteiten van en binnen het CDA.

Politieke discussie

Ook de politieke discussie neemt in 1985 weer een centrale plaats in op de bijeenkomsten. Elke vergadering vindt een politieke rondblik plaats waarbij de voorzitter van de Tweede Kamerfractie ter inleiding een exposé geeft over tal van politieke actuele vraagstukken. Daarna volgt een intensieve discussie met de bestuursleden die de fractievoorzitter op een groot aantal terreinen nader „ondervragen”.

Soms zijn ook bewindslieden aanwezig, terwille van een meer diepgaande discussie over een bepaald beleidsterrein. Zo discussieert het bestuur op 9 maart met staatssecretaris Van Zeil over het midden- en kleinbedrijf.

Verder is er periodiek een gedachtenwisseling met drs. Beumer, de voorzitter van de Nederlandse delegatie van Europarlementariërs.

Daarnaast zijn er geregeld discussies over notities van de commissie Buitenland over specifieke problemen op buitenlands-politiek terrein. Zo komen op 21 juni bijvoorbeeld zaken als SDI, het Europees Landbouwbeleid, en de mensenrechten aan de orde.

Ada Baas-Jansen. Lid van het Partijbestuur.

(foto Van de Biezen en Van Zalk)

Interne partijorganisatie

Vrijwel elke vergadering vraagt besluitvorming dan wel bezinning terzake de partijorganisatie in brede zin. Bij lange na niet volledig — vanwege de beperkte ruimte — geven wij een aantal hoofdzaken weer:

- de samenstelling van diverse commissies; op 14 januari 1985 beraadslaagt het bestuur over de samenstelling van de redactiecommissie, de werkgroep homofilie en het Inter Cultureel Beraad;
- een eerste discussie op 14 januari over een op te richten kaderschool voortvloeiend uit „Appèl en Weerklank”;
- het vaststellen van de procedure bij de bespreking van het concept-verkiezingsprogramma (9 maart); het vaststellen van de procedure voor de behandeling van de amendementen op het verkiezingsprogramma door de afdelingen en de Partijraad (21 juni). Gekozen wordt voor een nieuwe procedure, waarbij de politieke discussie over centrale amendementen meer recht gedaan kan worden. Besloten wordt de amendementen te splitsen in redactionele, inhoudelijke en urgente amendementen. Daarnaast wordt afgesproken voorafgaande aan de plenaire partijraad op de vrijdagavond deelvergaderingen te beleggen voor afzonderlijke hoofdstukken van het program. Het partijbestuur besluit tot dit „experiment” na een evaluatie van de behandeling van het modelprogramma op de voorjaarspartijraad;
- het vaststellen van een gravamen-reglement waarin het partijbestuur „spelregels” vaststelt

voor het omgaan met een gravamen door kamer-kandidaten alsmede een procedure voor het beoordelen van gravamina (21 juni);

- een aantal verzoeken tot het in overweging nemen van een royementsprocedure, en hulp bij het „blussen van brandjes” in gemeentelijke afdelingen;
- de behandeling van correspondentie; de vaststelling van vergaderschema's e.d.; en
- taken voortvloeiend uit de voorbereiding van Partijraden.

Diverse aangelegenheden

Op 9 maart discussieert het bestuur met mr. Ph. Houben voorzitter van de commissie Modelprogramma over het eindproduct van „zijn” commissie.

Aan de hand van het rapport „Van Verzorgingsstaat naar Verzorgingsmaatschappij” is bekeken hoe de resultaten van dit rapport toegespitst kunnen worden op de lagere overheden. Hoofdstuksgewijs (volgens de indeling van de comptabiliteitswet) zijn problemen voor de komende tijd geïnventariseerd. Hierbij werd uitgegaan van:

- herstel van verantwoordelijkheden;
- garanderen van elementaire bestaansvoorwaarden; en
- het handhaven en ontwikkelen van de rechtsorde.

Bij de uitwerking van deze uitgangspunten is principieel een keuze gemaakt, te weten recht doen aan het herstel van het particulier initiatief, motiveren van organisaties en instellingen om aan een zorgzame samenleving vorm te kunnen geven, het geven van ruimte en gelegenheid aan de overheid om een eigen beleidsterrein scherper af te bakenen en daardoor — bij eigen verantwoording — met gezag op te kunnen treden.

In het program zijn suggesties en praktische handvaten opgenomen waarmee de afdelingen zelf hun programma kunnen opstellen.

Vooral over de media-paragraaf en het volksgezondheidsbeleid vindt een uitvoerige discussie plaats.

Op 26 april rondt het bestuur de partijpolitieke discussie over energiebeleid af aan de hand van een aangepaste notitie van de werkgroep-Krol. De programcommissie besluit de resultaten van deze politieke discussie vrijwel letterlijk over te nemen in het concept-programma. Onder stringente voorwaarden kernenergie als aanvullend alternatief voor fossiele brandstoffen niet langer bij voorbaat uitsluiten, is één van de centrale conclusies.

Op 21 september buigt het partijbestuur zich over Troonrede en Miljoenennota en de politieke evaluatie van Prinsjesdag. Sociale zekerheid, kruisraketten en volkspetitionnement, afschaf-

ting van de WIR, overheidsinvesteringen, zijn enkele thema's die daarbij centraal staan.

Kandidaatstelling

Een eerste discussie over criteria terzake de kandidaatstelling houdt het bestuur op 26 april. De discussie over de op te stellen advieslijst vindt plaats tussen 30 augustus en 7 september. Bij het opstellen van een eerste voorstel aan het partijbestuur heeft het Dagelijks Bestuur onder meer betrokken:

— de verhouding tussen katholieken en protestanten,

— de aanbevelingen van „Appel en Weerklank” te weten: vernieuwing, meer vrouwen en jongeren, relatie met maatschappelijke groeperingen, diversiteit in deskundigheden.

Na een uitvoerige discussie wordt een eerste advieslijst samengesteld.

Op 7 september komt het partijbestuur in versterkte samenstelling bijeen en stelt de advieslijst op, waarover de afdelingen zullen stemmen. Hieronder volgt de eerste en de definitieve advieslijst.

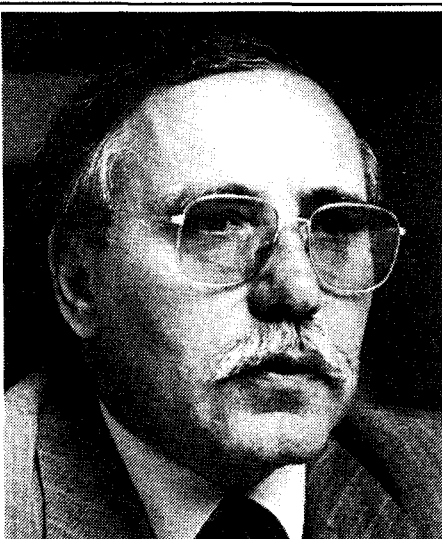
EERSTE ADVIESLIJST

1. R. F. M. Lubbers; 2. B. de Vries; 3. J. de Koning; 4. H. v.d. Broek; 5. W. J. Deetman; 6. J. G. Kraaijeveld-Wouters; 7. G. J. M. Braks; 8. L. C. Brinkman; 9. H. O. C. R. Ruding; 10. P. R. H. M. v.d. Linden; 11. V. N. M. Korte-van Hemel; 12. H. Eversdijk; 13. P. H. van Zeil; 14. C. P. van Dijk; 15. H. J. B. Aarts; 16. L. de Graaf; 17. M. Y. J. H. Vriens-Auerbach; 18. G. Gerritse; 19. B. M. J. Hennekam; 20. S. C. Weijers; 21. P. J. A. v.d. Sanden; 22. M. Beinema; 23. J. van Noord; 24. M. H. J. Soutendijk-van Appeldoorn; 25. G. Ph.

(foto Dijkstra en zn)

Gerrit Terpstra in 1985 lid Partijbestuur en Kamerkandidaat.

Jan Christiaan; fractievoorzitter in Eerste Kamer en lid Partijbestuur.

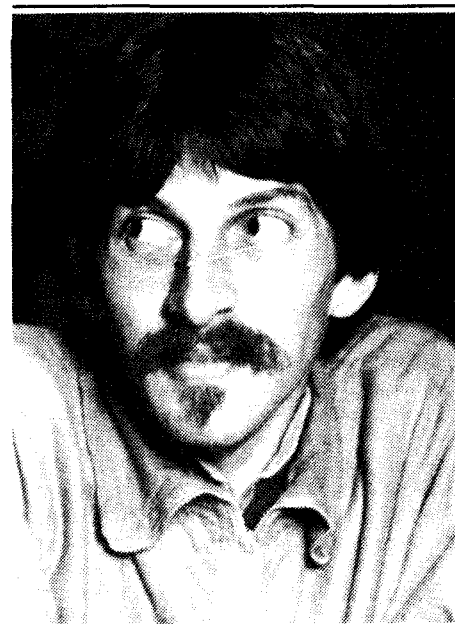
Brox; 26. F. L. J. A. Wolters; 27. A. J. Hermes; 28. J. van Houwelingen; 29. J. F. de Leeuw; 30. M. B. M. J. van Vlijmen; 31. A. G. W. J. Lansink; 32. H. Tegelaar-Boonacker; 33. G. H. Terpstra; 34. M. J. J. van Amelsvoort; 35. F. Borgman; 36. A. Doelman-Pel; 37. J. J. P. de Boer; 38. W. A. Mateman; 39. H. J. Scharman; 40. J. P. van Iersel; 41. G. van Leijenhorst; 42. A. B. M. Frinking; 43. Th. O. Vreugdenhil; 44. F. J. Laning-Boersema; 45. J. Nijland; 46. V. A. M. v.d. Burg; 47. W. v.d. Camp; 48. J. S. L. Gualtherie van Weezel; 49. J. G. de Hoop Scheffer; 50. L. J. P. M. Frissen; 51. J. G. H. Krajenbrink; 52. M. J. J. Roosen-van Pelt; 53. K. Tuinstra; 54. F. J. v.d. Heijden; 55. M. G. H. C. Oomen-Ruyten; 56. M. Smits; 57. A. H. Esselink; 58. P. J. Biesheuvel; 59. W. de Kwaadsteniet; 60. H. Janmaat-Abee; 61. A. C. H. M. de Kok; 62. M. H. A. Boers-Wijnberg; 63. H. C. Couprie; 64. L. J. J. Duyn; 65. E. Heerma; 66. G. van Muiden; 67. C. E. Moret-de Jong; 68. A. W. Paulis; 69. J. Reitsma; 70. H. Koetje; 71. A. J. Baas-Jansen; 72. G. B. M. Leers; 73. P. A. L. Mulder-van Dam; 74. R. E. J. M. v.d. Toorn; 75. M. J. A. Vleugels-v.d. Hoeven; 76. L. J. J. van Nistelrooy; 77. T. Bot-van Gijzen; 78. J. W. A. van Dijk; 79. G. K. Timmerman; 80. S. Rambocus; 81. K. P. Bregman-Lugtigheid; 82. C. M. A. Bosman; 83. C. W. M. Jongma-Roelants; 84. A. R. A. v.d. Ham; 85. C. Bremmer; 86. C. J. G. M. de Vet; 87. A. Brandenburg-Vogelzang; 88. K. Eisses-Timmerman; 89. J. A. de Boer; 90. A. H. Meyer; 91. B. Kamphuis; 92. W. v.d. Bos Czn.; 93. C. C. van Verschuer (v); 94. F. H. A. B. M. de Bekker; 95. L. Bolsius; 96. V. H. Bruins Slot; 97. J. M. J. T. Luiten-Monchen; 98. J. van Wijngaarden-Bruining; 99. J. F. Huijbers; 100. J. I. L. M. V. Walenkamp.

DEFINITIEVE ADVIESLIJST

1. R. F. M. Lubbers; 2. B. de Vries; 3. J. de Koning; 4. H. v.d. Broek; 5. W. J. Deetman; 6. J.

G. Kraaijeveld-Wouters; 7. G. J. M. Braks; 8. L. C. Brinkman; 9. H. O. C. R. Ruding; 10. P. R. H. M. v.d. Linden; 11. V. N. M. Korte-van Hemel; 12. H. Eversdijk; 13. P. H. van Zeil; 14. C. P. van Dijk; 15. H. J. B. Aarts; 16. L. de Graaf; 17. M. Y. J. H. Vriens-Auerbach; 18. G. Gerritse; 19. B. M. J. Hennekam; 20. S. C. Weijers; 21. P. J. A. v.d. Sanden; 22. M. Beinema; 23. J. van Noord; 24. M. H. J. Soutendijk-van Appeldoorn; 25. G. Ph. Brox; 26. F. L. J. A. Wolters; 27. A. J. Hermes; 28. J. van Houwelingen; 29. J. F. de Leeuw; 30. M. B. M. J. van Vlijmen; 31. A. G. W. J. Lansink; 32. H. Tegelaar-Boonacker; 33. G. H. Terpstra; 34. M. J. J. van Amelsvoort; 35. F. Borgman; 36. A. Doelman-Pel; 37. J. J. P. de Boer; 38. W. A. Mateman; 39. H. J. Scharman; 40. J. P. van Iersel; 41. G. van Leijenhorst; 42. A. B. M. Frinking; 43. V. A. M. v.d. Burg; 44. Th. O. Vreugdenhil; 45. F. J. Laning-Boersema; 46. J. Nijland; 47. W. v.d. Camp; 48. J. S. L. Gualtherie van Weezel; 49. J. G. de Hoop Scheffer; 50. L. J. P. M. Frissen; 51. J. G. H. Krajenbrink; 52. M. J. J. Roosen-van Pelt; 53. K. Tuinstra; 54. F. J. v.d. Heijden; 55. M. G. H. C. Oomen-Ruyten; 56. M. Smits; 57. A. H. Esselink; 58. P. J. Biesheuvel; 59. A. W. Paulis; 60. W. de Kwaadsteniet.

Op 21 september benoemt het bestuur een commissie bestaande uit de heren Elfferich, Aafjes, en Niers die als onderzoekscommissie zal fungeren bij het vaststellen van de einduitslag van de stemming. Tevens wordt een „instructie” vastgesteld. De ervaring heeft geleerd dat de grootst mogelijke zorgvuldigheid vereist is bij de gehele procedure rond de stemming en de vaststelling van de uitslag, die pas begin 1986 zal worden bekend gemaakt. Overigens telt de advieslijst van het partijbestuur diverse nieuwe gezichten. Bij de eerste 60 kandidaten zijn er 15

Bert Westerink; lid Partijbestuur namens CDJA.

„UITZICHT“

SAMEN WERKEN VOOR MORGEN

Inhoud

Hoofdstuk	Pagina
1. Inleiding	1
2. Aanpak	2
3. Doelstelling	3
4. Verzekering	4
5. Verzekering	5
6. Verzekering	6
7. Verzekering	7
8. Verzekering	8
9. Verzekering	9
10. Verzekering	10

Aan de besturen van de gemeentelijke CDA-afdelingen

Aan het partijbestuur van het CDA

doen aan voordelijk

nieuwe kandidaten te tellen. Het partijbestuur gaat voorsienig uit van tenminste 45 gekozen kandidaten.

Verkiezingsprogramma „Uitzicht“

Een commissie o.l.v. dr. L. H. van Leeuwen is sinds de herfst van 1984 bezig met het opstellen van een concept-verkiezingsprogramma. Op 6 mei wijdt het bestuur een diepgaande bespreking aan het concept-programma. Er vindt een marginale toetsing plaats aan de hand van het Program van Uitgangspunten, het rapport „Van Verzorgingsstaat naar Verzorgingsmaatschappij“ en aan de interne consistentie van het program zelf.

Het bestuur feliciteert voorzitter Van Leeuwen en zijn commissie met het resultaat dat in relatief korte tijd en na intensieve voorbereidingen is vastgesteld. Het CDA is daarmee de eerste politieke partij die een concept-programma publiceert, dat inmiddels ook door het Centraal Plan Bureau op de interne financiële consistentie is

getoetst. Op 4 oktober beraadslaagt het bestuur over de amendementen die via de afdelingen en de kamerkringen — die belast zijn met de coördinatie en de selectie van de amendementen — naar het partijbestuur zijn toegezonden.

Een kleine 1500 amendementen zijn bij het bestuur ingediend. De programmacommissie heeft deze alle gepreadiseerd, gerubriceerd naar verstrekkendheid en mate van inhoudelijkheid. Dankzij de gedegen voorbereiding door de programmacommissie vindt een snelle besluitvorming plaats. Vooral het hoofdstuk over de volksgezondheid roept veel discussie op.

Al met al vraagt 1985 veel inzet van het partijbestuur. Twee verkiezingen van mei 1986 werpen hun schaduwen duidelijk vooruit. Het CDA heeft daarbij op veel terreinen het voortouw genomen, zoals de publikatie van het program, de advieslijst en de aanwijzing van de lijsttrekker.

Op 31 december 1985 is het partijbestuur als volgt samengesteld:

mr. P. J. Biesheuvel, mw. N. Boonstra-Wijma, mw. T. Bot-van Gijzen, drs. P. Bukman, mr. ing. W. van de Camp, D. Corporaal, dr. G. J. Fleers,

mr. J. J. A. M. van Gennip, mw. D. Y. M. de Graaff-Nauta, drs. L. P. Heukels, dr. L. M. van Leeuwen, mw. G. W. van Montfrans-Hartman, mw. M. E. Chr. E. Nagel-Cornelissen, drs. K. v.d. Steenhoven, drs. G. H. Terpstra, dr. G. J. v.d. Top, drs. A. H. A. Veenhof, drs. J. Zijlstra, drs. T. J. Bouwers, D. van Boven, drs. P. G. J. Bovens, G. C. de Groot, J. J. M. Helgers, K. Jonker, E. B. Keuning, K. A. Koekkoek, J. B. M. Meijer, H. H. L. M. Pröpper, mw. J. Punt-van Osnabrugge, mw. C. H. Reitsma-van Spanje, drs. L. H. B. Rienks, drs. J. J. M. Sampermans, P. Schriek, mw. M. H. G. van Soest, P. E. van Staveren, H. N. Stoeckenbroek, J. J. Timmerman, A. J. van der Velde, drs. W. G. van Velzen, J. Verbree, drs. J. H. J. Verburg, mw. F. Wagenaar-Becks, M. A. van Welie, mw. M. A. T. van Winden-Post, A. Zondag, mw. A. J. Baas-Jansen, mw. C. M. Botman-Laan, J. F. Huibers, mr. B. Westerink, drs. B. Beumer, prof. dr. J. H. Christiaan, drs. A. M. Oostlander, mr. S. Scheenstra, drs. W. K. N. Schmelzer, N. Schouten, drs. M. Smits, dr. B. de Vries, drs. H. H. F. Wijffels en C. Bolhuis.

3. Dagelijks Bestuur

Een veeleisende agenda

Het jaar 1985 vergt een uiterste krachtsinspanning van het Dagelijks Bestuur (DB). De voorbereiding wordt ter hand genomen van onder meer de kandidaatstelling van de Tweede Kamerverkiezingen en de verkiezingscampagne voor Gemeenteraden en Tweede Kamer in 1986, de zogeheten „geïntegreerde campagne”. Krachtens artikel 73 heeft het DB tot taak:

- de dagelijkse leiding van alle politieke en organisatorische activiteiten van en binnen het CDA;
- de voorbereiding van de besluitvorming en uitvoering van de besluiten van het partijbestuur;
- het nemen van beslissingen in spoedeisende gevallen, waarbij het namens het partijbestuur optreedt; en
- het bijeenroepen van het Congres en de Partijraad, hetzij schriftelijk, hetzij door oproep door middel van een partijorgaan.

Het DB vergadert in 1985 een keer in de drie weken. Diverse extra bijeenkomsten worden er gehouden in verband met overvolle agenda's. In januari wordt een extra bijeenkomst belegd waar uitvoerig gediscussieerd wordt over drie onderwerpen: de emancipatieproblematiek, de beeldvorming van het CDA en de positie van de op te richten kaderschool.

Het DB spreekt z'n grote waardering uit voor het vele werk dat het CDA-Vrouwenberaad op het terrein van de emancipatie verricht. Een notitie t.b.v. het partijbestuur met een aantal fundamentele lijnen zal worden voorbereid. De discussie over de beeldvorming van het CDA wordt betrokken bij de strategie-notitie. „Meer zelfbewustheid uitstralen” zijn sleutelwoorden in deze discussie. Voor wat betreft de kaderschool vindt het DB dat financiële zekerheid op middellange termijn een „must” is alvorens met dit project kan worden gestart.

Eigen positie DB

In februari wijdt het DB een uitvoerige discussie aan de eigen positie t.o.v. het presidium van het DB enerzijds en het partijbestuur anderzijds. Geconcludeerd wordt onder meer dat een uitvoerige rapportage naar het DB over diverse partij-activiteiten gewenst is. In dit kader wordt enige tijd later een periodiek rapportage-systeem opgezet „DB-informatief”. Hierdoor worden DB-leden geregeld op de hoogte gehouden van besprekingen met maatschappelijke organisaties, ontwikkelingen in de partij etc. Een nog meer gerichte opzet van de politieke discussie in het DB verdient voorts aanbeveling. In de maand maart begint de actieve bemoeienis met de voorbereiding van de verkiezingscampagne. Structuur en samenstelling van het Centraal Verkiezings Comité worden doorgenomen (zie ook elders in dit jaarverslag). Een actieve

Het Dagelijks Bestuur besprak regelmatig de ontwikkelingen in de RSV-affaire. Op de foto voorzitter Van Dijk (r) en Vice-voorzitter Van Dam (l), van de enquêtecommissie.

betrokkenheid van representanten uit vrouwenberaad, CDJA en kamerkringen wordt benadrukt. Vanaf maart intensiveren de werkzaamheden van het DB, die ook tijdens de zomermaanden zeer veelomvattend zijn in verband met de kandidaatstellingsprocedure.

Discussies

Tijdrovende onderwerpen van bespreking zijn dit verslagjaar onder meer:

- de uitgaven-strategie c.q. toekomstige positie van de bladen CD/ACTUEEL en de CDA-Krant;
- de opstelling van een gravamen-reglement;
- de financiële positie van de partij in meerjarenperspectief;
- diverse roeymentszaken en verzoeken om ontheffing van de incompatibiliteitsregeling;
- de voorbereiding van de behandeling van „Uitzicht” in de diverse partij-organen;
- benoemingenbeleid;
- de samenstelling van diverse organen en commissies; en
- de voortgangsrapportage van Appèl en Weerklank.

In de politieke rondblik zijn regelmatig weerkerende onderwerpen: de RSV-affaire, Zuidelijk Afrika, Financiële problematiek („Voorjaarsnota”, begroting 1986) en de actuele politiek.

Bijzonderheden

Op 29 maart is de voorzitter van de Program-commissie dr. L. M. van Leeuwen in het midden van het DB om „zijn werkstuk” toe te lichten. Op 19 januari zijn de voorzitter van de commissie Kader- en Vorming, N. Schouten en J. Blum van de werkgroep verkiezingsonderzoek „te gast”.

Partijsecretaris Smits informeert het DB periodiek over ontwikkelingen op personeelsgebied in het secretariaat aan de hand van de verslagen van de Ondernemingsraad. Dit betreft dan zaken als rechtspositie, loonontwikkeling, ATV, etc. Ook de voorbereiding van de Partijraden is een vast punt van overleg. Zowel financieel, technisch, organisatorisch als politiek inhoudelijk. Ook tijdens de Partijraden zelf vindt — tussen de middag — overleg plaats over de preadviering van ingediende resoluties, moties en amendementen.

Per 31 december 1985 is het Dagelijks Bestuur als volgt samengesteld: mw. C. Botman-Laan, drs. J. Christiaanse, D. Corporaal, dr. G. Fleers, mw. D. Y. M. Graaff-Nauta, H. Huibers, mw. G. W. van Montfrans-Hartman, drs. A. M. Oostlander, drs. A. Smits, dr. G. J. van der Top, drs. A. H. A. Veenhof, drs. W. G. van Velzen, dr. B. de Vries en drs. H. H. F. Wijffels.

Hechtere banden tussen DB en Presidium

Zowel in het partijpresidium als in het Dagelijks Bestuur (DB) van de partij is in 1985 een intensieve discussie gevoerd over de relatie tussen het partijpresidium en het DB. Voorts kwam tijdens deze discussie aan de orde de vraag of het presidium als zodanig kan blijven functioneren. Vanuit het DB werd duidelijk de behoefte geventileerd om nauwer betrokken te zijn bij de activiteiten en werkzaamheden die het presidium en de individuele leden ondernemen.

De discussies in het DB hebben erin geresulteerd dat in het vervolg gesproken zal worden over het presidium van het dagelijks bestuur. De afspraak is gemaakt dat het presidium het DB informeert over de activiteiten die het onderneemt. Voorts is de afspraak gemaakt dat de DB-leden meer en intensiever dan voorheen zullen worden betrokken in het onderhouden van een aantal contacten met politieke partijen en maatschappelijke organisaties, etc. In 1985 is het presidium van het Dagelijks Bestuur 41 maal bijeen geweest. Vaak is geprobeerd om in aansluiting op de vergaderingen contacten te onderhouden met maatschappelijke organisaties.

Naast de verschillende organisatorische en politieke problemen die in het presidium aan de orde zijn gesteld (vaak de voorbereiding

van discussies in het DB en het partijbestuur) zijn een vijftal onderwerpen in de loop van 1985 met een grote regelmaat op de agenda gezet.

Verkiezingsprogramma

Op de eerste plaats is in het presidium frequent van gedachten gewisseld over de relatie tussen het presidium en het DB. Op de tweede plaats is in het presidium vaak van gedachten gewisseld over de voortgang van de werkzaamheden van de commissie die belast is geweest met het opstellen van een model-verkiezingsprogramma hetgeen te hanteren is bij raads- en statenverkiezingen.

Op de derde plaats werd veelvuldig van gedachten gewisseld over de voortgang van de werkzaamheden die moesten leiden tot een ontwerp-verkiezingsprogramma met het oog op de Tweede Kamerverkiezingen in 1986.

Kandidatenlijst

Op de vierde plaats is reeds in februari 1985 een aanvang gemaakt met de procedure die zou moeten leiden tot het presenteren van een ontwerp-kandidatenlijst aan het DB. Intensief is in het presidium gediscussieerd over de crite-

ria aan de hand waarvan een kandidatenlijst zou moeten worden vastgesteld. Bij dit gedeelte der activiteiten is een enkele maal de voorzitter van de CDA-Tweede Kamerfractie dr. B. de Vries betrokken geweest.

De voorbereidende werkzaamheden hebben er uiteindelijk toe geleid dat in augustus 1985 aan het DB een eerste ontwerp van een kandidatenlijst kon worden gepresenteerd.

Tenslotte is menigmaal gesproken over de te volgen campagne-strategie voor de verkiezingen in 1986. Bij de aan het DB te presenteren strategie heeft het presidium ook gebruik gemaakt van de inzichten van de voorzitter van de CDA-Tweede Kamerfractie en de beoogde lijsttrekker van het CDA, de heer drs. R. F. M. Lubbers.

Contacten

Evenals in voorgaande jaren heeft het presidium contacten onderhouden met CDA-gelieerde organen en organisaties, kerken en maatschappelijke organisaties. In het verslagjaar werd overleg gevoerd met een delegatie van het bestuur van het Wetenschappelijk Instituut.

Aan de orde kwamen de relaties tussen het CDA en het Wetenschappelijk Instituut (WI). De afspraak werd gemaakt dat het CDA regelmatig zal worden geïnformeerd over activiteiten bij het WI.

Met het bestuur van de CDA-Bestuurdersvereniging is in het verslagjaar tweemaal overleg gevoerd. Verschillende onderwerpen van wederzijds belang zijn in dit overleg aan de orde geweest. Eén van de resultaten van dit overleg is dat in het verslagjaar een conferentie kan worden georganiseerd door CDA en Bestuurdersvereniging waarin de relaties tussen het centrale bestuur en het lokale bestuur aan de orde werden gesteld.

Met het bestuur van het CDA-Vrouwenberaad werd ook van gedachten gewisseld. In dit overleg werd door het Vrouwenberaad bepleit meer ruimte te bieden voor het CDA-Vrouwenberaad binnen de partij. Onder meer kwam de wens van het CDA-Vrouwenberaad aan de orde om te kunnen beschikken over meer ruimte in CD/ACTUEEL.

Deze problematiek werd onder meer ook doorgesproken met de redactieraad. Daarnaast werd met de redactieraad het voornemen van het partijbestuur doorgesproken om in 1986 met het oog op afnemende financiële mogelijkheden de uitgave-frequentie van CD/ACTUEEL te verkleinen.

In 1985 werd één overleg gevoerd met de CDA-leden die deel uitmaken van de Emancipatieraad.

De minister van WVC heeft aan de Tweede

Een deel van het presidium in gesprek met fractievoorzitter De Vries (tweede van rechts). Verder v.l.n.r. Willemien van Montfrans, Ries Smits, Ad Veenhof en Cees Bremmer.

Karrier een ontwerp-mediawet gepresenteerd. De presentatie van deze wet was voor het CDA en de omroeporganisaties KRO en NCRV aanleiding frequent contact met elkaar te onderhouden. Het overleg met de omroeporganisaties werd steeds gevoerd met een deskundigen-delegatie vanuit de CDA-Tweede Kamerfractie.

De kerken

In 1985 was er een intensief contact met de synodes van de Nederlands Hervormde kerk en de Gereformeerde kerk. Voorts was er tweemaal contact met een delegatie van de Rooms-Katholieke Bisschoppenconferentie. Met de kerken werd van gedachten gewisseld over Zuidelijk Afrika, de euthanasie, het gezin en alternatieve samenlevingsvormen.

De contacten met sociale organisaties werd in eerste instantie onderhouden via het Christelijk Sociaal Convent waarin de christelijke middenstands-, boeren-, werkgevers- en werknemersorganisaties zijn vertegenwoordigd. In het overleg met het Convent kwamen onder meer de voortgang van de werkzaamheden die moesten leiden tot een CDA-verkiezingsprogramma alsmede de beleidsvoornemens van het kabinet voor het jaar 1986 aan de beurt. Naast de contacten in het convent zelf, werd afzonderlijk contact onderhouden met delegaties van FNV, CNV, CFO, NCOV en KNOV.

Voorzitter Piet Bukman en secretaris Ries Smits in gesprek met een delegatie van het CFO o.l.v. Ton de Jong.

5. Partijsecretariaat

Overuren door voorbereiding verkiezingsjaar

De verkiezingsprogramma's en de voorbereiding van de verkiezingscampagnes behoren in dit jaar tot de hoofdactiviteit van het partijsecretariaat. Met name de registratie en de verwerking van alle ingediende wijzigingsvoorstellen op de ontwerp-teksten van de verkiezingsprogramma's bezorgen de medewerkers de nodige overuren. Ook in dit jaarverslag wordt weer gestreefd naar een optimalisering van de dienstverlening in de richting van de kamerkringen en gemeentelijke afdelingen. Medewerkers trekken het land in om met de afgevaardigden van uit de kamerkringen over allerhande zaken te overleggen. Tevens wordt fors gesleuteld aan het nieuwe computersysteem om verlangde informatie zo snel mogelijk te kunnen verschaffen.

Op 1 februari wordt uitbundig afscheid genomen van Dick J. van der Hoeven, die na een 25-jarig dienstverband besloten heeft vervroegd uit te treden. Enige maanden later komt hij onverwachts te overlijden. De verslagenheid op het partijsecretariaat en in het land is groot.

Zoals gebruikelijk vertrokken er in 1985 weer

Rijk van Ark, nieuwe voorlichter.

een aantal medewerkers en verschenen er ook weer nieuwe gezichten.

Afscheid is genomen van de partijvoorlichter mr. J. W. R. de Savornin Lohman, bureauredacteur drs. Th. Brinkel en de secretaresses mw. B. L. M. T. Lodeizen-Derksen, mw. U. Sardjoe en mw. P. J. A. van der Zande.

De dames J. M. Manrho, A. Boer en P. A. I. Bos komen de opgevallen plaatsen innemen, ter-

wijl de heer R. J. Ark aan het eind van het jaar wordt aangesteld als de nieuwe partijvoorlichter. Tot slot vinden enkele interne verschuivingen plaats, waarvoor verwezen wordt naar het hieronder staande overzicht.

Leiding secretariaat

De leiding van het partijsecretariaat is in handen van de partijsecretaris. Bij de uitvoering van de aan hem opgedragen taken heeft de secretaris de beschikking over een partijvoorlichter en een drietal adjunct-secretarissen, namelijk een adjunct-secretaris politiek, een adjunct-secretaris internationaal en een adjunct-secretaris organisatie en administratie.

PARTIJSECRETARIS: drs. M. Smits
secretaresse: mw. J. A. Kroon-Omvlee, tevens secretaresse van de partijvoorzitter.

PARTIJVOORLICHTER: drs. R. J. van Ark
secretaresse: mw. N. Marey-Bevaart

ADJUNCT-SECRETARIS

POLITIEK: drs. C. Bremmer

secretaresse: mw. V. van Kooten-v.d. Bos

a) Kader- en Vormingswerk

mr. W. Eikelboom - stafmedewerker

H. Waterborg - stafmedewerker

mw. M. Kuipers - secretaresse

Jacqueline Manrho.

b) CDJA

mr. J. M. Manrho - secretaresse

c) Vrouwenberaad

mw. drs. I. R. de Ridders - stafmedewerker

mw. P. A. I. Bos - secretaresse

d) CDA/ACTUEEL

drs. M. Meijer - redactiesecretaris

mw. A. Vleeschouwer-van Wissen - secretaresse

ADJUNCT-SECRETARIS

INTERNATIONAAL: M. A. Kolster

secretaresse: mw. D. M. Graafland

ADJUNCT-SECRETARIS

ADMINISTRATIE EN

ORGANISATIE: G. van den Berg

secretaresse: mw. J. Bleijenberg

a) chef-de-bureau

F. J. M. Jehee - tevens stafmedewerker organisatie

mw. C. C. Verbaan-Keus - medewerkster

mw. E. M. Jansen-Keuvelaar - secretaresse

mw. A. Boer - secretaresse

Anneke Boer.

b) stafmedewerker archief en algemene zaken

A. van Dam

c) administratie

mw. C. W. M. Arkesteijn - hoofd van de afdeling

mw. I. de Jong-Kaffa - medewerkster

mw. M. L. van Baggum - medewerkster

mw. S. van Leeuwen-van Bree - medewerkster

mw. I. G. L. Dekker-Smit - medewerkster

d) telefoon/receptie dienst

C. Zwanenburg

e) huisdrukkerij

H. W. Schrijver - hoofd van de afdeling

H. Vleeschouwer

f) verzend- en documentatie-afdeling

E. Ramdajal

g) huishoudelijke dienst

A. Witteveen - hoofd van de afdeling

mw. K. Witteveen-Boonstra - medewerkster

mw. P. van Loo-Hansler - medewerkster

mw. W. Schippers-van Loo - medewerkster

mw. A. P. Schippers-van Loo - medewerkster

Adjunct-secretaris
Cees Bremmer.

er op de afdeling administratie een extra krachtsinspanning geleverd moet worden. Aandacht en tijd worden voorts besteed aan de introductie van een geheel nieuw tekstverwerkings-systeem.

Mutaties

Was er in 1984 nog sprake van een terugloop van de werkzaamheden op de ledenadministratie, in het verslagjaar is deze trend fors omgebogen. De voornaamste oorzaak hiervan is een forse toename van het aantal nieuwe leden. De integratie van de boekhouding en de ledenadministratie, het vervroegde uittreden van een van de medewerkers en de nodige kinderziekten van het nieuwe computersysteem zorgen ervoor dat

Ledental CDA

Ondanks een geringe daling van het feitelijk aantal leden, veroorzaakt door een extra schoningsactie aan het begin van het jaar, mag in 1985 gesproken worden van een stabilisatie van het ledental. Gezien het grote aantal nieuwe leden in de tweede helft van het jaar mag verwacht worden dat het aantal leden op korte termijn de „130.000“-grens weer gepasseerd zal zijn.

Overzicht ledental per kamerkring

KAMERKRING	01.01.1986	01.01.1985	01.01.1984
Amsterdam	1.357	1.475	1.632
Arnhem	8.027	8.356	8.781
Assen	5.271	5.365	6.628
Den Helder	6.905	7.141	7.662
Dordrecht	9.240	10.064	10.513
Den Haag	2.057	2.089	2.228
Groningen	5.836	6.144	6.401
Haarlem	5.554	5.747	6.044
Den Bosch	11.436	11.165	11.703
Leeuwarden	10.937	11.366	11.943
Leiden	10.480	10.822	11.304
Maastricht	7.803	7.751	8.057
Middelburg	3.531	3.656	3.807
Nijmegen	8.665	8.553	9.034
Rotterdam	1.835	1.991	2.083
Tilburg	6.755	6.911	7.151
Utrecht	8.410	8.773	9.095
Zwolle	11.903	13.260	14.076
Flevoland	1.801	858	883
Buitenland	46	140	154
	127.849	131.627	138.179

6. Partijvoorlichting 1985

Contacten met de pers prioriteit nummer één

1985 was publicitair voor het CDA een belangrijk jaar. Een van de belangrijkste punten was het 1 november-besluit over de mogelijke plaatsing van kruisvluchtwapens in 1988.

Daarnaast speelden op het terrein van werkgelegenheid een aantal belangrijke punten, zoals de onderhandelingen met werkgevers en werknemers over de arbeidsvoorwaarden, arbeidstijdverkortening en het jeugdplan van minister De Koning.

In februari vond het RSV-debat in de Tweede Kamer plaats. De enquêtecommissie bracht verslag uit van zijn bevindingen. De partijvoorlichting werd daarmee geconfronteerd in de vorm van vele brieven en vooral ook telefonische reacties.

In februari vond er een gesprek plaats van partij en fractie met de Synode van de Ned. Hervormde Kerk. Daarbij is o.a. uitvoerig gesproken over de invulling van de christelijke uitgangspunten van het CDA in de politieke praktijk.

In maart wordt partijvoorzitter Bukman voorzitter van de Europese Volkspartij (EVP). Bukman volgde daarmee de scheidende Belgische voorzitter Leo Tindemans op die sinds de oprichting in 1976 de Europese Volkspartij heeft geleid.

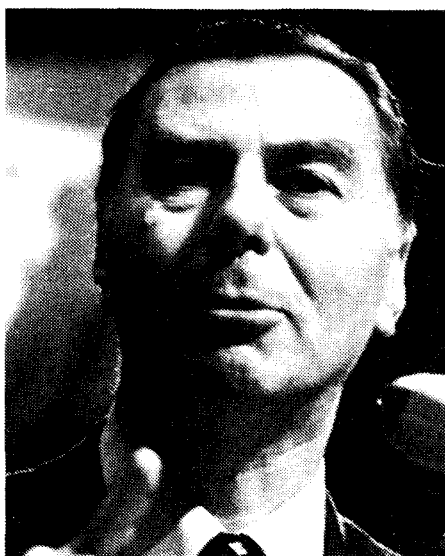
Ook wordt in maart het ontwerp-model Gemeente- en Provincieprogramma aan de pers gepresenteerd. Het programma is opgesteld door een commissie die onder voorzitterschap stond van mr. Ph. Houben. Een andere belangrijke CDA-activiteit in deze maand was de CDA-conferentie Jongeren en Werkgelegenheid die in Eindhoven werd gehouden. Sprekers waren o.a.: minister De Koning, CNV-voorzitter Harm van der

Contacten met de pers kregen duidelijk prioriteit. Hier wordt premier Lubbers geïnterviewd.

Partijvoorzitter Piet Bukman volgde in maart Leo Tindemans op als voorzitter van de Europese Volkspartij (EVP).

Meulen, directeur Sociale Zaken van NCW de heer Cnossen en Steef Weijers, CDA-Tweede Kamerlid.

In mei presenteert het CDA als eerste van de grote politieke partijen het concept-verkiezingsprogramma 1986-1990, getiteld: „Uitzicht, Samen werken voor Morgen” aan de pers. De CDA-conferentie over „Volksgezondheid” in Utrecht krijgt veel aandacht van de pers. Sprekers bij deze conferentie zijn o.a. staatssecretaris Van der Reijden, Hans de Boer, lid van de programmacommissie, Fred Borgman, specialist volksgezondheid CDA-Tweede Kamerfractie en oud-staatssecretaris Hendriks.

Begin september wordt de voorlopige advieslijst voor de Tweede Kamerverkiezingen '86 bekendgemaakt. Bij de samenstelling is de werkwijze als aangegeven in het rapport Appel en Weerklank gevolgd. De gewenste vernieuwing in de vertegenwoordiging van het CDA in allerlei organen komt op deze lijst duidelijk tot uiting en is naar buiten toe benadrukt.

Naarmate het tijdstip van 1 november naderbij komt nemen de reacties rond het wel of niet plaatsen van kruisvluchtwapens bij de afdeling

voorlichting sterk toe. Minister-president drs. R. F. M. Lubbers houdt ter gelegenheid van het in ontvangst nemen van het Volkspetitionnement op zaterdag 26 oktober in de Haagse Houtrusthallen een toespraak die op velen indruk maakt en nog lang daarna wordt gebruikt als antwoord op de vele vragen hieromtrent.

Na de uiteindelijke beslissing van het kabinet over te gaan tot de plaatsing van 48 kruisvluchtwapens in 1988 blijft het nog lang doorgaan met telefonische en schriftelijke reacties van zowel voor- als tegenstanders van deze beslissing. In november kan de Tweede Kamer aan het werk gaan om de wijzigingen in het stelsel van de sociale zekerheid aan te brengen. Ook dit onderwerp gaf aanleiding tot veel vragen en reacties van leden, kiezers en niet-kiezers die zich zorgen maken over het sociale gezicht van het CDA.

Radio- en TV-uitzendingen

In dit verslagjaar heeft het CDA 4 tv-uitzendingen van 10 minuten in het kader van de zendtijd voor politieke partijen. De uitzending van februari handelde over een project van het CDJA in Alkmaar met het zgn. „opbelbus-project”. De tv-uitzending van mei is geheel gewijd aan het in begin mei gepresenteerde ontwerp CDA-verkiezingsprogramma „Uitzicht”. Fractievoorzitter De Vries, voorzitter van de programcommissie Van Leeuwen, en partijvoorzitter Bukman worden in deze uitzending geïnterviewd. De uitzending van oktober heeft als onderwerp de CDA-manifestatie in Emmeloord. De laatste tv-uitzending van dit verslagjaar in december gaat over veiligheid in relatie tot kleine criminaliteit. Tijdens deze uitzending wordt o.a. staatssecretaris van Justitie, mw. Korte-Van Hemel geïnterviewd.

Voor de zendtijd op de radio worden 21 uitzendingen gemaakt, van elk 10 minuten. Ter illustratie enkele willekeurige grepen uit deze uitzendingen.

In januari is een uitzending gewijd aan de wijziging van het wettelijk ziektepercentage van 80% naar 75% en de gevolgen daarvan. Ook in januari aandacht voor de problematiek rondom de gemeentelijke herindelingen waar veel CDA-afdelingen mee te maken hebben. In maart o.a. een interview met scheidend EVP-voorzitter Leo Tindemans en passages uit de aanvaardingspeech van partijvoorzitter Bukman bij zijn verkiezing tot EVP-voorzitter in Brussel door het EVP-bestuur. In mei wordt uiteraard aandacht geschonken aan de presentatie van het ontwerp-Verkiezingsprogramma „Uitzicht”. De heren Bukman, De Vries en Van Leeuwen worden geïnterviewd. . .

De samenwerking tussen partij- en fractievoorlichting was met betrekking tot de radio- en tv-uitzendingen, evenals op de andere terreinen goed en constructief. De feitelijke productie/presentatie berust bij de partijvoorlichting. Vanaf eind september wordt door het vertrek van mr. J. W. R. de Savornin Lohman de productie/presentatie van de radio- en tv-uitzendingen verzorgd

door de heer F. Wester van de fractievoorlichting in de Tweede Kamer.

Een ander voorbeeld van een goede samenwerking is de in 1984 door partij- en fractievoorlichting gestarte productie van de zogenaamde pamfletten (CDA-standpunten op A-4 formaat) die in dit verslagjaar verder wordt uitgebouwd. Het CDA organiseerde in 1985 in de lijn van Appèl en Weerklank een zestal grote regionale CDA-manifestaties in het land. Tijdens deze manifestaties werd de succesvolle formule van het optreden van Bukman, De Vries en Lubbers gepresenteerd. De partijvoorlichting leverde hierbij een krachtige publicitaire ondersteuning.

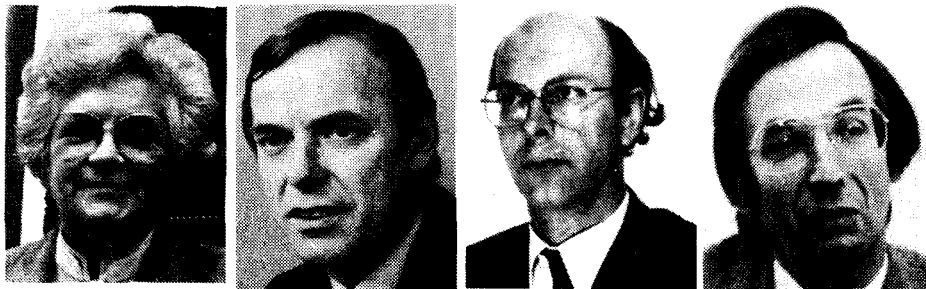
Zoals te doen gebruikelijk is in 1985 de partijvoorlichting nauw betrokken bij de publieke optredens van de partijvoorzitter voor radio, tv, en de schrijvende pers.

Als (adviserend) lid van de redactie had de partijvoorlichter een belangrijke inbreng in de CDA-Krant en CD/ACTUEEL. Het onderhouden van de contacten met vertegenwoordigers van de

media kreeg in de dagelijkse werkzaamheden een duidelijke prioriteit. In het jaar voor de verkiezingen werd een goede beeldvorming in dit opzicht van veel belang geacht.

Vele schriftelijke dan wel telefonische reacties en verzoeken om informatie/toelichting van kiezers en leden leggen in 1985 een soms te zware belasting op de voorlichting, die hiervoor personeel niet voldoende uitgerust is.

Per 31 december 1985 is bij de partijvoorlichting werkzaam mw. P. Marey-Bevaart (secretaresse). Door het vertrek van partijvoorlichter mr. J. W. R. de Savornin Lohman die per 1 oktober 1985 een nieuwe functie heeft aanvaard als voorlichter belastingzaken bij het ministerie van Financiën, ontstaat een vacature. In het najaar wordt een nieuwe partijvoorlichter aangenomen de heer R. J. van Ark, die per 1 januari 1986 in dienst zal treden. Partijsecretaris drs. M. Smits neemt samen met mevrouw Marey in de periode van 1/10 '85 t/m 31/12 '85 de taken van de partijvoorlichting waar.

Drie nieuwe leden van de raad;
V.I.n.r. Dien Cornelissen, Siebold Hartkamp en Jan van de Assem.

Voorzitter Postma.
(foto Dijkstra en zn)

7. Redactieraad

Aandacht voor CDA-ACTUEEL-nieuwe stijl

De redactieraad is mede ingesteld om de „onafhankelijke positie” van de redactiecommissie t.o.v. het partijbestuur te waarborgen. Daarnaast beoordeelt de redactieraad vorm en inhoud van de CDA-Krant en CD/ACTUEEL. Ook in 1985 wordt aan deze taken veel aandacht besteed. Een en ander leidt tot intensieve contacten tussen de redactieraad en de redactiecommissie. Daarnaast vinden in het verslagjaar de gebruikelijke ontmoetingen plaats tussen de redactieraad en het presidium van het DB.

In 1985 vinden vijf bijeenkomsten plaats van de redactieraad. Bijzondere aandacht gaat uit naar de formuliewijziging van het weekblad CDA/ACTUEEL en alle implicaties hiervan. Dit vraagt vooral najaar 1985 een intensieve betrokkenheid van de redactieraad. Dat betreft vooral de toekomstige journalistieke formulie van CD/ACTUEEL. De raad acht een koppeling van de

actualiteit van het politieke seizoen aan CDA ACTUEEL-nieuwe stijl van essentiële betekenis. Een frequent verschijnend en actuele eigen spreekbuis voor een grote politieke partij acht de redactieraad „zonder meer een must”. In het verslagjaar treden tot de redactieraad toe mw. G. M. Cornelissen, mr. F. J. Hartkamp en drs. J. v. d. Assem, alsook drs. C. Klop namens het Wetenschappelijk Instituut.

Per 31 december 1985 is de redactieraad als volgt samengesteld: mr. dr. A. Postma, voorzitter, drs. J. v. d. Assem, mw. G. M. P. Cornelissen, drs. J. D. Gabor, drs. H. Glimmerveen, mr. S. J. Hartkamp, mw. M. E. Chr. E. Nagel-Cornelissen, drs. H. van Spanning, drs. C. Klop, drs. C. Bremmer (secretaris).

Het secretariaat van de raad wordt gevoerd door drs. C. Bremmer die halverwege het jaar deze taak van de partijsecretaris overneemt ter verlichting van diens vele werkzaamheden.

Fikse bezuinigingen op beide bladen

Dit jaar staat in het teken van personele wijzigingen in redactie en redactie-secretariaat en de discussie over de toekomst van de beide bladen. In 1985 treedt de redactie, die na de fusie zorg droeg voor de beide bladen af. De termijn van 4 jaar is immers verstreken. Besloten wordt de omvang van de redactie in verband met verbetering van de efficiency te beperken. Redactie-voorzitter mr. Siebold Hartkamp en de leden drs. Jan van den Assem, Annelies v. d. Beld-Pott, Maria Chorus-Menken, drs. Aad van Dulst, Frans Jozef v. d. Heijden, drs. Ton de Kok en dr. Willem de Kwaadsteniet vertrekken.

De zittende redactieleden mr. Ben Pauw, drs. Reina van Ditzhuyzen, drs. ing. Aalt v. d. Glind en Hans Schipper worden opnieuw benoemd. De redactie wordt gecompleteerd conform het rapport Appèl en Weerklank door drie nieuwelingen: Marieke Bruins Slot-Vis, drs. Frank de Klerk en Dick van Vliet. Mr. Ben Pauw wordt redactie-voorzitter.

Eind 1985 treden de redactieleden drs. ing. Aalt v. d. Glind en Marieke Bruins Slot-Vis om respectievelijk politieke en persoonlijke redenen af als redactielid. In hun opvolging zal worden voorzien.

Per 1 augustus vertrekt part-time bureau-redacteur drs. Theo Brinkel. Zijn vertrek is noodzakelijk geworden door de bezuinigingen op de begroting van CD/ACTUEEL en de CDA-Krant. Hij wordt derhalve niet opgevolgd. Het redactiesecretariaat bestaat nu uit drs. Marcel Meijer (redactie-secretaris) en Andrea Vleeschouwer-van Wissen (secretaresse). Gerrit Brinkman assisteert de redactiesecretaris bij de eindredactie en lay-out. Adviserende leden van de redactie zijn: Ries Smits (partijsecretaris); Ton Huijssoon (fractievoorzitter); Han de Ruiters (CDJA) en Jan Willem de Savornin Lohman (partijvoorzitter). Laatstgenoemde vertrekt op 1 oktober. Hij wordt in 1985 nog niet opgevolgd.

In verband met de grote hoeveelheid redactionele werkzaamheden trekt de redactie dit jaar ook zeven vaste medewerkers aan. Dit zijn: drs. Alice Bakker-Osinga, drs. Cees Beerthuizen, mr. Carmen Boersma, Klaasje Eisses-Timmerman, ir. Tjeu Korten, drs. René Nijhof en Evert Mathies.

CD/ACTUEEL

De formule van CD/ACTUEEL en de CDA-Krant wordt ook dit jaar kritisch doorgelicht. Om regionaal en lokaal actieve CDA-leden meer aan bod te laten komen wordt gestart met een nieuwe rubriek „In gesprek met de basis”. In de nieuwe rubriek „Aan de overzijde” wordt het nieuws uit de Eerste Kamer vermeld.

CDA-ACTUEEL-nieuwe stijl in 1986.

De redactie neemt ook in 1985 de opiniërende taak van CD/ACTUEEL serieus. Er is in opiniërende artikelen en tweegesprekken o.a. aandacht voor het ouderenbeleid, het volkspetitionnement inzake de plaatsing van kruisraketten, het Pausbezoek, de kernenergie, de stelselherziening sociale zekerheid en de economische zelfstandigheid.

Meerdere malen gaat de redactie in een serie artikelen in op een bepaald thema. Zo wordt de problematiek van de volksgezondheid, de ontgroening en de vergrijzing en jongeren en werkgelegenheid uitvoerig belicht.

In verband met de totstandkoming van het verkiezingsprogramma voor de Tweede Kamerverkiezingen in mei '86 worden de leden van de programmacommissie op hun beleidsterrein geïnterviewd. Bij het 5-jarig bestaan van het CDA wordt een extra dik themanummer uitgegeven ter gelegenheid van het bereiken van deze mijlpaal.

CDA-Krant

Kenmerkt CD/ACTUEEL zich door haar vaak opiniërende inhoud, de CDA-Krant heeft eerder een populair, voorlichtend karakter. In het ledencontactblad is er veel ruimte voor interviews, reportages en nieuws uit de partij. De leden komen aan bod in de rubrieken „Lezers schrijven” en „Lezers vragen”. In laatstgenoemde rubrieken worden vragen die de lezers stellen voorge-

CD/ACTUEEL zoals het verscheen in 1985.

legt aan deskundigen in de partij. Het standpunt van de partij in een bepaalde kwestie wordt helder weergegeven in de rubriek „CDA-visie op”. De CDA-Krant telt zeven verschillende edities. In elke editie wordt 4 pagina's ingeruimd voor nieuws uit verschillende kamerkringen. De eindredactie van deze zogenaamde regionale pagina's wordt verzorgd door de heer T. van den Houten, die tevens landelijk coördinator van deze pagina's is. Regelmatig vindt er een bijeenkomst plaats met de landelijke coördinator, de regio-redacties en de redactiesecretaris.

Toekomst bladen

Medio 1985 wordt de redactie zonder enig vooroverleg geconfronteerd met vergaande bezuinigingen op de beide bladen. De door te voeren bezuinigingen hebben grote consequenties voor karakter, de verschijningsfrequentie en omvang van met name CD/ACTUEEL in 1986. De redactie protesteert tegen het ontbreken van vooroverleg en vraagt het partijbestuur om de instelling van een ad-hoc commissie media-deskundigen die de diverse mogelijkheden om tot de benodigde bezuinigingen te komen onderzoekt. Het partijbestuur willicht dit verzoek in. In december besluit het partijbestuur mede op grond van de bevindingen van de ad-hoc commissie het karakter van CD/ACTUEEL als opiniërend kaderblad te behouden. De verschijningsfrequentie van CD/ACTUEEL zal in 1986 echter worden teruggebracht van 32 naar 16. Het aantal CDA-Kranten zal in 1986 met 1 worden verminderd; van 8 naar 7.

De omvang van de beide bladen wordt bepaald op 16 pagina's per uitgave. Het totaal aantal pagina's die CD/ACTUEEL en de CDA-Krant in 1986 zullen tellen, zal derhalve aanzienlijk minder zijn dan de 760 en 144 pagina's die zij respectievelijk in 1985 in totaal telden.

9. Centraal Verkiezingscomité

Veel training en scholing voor campagnekader

Voor wat betreft de verkiezingsactiviteiten stond 1985 voornamelijk in het teken van de voorbereiding van de Raadsverkiezingen en de Tweede Kamerverkiezingen die in 1986 zouden plaatsvinden. Vanuit de campagne-organisatie is na consultatie van CDA-bewindslieden en fractieleiding aan het partijbestuur een notitie aangeboden waarin de strategie m.b.t. de te voeren campagnes in 1986 werd ontwikkeld. Er heeft een intensieve gedachtenwisseling plaatsgevonden tussen de opstellers van de strategienotitie en het partijbestuur. Op een aantal onderdelen werd door het partijbestuur de notitie in de door het partijbestuur gewenste richting bijgesteld.

Deze notitie verschaftte de basis waarop het voorbereidende werk m.b.t. de campagnes in 1986 ter hand kon worden genomen.

Landelijke Verkiezingsraad

In 1985 heeft ter voorbereiding van de campagnes in 1986 intensief overleg plaatsgevonden tussen de landelijke campagne-organisatie en de Landelijke Verkiezingsraad. De Landelijke Verkiezingsraad is een vorm van een verkiezingsparlement, waarin de campagneleiders vanuit de verschillende kamerkringen hun inbreng kunnen hebben op het landelijk beleid.

In tegenstelling tot de andere campagnes is in 1985 een intensief trainings- en scholingsprogramma ter hand genomen teneinde het campagnekader op Kamerkring- en lokaal niveau vertrouwd te maken met de strategie die in 1986 zou moeten worden gevolgd. Op zeer intensieve wijze hebben de medewerkers van de campagne-organisatie w.o. een groot aantal vrijwilligers vele uren gestoken in het trainen en scholen van ons campagnekader. Bij deze training is gebruik gemaakt van moderne audio-visuele apparatuur. Zowel de landelijke campagne-organisatie en de personen die daarbij betrokken zijn als de personen die het intensieve trainingswerk hebben ondergaan, zijn van opvatting dat dit type training en scholing in de komende tijden dient te worden geïntensiveerd. Het verschaft de landelijke campagne-organisatie de mogelijkheid plaatselijke afdelingen vertrouwd te maken met een aantal nieuwe technieken die in het kader van het campagnevoeren een belangrijke rol spelen.

In de trainingsbijeenkomsten is veel aandacht besteed aan de wijze waarop men Kamerkring en op lokaal niveau dient om te gaan met de moderne media.

De campagne-organisatie voor 1985 was als volgt samengesteld:

a) Campagneraad

drs. M. Smits (voorzitter); drs. R. F. M. Lubbers; drs. P. Bukman; dr. B. de Vries.

Twee belangrijke leden van de Campagneraad bijeen. Voorzitter Smits (r) en premier Lubbers.

b) Politieke Campagne Commissie

drs. M. Smits (voorzitter); drs. C. Bremmer (plv. voorzitter); Mw. G. W. van Montfrans-Hartman; Mw. C. M. Botman-Laan; J. F. Huibers; drs. G. Leers; drs. C. J. Klop; drs. P. R. H. M. van der Linden; drs. R. J. van Ark (partijvoorlichter); J. Schinkelshoek (fractievoorlichter); drs. A. H. A. Veenhof; mw. P. Marey-Bevaart (secretaresse) en mw. V. van Kooten-van den Bosch (plv. secretaresse).

c) Campagnebureau.

G. van den Berg (voorzitter); drs. Th. Brinkel; M. E. P. Dierikx; drs. H. Eversdijk; L. Frissen; F. J. M. Jehee; mw. T. Verbaan-Keus; mr. D. van der Veer; M. B. M. J. van Vlijmen; F. J. Wester; mw. A. Reuchlin; mw. D. Graafland (secretaresse).

Algemene voorlichtingscoördinatie

drs. R. J. van Ark (partijvoorlichter en J. Schinkelshoek (fractievoorlichter).

10. Stichting Kader- en Vormingswerk

Ontoereikende financiële middelen

Het Kader- en Vormingswerk (KAVO) heeft zich in 1985 minder kunnen ontwikkelen dan het bestuur zich voorgesteld had. Ten grondslag aan de activiteiten ligt het meerjarenbeleidsplan „Een paar jaar vooruit”, waarin accenten zijn gelegd op de ontwikkeling van de werkzaamheden in de komende vier jaar.

Markant in dat plan is het brengen van een beter evenwicht tussen de uitvoerende werkzaamheden enerzijds — zoals cursussen, les- en ander materiaal — en voorwaardenscheppende activiteiten anderzijds.

Daaronder wordt o.a. begrepen de op landelijk niveau uit te oefenen functies als ontwikkeling, vernieuwing, evaluatie en onderzoek.

Om een verdere diepgang te bewaren en vanuit het vormingswerk vernieuwende bijdragen te kunnen leveren, zijn deze laatstgenoemde taken even hard nodig als de eerste.

Ondanks de steun die de Partijraad in de besluitvorming over Appèl en Weerklank aan het Kader- en Vormingswerk heeft toegezegd, is deze nog niet door het partijbestuur gerealiseerd.

De financiële middelen zijn nog ontoereikend om tot personele uitbreiding te komen, hetgeen dwingende noodzaak is, wil de partij goed werktuigd worden. Evenmin heeft het partijbestuur iets besloten inzake het meerjarenprogramma, terwijl de begroting van dit jaar pas zeer diep in 1985 werd goedgekeurd.

Het bestuur van het Kader- en Vormingswerk heeft hiervan met een flinke dosis gemengde gevoelens kennis genomen en acht een voortgaande onzorgvuldige behandeling van het KAVO niet alleen bestuurlijk onjuist, maar eveneens onterecht, gelet op het belang van deze activiteiten voor de christen-democratische beweging als zodanig.

Tenslotte moet worden gemeld, dat na alle intensieve voorbereidingen om met een kader-school van start te gaan, deze plannen voorlopig in de ijskast zijn gezet. Dit vanwege het ontbreken van financiële middelen enerzijds en het nog ontbreken van een voldoende duidelijke bestuurlijke conceptie anderzijds. Daardoor kreeg de door de Partijraad gewenste verdieping van de samenwerking tussen Kader- en Vormingswerk en Wetenschappelijk Instituut in 1985 jaar evenmin gestalte.

Desondanks gingen tal van activiteiten in 1985 gewoon door.

Uitgangspunten

Het speelveld van het Kader- en Vormingswerk wordt in de lengte en breedte gemarkeerd door het Program van Uitgangspunten en het CDA-verkiezingsprogramma. Binnen deze grenzen is het primaire doel van KAVO-activiteiten CDA-ers leren onze politieke overtuiging te hanteren.

Nico Schouten: voorzitter van het Kader- en Vormingswerk.

Op dit speelveld worden bestuur en deelnemers, geconfronteerd, met een spanning tussen ideaal en werkelijkheid.

Ook in 1985 doet het gemis aan voldoende medewerkers zich gelden. Want er is veel werk te doen. Er is meer nodig dan gedaan kan worden. Het rapport Appèl en Weerklank pleitte voor verdieping, versterking en uitbreiding van het Kader- en Vormingswerk. De Partijraad beaamde deze aanbeveling.

Maar de daarvoor benodigde personele uitbreiding kwam niet!

Bestuur

Het bestuur van de Stichting Kader- en Vormingswerk CDA is per 1 januari 1985 als volgt samengesteld: N. Schouten (voorzitter); mevr. M. H. A. Boers-Wijnberg (vice-voorzitter); L. A. Maasdam (penningmeester); mevr. A. v.d. Broek; J. Chr. van Dalen; mevr. J. C. M. Demmers-Vriens; H. Faber; J. C. Fijen; Th. N. J. van Rijmenam; mevr. M. A. J. de Ronde-de Rooy en A. J. van de Velde.

Mevr. A. v.d. Broek, J. Chr. van Dalen, Th. N. J. van Rijmenam en A. J. v.d. Velde combineren het bestuurslidmaatschap van de Stichting met het voorzitterschap van de provinciale vormingscommissie, respectievelijk in Noord-Brabant, Overijssel, de Kamerkring Dordrecht en Gelderland.

De heer Fijen is voorzitter van de commissie werkgroepenwerk, terwijl de heer Faber namens het bestuur als adviserend lid zitting heeft in de Commissie Buitenland.

Mevr. Boers en mevr. Demmers vertegenwoordigen het CDA in het bestuur van de Stichting Burgerschapskunde. Mevr. De Ronde heeft namens de Stichting als adviserend lid zitting in de Stichtingsraad van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA.

Mutaties

Per 31 december 1985 zijn aftredend:

J. Chr. van Dalen (herbenoembaar) en L. A. Maasdam (niet-herbenoembaar).

Op voordracht van het stichtingsbestuur worden door het partijbestuur (her)benoemd: J. Chr. van Dalen en mevr. T. Bot-van Gijzen te Spijkenisse.

Het rooster van aftreden luidt:

Aftredend per 31 december 1986

— mevr. A. v.d. Broek, J. C. G. Fijen, A. v.d. Velde (allen herbenoembaar)

Aftredend per 31 december 1987

— mevr. M. H. A. Boers-Wijnberg, H. Faber, mevr. M. A. J. de Ronde-de Rooy (allen niet-herbenoembaar).

Aftredend per 31 december 1988

— mevr. J. C. M. Demmers-Vriens (niet-herbenoembaar)
— N. Schouten (niet-herbenoembaar)
— Th. N. J. van Rijmenam (herbenoembaar).

Adviserende leden van het Stichtingsbestuur zijn:

— mevr. T. Bot-van Gijzen (namens het CDA-Vrouwenberaad). Zij wordt als zodanig per 1 januari 1986 opgevolgd door mevr. D. Boersma-Barenburg te Samsbeek
— C. Bremmer (plv. partijsecretaris)
— H. G. Cloudt (namens de Bestuurdersvereniging)
— C. Klop (namens WI)
— mevr. R. Stroes (namens CDJA)

Personeel

In de verslagperiode zijn bij de Stichting werkzaam:

1. W. Eikelboom (stafmedewerker)
2. H. Waterborg (stafmedewerker)
3. mevr. M. Kuipers (adm. medewerkster)

Activiteiten

Voor het KAVO is een centralistisch model niet bruikbaar. Verantwoordelijkheden voor KAVO-activiteiten worden gespreid en gedragen door Kamerkring en provinciale vormingscommissies met hun vormingswerkconsulenten. Op landelijk

niveau wordt daartoe ondersteuning gegeven door aanbod van cursus en activiteitenmodellen en aanmaak en vervaardiging van lesmateriaal. Voorts wordt landelijk georganiseerd wat elders nog niet kan.

Cursus- en activiteitenmodellen

a. Materiaal wordt verzameld en een cursus-opzet wordt vervaardigd en beproefd voor het cursus-thema „Grondslag en uitgangspunten”, waardoor vormingswerkconsulenten en vormingscommissies in staat worden gesteld dit thema op herkenbare wijze in hun regionale activiteitenprogramma in te bouwen.

b. Met betrekking tot het thema „Politieke Stromingen” wordt met hetzelfde doel eveneens materiaal verzameld, een cursusopzet vervaardigd en beproefd.

c. In verband met de toenemende vraag in het CDA naar vergader- en discussievaardigheden, teneinde het CDA en haar standpunten beter voor het voetlicht te brengen, worden aan vormingswerkconsulenten en daarmee aan vormingscommissies modelcursussen „vergaderen en discussievaardigheden en groepsdynamica” ter beschikking gesteld.

In de kring van vormingswerkconsulenten worden alle modelcursussen en activiteiten „bepaald”.

d. De „campagnecursus” wordt samengesteld teneinde kaderleden tijdens verkiezingscampagnes in staat te stellen met meer vaardigheden, kundigheden en meer vertrouwen de kiezers en de pers tegemoet te treden. De campagnecursus bevat daartoe tal van oefenmogelijkheden.

Kadercursussen

Kadercursussen vinden plaats in Assen, Beek, Amsterdam, Venlo, Vorden en Leiden. Hieraan nemen 89 cursisten deel.

De kadercursus bestaat uit vijf cursusedagen (soms worden de cursussen verdeeld in een aantal dagdelen). De cursus is bestemd voor partijleden en geïnteresseerden die in de partij een kaderfunctie vervullen of bereid zijn te vervullen. Men raakt gewijs in de partij-organisatie.

Ruime aandacht wordt besteed aan grondslag en uitgangspunten van het CDA. De Christen Democratie als stroming temidden van andere politieke hoofdstromingen wordt nader belicht. Vergader- en discussietechniek komt aan de orde.

Vervolgkadercursussen

Een drietal vervolgkadercursussen worden gehouden. Kadercursisten worden meer diepgaand met de politieke overtuiging van het CDA en die van socialist en liberalen geconfronteerd.

De omgang met pers en publiciteit komt ruimschoots aan de orde. Zelfwerkzaamheid door het uitvoeren van opdrachten neemt een belangrijke plaats in. De vervolgkadercursussen vinden plaats in Utrecht (tweemaal) en in Maasbommel. Het deelnemersaantal bedraagt 64.

Raadsledencursussen

Voor zittende raadsleden wordt door vormingscommissies en vormingswerkconsulenten de uit 1984 daterende cursus Gemeentefinanciën georganiseerd.

In het voorjaar van 1985 is door de Stichting t.b.v. zittende raadsleden een raads cursus „Welzijn en Volksgezondheid” samengesteld. Voor de uitvoering bestaat er zowel voor de organisatoren als voor de docenten, die voornamelijk vanuit de Vereniging van Christen Democratische Gemeente- en Provinciebestuurders worden betrokken, een handleiding.

Aan cursussen voor zittende raadsleden nemen 77 raadsleden deel.

Aspirant-raadsleden-cursussen

Op 1 september 1985 is de cursus voor aspirant-raadsleden gereed. De cursus wordt organisatorisch uitgevoerd door vormingswerkconsulenten onder verantwoordelijkheid van vormingscommissies. Vele leden van de Bestuurdersvereniging geven hun medewerking door als docent te willen optreden.

Het raadsledenboek geniet, naast het gebruik op de daartoe bestemde cursus, veel belangstelling. Zittende raadsleden gebruiken het cursusboek als naslagwerk.

Een keur van auteurs heeft aan de totstandkoming van het raadsledenboek medewerking gegeven en aldus bijgedragen tot de hoge kwaliteit van het raadsledenboek.

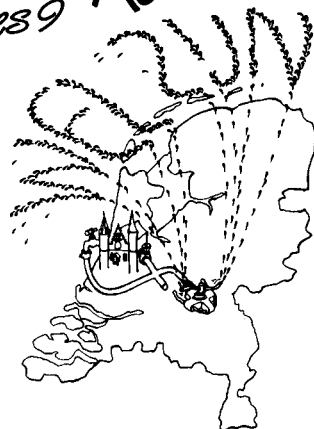
In 1985 nemen 277 personen deel aan de aspirantraadsledencursus. Buiten de cursussen om worden 306 raadsledenboeken besteld.

Bestuursledencursussen

Voorzitters en secretarissen van afdelingen zijn de voortrekkers van de CDA-afdelingen. Voor bestuurders van gemeentelijke afdelingen wordt op verzoek van vormingswerkconsulenten en vormingscommissies de bestuursledencursus gehouden. Partijorganisatie, de rol van de voorzitter en secretaris in de vergadering en de afdeling in actie komen aan de orde.

Bestuursledencursussen vinden plaats in Ede, Eibergen, Middelburg, Emmen, Heerhugowaard, Utrecht, Terneuzen, Groningen, Slochteren en Hei en Boecop. Het aantal deelnemers bedraagt 200.

*Politiek?
Kom nou!*
les 9

welzijn en volksgezondheid

Politiek? Kom nou!

In de lesbrievenserie „Politiek? Kom nou” wordt lesbrief 9 „Welzijn en Volksgezondheid” opnieuw uitgegeven. Deze lesbrieft maakt deel uit van de raads cursus Welzijn en Volksgezondheid.

CDJA

De Stichting Kader- en Vormingswerk verleent haar medewerking door stafmedewerkers in te zetten op kernencursussen die door het CDJA georganiseerd worden

CDA-Vrouwenberaad

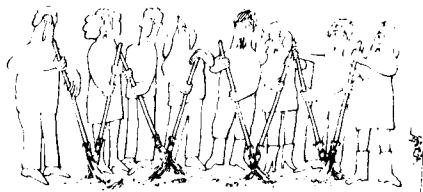
De sectie vorming van het Vrouwenbeleid stimuleert, initieert en organiseert politieke vormingsactiviteiten voor vrouwen. Deze activiteiten worden op basis van de subsidieregeling regionaal en categoriaal Kader- en Vormingswerk CDA gesubsidieerd.

De medewerkers van het KAVO verlenen medewerking aan de cursus „optreden in fora en spreken in het openbaar” van de sectie vorming.

Rhea Strees: namens CDJA adviserend lid van Stichtingsbestuur KAVO.

PRAATSTUK

JEUGD WERKLOOSHEID

Praatstukken

Onder leiding van een onder de Stichting Kader- en Vormingswerk CDA ressorterende commissie worden de praatstukken uitgegeven.

De commissie bestaat uit J. C. G. Fijen (voorzitter), mevr. T. Bot-van Gijzen, mevr. L. Booy-Bukman (namens CDA-Vrouwenberaad), B. Diederiks (namens CDJA) en mevr. Y. Timmerman-Buck (namens WI).

Het praatstuk heeft ten doel werkgroepen, CDA-vrouwenberaden, CDJA-kernen, CDA-afdelingen en alle groepen die daarvan gebruik willen maken, gespreksonderwerpen aan te reiken. Het praatstuk geeft daartoe informatie over een thema met blijvende actualiteitswaarde en bevat discussievragen die de deelnemers uitnodigen kritisch over het onderwerp na te denken en naar de gesprekspartner te luisteren.

De verschijning van het praatstuk wordt zoveel mogelijk gekoppeld aan de verschijning van CDA-Kranten. De in 1985 verschenen praatstukken en de daarvan afgenomen aantallen zijn:

- Praatstuk 8 Referendum (78)
- Praatstuk 9 Woonwagengewoners (251)
- Praatstuk 10 Gehandicaptenbeleid (221)
- Praatstuk 11 Euthanasie (623)
- Praatstuk 12 Jeugdwerkloosheid (39)

De reeds eerder verschenen praatstukken en de afgenomen aantallen zijn:

- Praatstuk 1 Energie (111)
- Praatstuk 2 Bezuinigen in de gemeente (40)
- Praatstuk 3 Overheid (34)
- Praatstuk 4 Drugs (86)
- Praatstuk 5 Burgerlijke Ongehoorzaamheid (90)
- Praatstuk 6 Homofilie (74)
- Praatstuk 7 Ouderenbeleid (89)

Regionaal Kader- en Vormingswerk

Bij regionale kader- en vormingsactiviteiten spelen vormingswerkconsulenten en vormingscommissies een belangrijke rol. Zij nemen het initiatief, organiseren en voeren uit.

De stafmedewerkers van de Stichting leveren op verzoek hun bijdragen, of doceren. Vaak worden ook docenten aangezocht in de eigen regio. Kamerkring en provinciale vormingscommissie hebben met de consulenten hun eigen specifieke werkwijze gevonden. Het per Kamerkring op eigen specifieke wijze organiseren en uitvoeren van KAVO-activiteiten past in en hoort bij de centrale KAVO-aanpak. Bijzonderheden van het regionale Kader- en Vormingswerk zijn te vinden in de jaarverslagen van de diverse kamerkringen en provinciale afdelingen. Hieronder volgt een globaal overzicht per regio.

GRONINGEN

Met de benoeming van mevr. M. S. de Jonge tot vormingswerkconsulente worden in Groningen een bestuursledencursus, een cursus Grondslag en Uitgangspunten en Politieke Stromingen gehouden.

Voor campagneleiders en secretarissen wordt een bijeenkomst verzorgd.

Tenslotte vinden de cursus Volksgezondheid en Welzijn en een cursus vergadervaardigheden plaats. Het KAVO-Groningen betreft 16 deelnemers bij zijn activiteiten.

FRIESLAND

Wegens het vertrek van mevr. Oudman naar het buitenland ontstaat in Friesland een vacature in de functie van vormingswerkconsulent.

Truus Bot-van Gijzen; namens Vrouwenberaad lid van Stichtingsbestuur KAVO.

Een trainingsweekend vaardigheden, twee basiscursussen, een studieochtend over „werkgelegenheid en lagere overheden”, „kernenergie” en „micro elektronica” vormen in 1985 de politieke vormingsactiviteiten van KAVO, CDJA en Vrouwenberaad Friesland.

DRENTHE

Studie-avonden en studieweekends, politieke scholing en een cursus politieke stromingen worden onder auspiciën van de vormingscommissie door de vormingswerkconsulente georganiseerd en mede uitgevoerd.

OVERIJSSSEL

Bestuursledencursussen, een studieconferentie Energie, regionale avonden voor kaderleden en een raadsledencursus te Hengelo staan op de menukaart van het Kader- en Vormingswerk in Overijssel.

GELDERLAND

Bestuursledencursussen, Vervolg-kadercursussen, raadsledencursussen „Financiën” en Welzijn en Volksgezondheid, de aspirant-raadsledencursus en de cursus „Campagne voeren” (alle uit de winkel van de Stichting Kader- en Vormingswerk), worden in Gelderland onder leiding van een zeer actieve vormingscommissie door de vormingswerkconsulenten in de Kamerkringen Arnhem en Nijmegen uitgevoerd.

Daarnaast organiseert de vormingscommissie een studiedag over „Geloof en politiek”, een cursus „Snel en effectief lezen” en voorlichtingsavonden in verband met raadsverkiezingen. Kortom, in Gelderland een grote variëteit aan KAVO-activiteiten.

UTRECHT

Dankzij de stimulerende werkzaamheden van de Utrechtse vormingswerkconsulente en vormingscommissie nemen ongeveer 100 CDA'ers deel aan een cursus vergadertechniek, aan twee cursussen over uitgangspunten, politieke stromingen en gemeentepolitiek, aan een cursus vergader- en spreekvaardigheden en aan de aspirant-raadsledencursus.

AMSTERDAM

Het KAVO-werk in Amsterdam organiseert een kadercursus in de Watergraafsmere en een kadercursus voor jonge christen-democratische Amsterdammers met respectievelijk 8 en 9 deelnemers.

Tevens zetten de werkgroep Welzijn Ouderen en de werkgroep Minderheden hun werkzaamheden met financiële steun van het KAVO-werk voort.

DEN HELDER

Een bestuursledencursus (11 deelnemers), twee cursussen campagnevoeren (29 deelnemers), een weekend over Grondslag en Uit-

gangspunten (9 deelnemers) en een cursus gemeentefinanciën is de oogst van het Kader- en Vormingswerk in de Kamerkring Den Helder in 1985.

HAARLEM

In de Kamerkring Haarlem treedt een nieuwe vormingswerkconsulente aan. Haar werkzaamheden leiden in 1985 tot de cursus gemeentefinanciën met 17 deelnemers. Met ondersteuning van een sterk en breed samengestelde vormingscommissie kan het KAVO in de Kamerkring Haarlem worden uitgebouwd. De raadsledencursus, die in 1985 wegens gebrek aan voldoende belangstelling geen doorgang kan vinden, vindt nu in begin 1986 plaats.

LEIDEN

In de Kamerkring Leiden organiseert de vormingscommissie met hulp van de nieuwe vor-

mingswerkconsulente een raadsledencursus met 19 deelnemers en een basiscursus met 26 deelnemers voor het Leidse Vrouwenberaad.

DEN HAAG

In Den Haag is geen vormingswerkconsulent en vinden geen KAVO-activiteiten plaats.

ROTTERDAM

Voor wat betreft het Kader- en Vormingswerk in Rotterdam is 1985 niet een jaar waarop alleen met voldoening kan worden teruggezien. Een tweetal omvangrijke plannen die aan het begin van het jaar zijn ontwikkeld, zijn niet van de grond gekomen.

Slechts één niet-geplande activiteit heeft wel doorgang gevonden. Het betreft een tweetal goed bezochte ochtenden over Ruimtelijke Ordening ten behoeve van het kader in de onderafdelingen.

Marieke Bruins Slot-Vis nam afscheid als vormingswerkconsulente in Utrecht.

DORDRECHT

Verdeeld over de Statenkringen Dordrecht, Delft en Ridderkerk legt de vormingscommissie met de vormingswerkconsulent in deze Kamerkring een grote activiteit aan de dag.

Een basiscursus met vervolgcursussen, raads-cursussen, voorlichtingsavonden over campagnevoeren en thema-avonden vormen het aanbod voor CDA'ers in de Kamerkring Dordrecht.

ZEELAND

Bestuursledencursussen in Middelburg en Terneuzen en een cursus over de Uitgangspunten vormen in 1985 het Zeeuwse aanbod.

NOORD-BRABANT

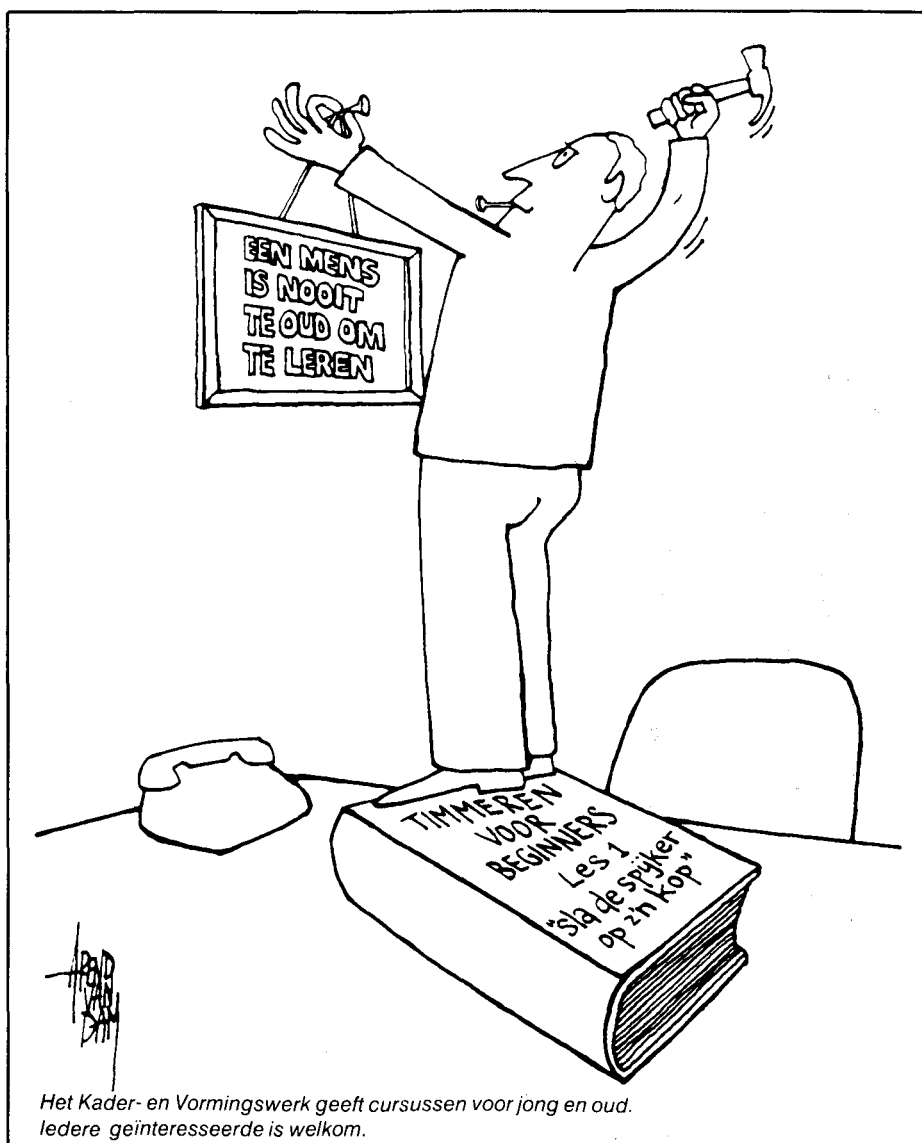
Raadsledencursussen, comptabiliteitscursussen, cursussen over bestuurskunde en politieke stromingen en themacursussen worden in grote getale georganiseerd. Behalve de vormingswerkconsulenten, spelen vormingscommissie en het CDA-bureau te 's-Hertogenbosch bij opzet, organisatie en uitvoering een belangrijke rol. Voor al de Brabantse CDA-cursussen wordt een keur van docenten uit Noord-Brabant aange-trokken.

LIMBURG

Het provinciaal scholingsteam in Limburg wordt aangevoerd door Huub van Oostayen. Joop de Hoon neemt de plaats in van Wim Thuis. Het politiek scholingsteam organiseert kadercursussen te Echt en Melick met 24 deelnemers, raads-cursussen te Echt, te Venlo en te Weert met 48 deelnemers.

Een kadercursus voor het provinciaal CDA-bestuur wordt belegd.

Het scholingsteam zelf besteedt zijn jaarlijkse studiedag aan programvergelijking en het PST

Het Kader- en Vormingswerk geeft cursussen voor jong en oud. Iedere geïnteresseerde is welkom.

De deelnemers aan een kadercursus.

wijdt een studiedag aan werkloosheid en de crisis in de samenleving.

Vormingswerkconsulenten

De vormingswerkconsulenten zijn samen met hun vormingscommissies de dragers van het regionale kader- en vormingswerk.

We nemen afscheid van:

- mevr. A. Oudman-Kroeske (KK Friesland)
- mevr. M. Ch. Bruins Slot-Vis (KK Utrecht)
- M. A. van Welie (KK Leiden)
- M. Appels-de Jager (KK 's-Hertogenbosch)
- W. Thuis (Limburg)

Nieuw benoemde vormingswerkconsulenten zijn:

- mevr. H. J. Hoogeveen-Hilgers (Utrecht)
- mevr. W. Harteveld-van Driel (Leiden)
- mevr. E. Vos-van Oorsouw (Den Bosch)
- mevr. M. S. de Jonge (Groningen)

Het vormingswerkconsulententeam is nu als volgt samengesteld:

VORMINGSWERKCONSULENTEN

Groningen

Mevr. M. de Jonge
Hilghepad 1
9722 RN Groningen
tel. 050-255431 (pr)

Friesland

Vacature

Drenthe

Mevr. C. W. M. Jongma-Roelants
Jan Steenweg 24
9761 HJ Eelde
tel. 05907-3367 (pr)

Overijssel

J. E. A. Schoevers
Populierenplein 12
8102 JK Raalte
tel. 05720-52424 (pr)

Gelderland

Mevr. M. Mulder-Bornhof (KK Arnhem)
Van Goghstraat 1
8072 JW Nunspeet
tel. 03412-54221 (pr)
G. J. Mombarg (KK Nijmegen)
Heilige Stoel 38-42
6601 Wychen
05894-21302 (pr)

Mevr. Jongma-Roelands; vormingswerkconsulente in Drenthe.

Utrecht

Mevr. H. J. Hoogeveen-Hilgers
Goudenregenlaan 29
3471 CD Kamerik
tel. 03481-1690 (pr)

Amsterdam

Mevr. B. Bruggraaff-Moscoviter
Boternesserstraat 2
1382 EB Weesp
tel. 02940-16135 (pr)

Den Helder

Ir. H. W. H. Weeda
Pr. Beatrixlaan 37
1934 GG Egmond aan de Hoef
tel. 02206-3143 (pr)

Haarlem

Mevr. L. de Zwart
Heemsteedsedreef 183
2101 KE Heemstede
tel. 023-292587 (pr)

Leiden

Mevr. W. Harteveld-van Driel
Margrietstraat 13
2731 GG Benthuisen
tel. 079-313408 (pr)

Den Haag

Vacature

Rotterdam

R. Smit
V.d. Meijdenstraat 14
3039 TH Rotterdam
tel. 010-676194 (pr)
tel. 070-202100 (knt)

Dordrecht

Mr. A. Slob
Noordzijde 31
4225 PH Noordeloos
tel. 01838-1331 (pr)
tel. 01838-1844 (knt)

Zeeland

Mevr. J. de Looft-de Wildt
Noordlangeweg 15
4485 AN Kats
tel. 01109-340 (pr)

Noord-Brabant

Mevr. J. C. H. Leenderts-v. d. Maagdenberg
Eksterstraat 11
4901 BA Oosterhout
tel. 01620-22962 (pr)
Mevr. E. Vos-van Oorsouw
Talmastraat 47
5344 GC Oss
tel. 04120-23047

Limburg

J. de Hoon
Middelyk 46
5961 EL Horst
tel. 04709-3870 (pr)
H. v. Oostayen
Molenweg 3
6085 CK Horn
tel. 04758-1341

Verdieping buitenlands beleid CDA

De Commissie Buitenland heeft vijf werkgroepen en twee ad hoc-werkgroepen. Voor deze werkgroepen worden 100 personen uitgenodigd. Gemiddeld maken daar 50 personen gebruik van. Gemiddeld komen de werkgroepen één keer per twee maanden bij elkaar. Er werden door de werkgroepen dertien preadviezen aan de Commissie Buitenland uitgebracht. Dit betekent dat iedere werkgroep gemiddeld bijna twee adviezen in 1985 heeft geproduceerd. Een advies heeft gemiddeld drie werkvergaderingen nodig, zodat aan een preadvies ongeveer zes maanden wordt gewerkt. Dit kan betekenen dat een advies aan het partijbestuur via de Commissie Buitenland in het ongunstigste geval bijna een jaar nodig heeft. Deze constatering vraagt op den duur enige bezinning op de structuur van de advisering inzake buitenlands beleid aan het partijbestuur.

Werkgroep Ontwikkelings-samenwerking

Deze werkgroep nodigt 21 personen uit, waarvan 50% op de vergadering verschijnt. De werkgroep heeft acht keer in 1985 vergaderd.

Aan de orde kwamen de volgende punten:

- begroting ontwikkelingssamenwerking;
- de gehele stuwmeerproblematiek;
- ontwikkelingsrelevante export-transacties

— de plaats van ontwikkelingssamenwerking en de politieke rol van ontwikkelingssamenwerking (studiedag bij Cebemo);

- Suriname;
- ontwerp-verkiezingsprogramma 1986-1990;

— het EG-voorzitterschap;

— NCO-problematiek;

— notitie over plaats en taak van de minister voor Ontwikkelingssamenwerking en zijn Departement;

— IMF en Wereldbank;

— ontwikkelingssamenwerking en bedrijfsleven;

— ontwikkelingssamenwerking en werkgelegenheid;

— free-passage in Ethiopië en

— Nicaragua.

Werkgroep Vrede en Veiligheid

Voor deze werkgroep worden in 1985 16 personen uitgenodigd. 60% van de uitgenodigden is steeds aanwezig. De werkgroep heeft in 1985 zeven keer vergaderd. De werkgroep gaf drie preadviezen.

Daarbij kwamen de volgende thema's aan de orde:

- West Europese Unie;

- Frans-Duitse militaire samenwerking;
- versterking conventionele verdediging en „emerging technology”;
- verhouding SDI-Eureka;
- Nederlandse kernwapentaken; (preadvies aan Commissie Buitenland);
- verhouding Verenigde Staten-Europa;
- chemische wapenvrije zone;
- commentaar op het Pax-Christi-advies over SDI (preadvies aan Commissie Buitenland);
- beheersaspecten van nucleaire wapens (preadvies aan de Commissie Buitenland);
- ruimteverdediging en antisatellietwapens (preadvies aan Commissie Buitenland);
- SDI en Nederlandse Industrie (gesprek met TNO);
- FOFA en
- NATO (Veranderingen in de toekomst en toekomst in verandering — gesprek met dhr. mr. B. Bot).

Werkgroep Europa

Voor deze werkgroep werden steeds in dit verslagjaar 21 personen uitgenodigd, waarvan 50% gehoor gaven aan de uitnodiging. In april ontviel de werkgroep plotseling mevrouw Kakes-Veen, wier Europese belangstelling de werkgroep zich in dankbaarheid zal herinneren. In totaal werden drie preadviezen uitgebracht. De werkgroep kwam zes keer bijeen en behandelde daar de volgende onderwerpen:

- het Nederlands voorzitterschap van de EG;
- de Berlijnse situatie in Europees kader (gesprek met de burgemeester van West-Berlijn, de heer Diepgen);
- economische perspectieven in Europa (preadvies aan Commissie Buitenland);
- commentaar op het rapport „Dooge” over de Europese Instituten (preadvies aan Commissie Buitenland);
- concept-verkiezingsprogramma 1986-1990;
- verhouding EG-VS;
- eenwording van Europa en verplichting tot solidariteit;
- West-Europese Unie;
- het belang van goede handelsbetrekkingen tussen de VS en de Europese Gemeenschap (preadvies aan Commissie Buitenland).

Werkgroep Latijns Amerika

Voor deze werkgroep werden in 1985 15 personen uitgenodigd, waarvan 45% gemiddeld gebruik maakte. De werkgroep bracht een preadvies uit.

Er werd zes keer vergaderd waarbij de volgende thema's aan de orde kwamen:

- Nicaragua en de verkiezingen aldaar;
- situatie in Uruguay;

Beyers Nandé op het CDA-bureau. Links naast hem voorzitter Schmelzer van de Buitenland-commissie. Rechts partijvoorzitter Bukman en adjunct-secretaris internationaal Kolster.

- El Salvador;
- voorbereiding gesprek CDA-Solidaridad;
- ontwerp-verkiezingsprogram 1986-1990;
- follow-up Seminar Latijns Amerika;
- evaluatie conferentie San José;
- EVP-contactgroep Latijns Amerika (agenda en werkplan);
- situatie in Chili (preadvies aan Commissie Buitenland);
- Christen Democratische Internationale (gesprek met dhr. B. Palmer) en
- bespreking rapport Bukman over reis Argentinië en Chili.

Werkgroep Zuid-Afrika

Voor deze werkgroep werden 14 personen uitgenodigd waarvan gemiddeld 50% aanwezig kan zijn. De werkgroep vergaderde vier keer over de volgende onderwerpen:

- de actuele ontwikkelingen in Zuidelijk Afrika;
- concept-verkiezingsprogram 1986-1990;
- investeringen in Zuid-Afrika;
- CNV-actieprogramma Zuidelijk Afrika en
- gesprek met dhr. Beyers Naudé.

Werkgroep Mensenrechten

Deze werkgroep vergaderde in dit verslagjaar acht keer, waardoor elf personen werden uitgenodigd. Ongeveer 60% kon aanwezig zijn. De werkgroep bracht in 1985 twee preadviezen uit aan de Commissie Buitenland.

Aan de orde zijn gekomen de volgende onderwerpen:

- Guatemala;
- Oeganda (preadvies aan Commissie Buitenland);
- asiëproblematiek (preadvies aan Commissie Buitenland);
- concept-verkiezingsprogram 1986-1990;
- gesprek met de vertegenwoordiger van de Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen, dhr. Van Leeuwen;
- intolerantie en discriminatie op grond van geloofsovertuiging;
- Tamils;
- Zuid-Afrika en Mensenrechten;
- Nederlands voorzitterschap EG;
- mensenrechten in Taiwan;
- Haïti en mensenrechten;
- Eritrea;
- Iran en
- Suriname.

Werkgroep Midden-Oosten

Deze werkgroep kwam in 1985 tweemaal bijeen, waaraan 58% van de genodigden deelnam. Acht personen werden hiervoor uitgenodigd. Gesproken werd over de Midden Oosten-paragraaf in het Concept-program 1986-1990.

Commissie Buitenland

De Commissie Buitenland vergaderde in 1985 achttmaal, waaronder één keer met minister Van

De werkgroep Vrede en Veiligheid besprak regelmatig de ontwikkelingen rond S.D.I.

den Broek. Voor deze vergadering werden steeds 35 personen uitgenodigd. Gemiddeld was 50% van hen bij de vergaderingen aanwezig.

In totaal ontving de Commissie Buitenland 12 preadviezen, onderverdeeld in de volgende themagroepen:

Vrede en Veiligheidsbeleid (vier preadviezen); Europees Beleid (vijf preadviezen); Mensenrechtenbeleid (twee preadviezen); en Beleid in Latijns Amerika (één preadvies).

Gemiddeld heeft de Commissie Buitenland één advies behandeld per vergadering en doorgezonden aan het partijbestuur. Aan het partijbestuur werden door de Commissie Buitenland de volgende adviezen uitgebracht:

a. Europa

- Europese Binnenmarkt (mei 1985)
- eindrapport van het comité voor Institutionele vraagstukken (mei 1985)
- Nederlands belang voor een gezond Europees Landbouwbeleid (mei 1985);
- economisch perspectief voor Europa (september 1985)

b. Vrede en Veiligheid

- ruimteverdediging en anti-satellietwapens (april 1985)
- beheersaspecten van nucleaire kruisvluchtwapens (september 1985)

c. Mensenrechten

- Oeganda: Case voor mensenrechten en ontwikkelingssamenwerking

d. Latijns Amerika

- enige ontwikkelingen in Chili en de rol van de christen-democratische partij
- Het partijbestuur heeft deze adviezen overgenomen en als partijstandpunt naar buitengebracht.

Daarnaast werden in de Commissie Buitenland nog behandeld:

- voorbereiding en nabespreking vergaderingen Politiek Bureau EVP, de EVP-werkgroepen aan de hand van agenda's en verslagen;
- rapportages van de Partijvoorzitter over zijn bezoeken aan Bulgarije, Argentinië, Chili, ODCA-congres etc.;
- situatie der christen-democraten in Spanje;
- het Nederlands voorzitterschap van de EG;
- begroting en toelichting Departement van Buitenlandse Zaken;
- rapportages uit Parlementen en werkgroepen;
- situatie Zuid-Afrika;
- concept-verkiezingsprogram 1986-1990;
- notities van de heer K. J. Hahn over: algemene aspecten van de hedendaagse Oost-West-verhouding en minister Andreotti.

Internationale werkzaamheden partijsecretariaat

Naast de hand- en spandiensten die het secretariaat verleent aan de Commissie Buitenland en haar werkgroepen, wordt zeer veel aandacht besteed aan de ontvangst van buitenlanders of representatie van het CDA in het buitenland. Diverse delegaties werden begeleid op hun pad naar het buitenland en omgekeerd.

Het jaar 1985 kenmerkt zich wat het internationale werk betreft door verdieping van het buitenlands beleid van het CDA, zowel wat het Europees beleid betreft, als het Vrede en Veiligheidsbeleid. Het stemt tot dankbaarheid dat velen zich vrijwillig zo hebben ingezet om deze verdieping mogelijk te maken.

12. Commissie van Beroep

Steeds minder bezwaarschriften

Anders dan in voorgaande jaren staat de Commissie van Beroep in 1985 bepaald niet „In de branding”. Een op zich gelukkige gang van zaken, omdat uit het gaandeweg meer ontbreken van bezwaarschriften eigenlijk ook blijkt dat de christen-democratische partij helemaal een volwassen partij is geworden.

Een partij waarin meningsverschillen worden uitgediscussieerd en waarbij de noodzakelijke democratische partijprocedures meer en meer gehanteerd kunnen worden naar de geest van in statuten en reglementen opgenomen voorschriften. Was er bijvoorbeeld in de periode '81-'82 sprake van een ware hausse aan bezwaarschriften van afdelingen en individuele leden over vermeende onregelmatigheden bij kandidaatstellingen van Staten en Raden, de verwachtingen in deze i.v.m. de a.s. verkiezingen in 1986 werden volkomen gelogenstraft. Er is namelijk in 1985 geen enkel beroep ingesteld op dit punt. Helemaal rusten op de lauweren voor de „partij-rechterlijke macht” was er echter toch niet bij. Medio 1985 is een beroepschrift ontvangen van een partijlid, die bezwaar maakte tegen de wijze waarop een Kamerkring het vigerende reglement toepaste. De Commissie van Beroep besloot met instemming van de betrokken partijen dit beroepschrift schriftelijk af te doen. De klacht, die met name verband hield met de wijze waarop kandidaten voor diverse vertegenwoordigingen van de kring werden voorgedragen, is na zorgvuldige afweging van de feiten volledig ongegrond verklaard.

Principiële zaak

In de maand december houdt de commissie zitting voor de behandeling van een tweetal klachten. Bijzonderheid daarbij is dat in een geval de inhoud van het bezwaar terugvoerde tot de procedure ter vaststelling van de kandidatenlijst voor de gemeenteraad in 1982! Een oude zaak,

Voorzitter Jim Janssen van Raay.

Anton Boersma; lid van de Commissie.

die in verband met de in aantocht zijnde kandidaatstelling voor de nieuwe raadsperiode na 1986 als het ware weer actueel werd. Overigens werd tijdens de zitting door de appellant duidelijk gemaakt dat het doen behandelen van deze kwestie vier jaar na dato voor hem een kwestie van principe is.

Directe gevolgen zal het oordeel van de Commissie van Beroep derhalve niet hebben. Gezien het niet-spoedeisende karakter is besloten de beslissingstermijn niet precies af te bakenen. Eerst in 1986 zal hierover duidelijkheid kunnen worden verschaft. Op dezelfde hoorzitting komt tenslotte een beroep aan de orde van een bestuurslid van een wijkafdeling tegen het bestuur van de gemeentelijke afdeling, die een onjuiste uitleg zou geven aan de verschoningsplicht van bestuursleden, indien zij als kandidaat op een grosljst zijn geplaatst ten behoeve van een ver-

kiezing voor een vertegenwoordigend lichaam. Ook hier betreft het een principiële aangelegenheid, waarover de Commissie van Beroep eerst na zorgvuldig onderzoek van de feiten een oordeel kan geven.

De samenstelling van de Commissie van Beroep ondergaat in het verslagjaar geen wijziging. Per 31 december 1985 luidt deze:

mr. J. L. Janssen van Raay te Rotterdam (voorzitter), mevrouw mr. L. C. Baud te Breukelen, mr. A. A. M. Boersma te Den Haag, mr. H. M. Krans te Den Haag (vice-voorzitter), mr. J. M. Smeets te Thorn en G. van den Berg te Waddinxveen (griffier).

Plaatsvervangende leden zijn resp. mr. P. W. Mertens te Utrecht, mr. H. F. Happel te Den Haag en drs. J. J. A. Scholten te Den Haag, drs. E. F. B. Verwoert te Utrecht en drs. M. Smits (plv. griffier).

13. College van Bindend Adviseurs

Nieuwe voorzitter College van Bindend Adviseurs

Het College van Bindend Adviseurs dat in 1985 een statutaire basis kreeg is sedert haar bestaan slechts een enkele maal met klachten geconfronteerd. Het heeft tot taak om op grond van klachten die door het partijbestuur bij het College worden gedeponneerd te waken over de verhoudingen tussen de verschillende componenten in het CDA op bestuurlijk en vertegenwoordigend niveau.

Door het overlijden van de voorzitter van het

College van Bindend Adviseurs mr. Y. Scholten diende een nieuwe voorzitter te worden benoemd. De partijraad benoemde in deze voordracht prof. mr. A. Nooteboom te Rotterdam.

Aan het eind van 1985 werd het College van Bindend Adviseurs geconfronteerd met een verschil van mening over een in september 1982 door een kamer van het College van Bindend Adviseurs gedane uitspraak inzake een klacht

die betrekking had op de samenstelling van de kandidatenlijst voor de Haagse gemeenteraad.

De voorzitter van het College van Bindend Adviseurs prof. mr. A. Nooteboom heeft besloten om de kamer, die destijds de uitspraak deed, opnieuw bijeen te roepen teneinde een eenduidige interpretatie te geven aangaande de door deze kamer in september 1982 gedane uitspraak.

Een jaar van studies, conferenties, programs en bezuinigingen

In 1985 is met onverminderde animo verder gewerkt aan het zichtbaar maken van het christen-democratisch profiel van onze beweging. Het jaar staat in het teken van het productieproces dat moet leiden tot de afronding van een drietal omvangrijke rapporten, de publikatie van een veertigtal artikelen, de opstelling van het Model-program voor Gemeente- en Provinciebestuurders en het landelijke verkiezingsprogram („Uitzicht“). Helaas is het Instituut, meer nog dan in 1984, gehandicapt door niet alleen een bevroren, maar zelfs een in absolute zin teruglopende subsidiëring van de zijde van de partij. Toch weten bestuur en staf zich sterk gestimuleerd vanuit brede lagen van het CDA, met name zoals die door de Stichtingsraad vertegenwoordigd wordt.

Bestuurszaken en benoemingen

Als nieuwe bestuursleden treden aan: prof. ir. B. Krol (benoemd door het partijbestuur) en de heer H. A. de Boer (benoemd door de Stichtingsraad). Tijdens het verslagjaar houdt het bestuur zich o.a. bezig met:

- de subsidiëring van de wetenschappelijke instituten door het Ministerie van Binnenlandse Zaken;
 - de subsidiëring van de zijde van de partij;
 - bespreking en goedkeuring van de resultaten van het overleg tussen de directie van het Instituut, de Stichting Kader- en Vormingswerk en afgevaardigden van het Dagelijks Bestuur van de partij over de eventuele oprichting van een Kaderschool;
 - behandeling van het automatiseringsplan van het secretariaat van het Instituut;
 - financiële en dienstverleningsproblemen, aansluitend besprekingen met het Presidium van het CDA;
 - personeelskwesties waaronder die betreffende de invoering van de ATV;
 - het onderzoeks- en activiteitenplan van het Wetenschappelijk Instituut voor de komende twee jaar; en
 - een tweetal omvangrijke nieuwe rapporten.
- Het bestuur bestaat per 31 december 1985 uit de volgende personen: drs. H. H. F. Wijffels (voorzitter), H. A. de Boer, mr. P. J. Boukema (vice-voorzitter), drs. L. P. J. de Bruyn, prof. dr. S. Cnossen, drs. C. Dekker (penningmeester), dr. G. J. Fleers, prof. ir. B. Krol, H. J. Neuman, drs. A. M. Oostlander (secretaris), mr. F. J. H. Schneiders, mr. C. van Veen, prof. dr. J. A. C. J. van de Wouw.

De Stichtingsraad behandelt in den brede de diverse vragen die samenhangen met het onderzoeks- en activiteitenplan. Voorts gaat de

Stichtingsraad met name in op de rekening 1984 en de begroting 1985 van het Instituut. De Stichtingsraad wordt op haar voor- en najaarsvergadering toegesproken door resp. prof. mr. P. J. Teunissen, voorzitter van het Sectoroverlegorgaan Buitenland, die politieke knelpunten op buitenlands politiek terrein bespreekt en door prof. mr. H. Franken, die een overzicht geeft van de knelpunten binnen de sector Binnenlandse Zaken en Justitie. Voorts bespreekt de Stichtingsraad de nota over de Kaderschool.

Als nieuwe leden treden tot de Stichtingsraad toe: mevrouw A. Hermesen-Douma (namens de Kamerkring Drenthe), de heren dr. E. Schroten (als voorzitter van het Sectoroverlegorgaan Welzijn) en J. de Boer (namens het CDJA).

De Stichtingsraad omvat het bestuur en voorts: mr. W. Aantjes, dr. W. L. M. Adriaansen, mevr. drs. A. J. Bakker-Osinga, mevr. mr. R. Bellingwout-Roodenburg, mr. J. A. de Boe, J. de Boer, mr. J. Buijse, drs. N. W. Caro, prof. dr. N. H. Douben, drs. C. O. W. Dubbelman, mr. H. Franken, A. C. J. van Haften, mevr. A. Hermesen-Douma, drs. W. R. Huisjes, ir. H. W. Kibbeling, mr. R. J. v.d. Kluit, Wm. C. de Kruij, mevr. drs. J. M. B. Lansink-van Dam, drs. G. Leers, H. J. van der Meiden, drs. J. Nauta, C. Plokhoo, H. H. L. M. Pröpper, mevr. M. A. J. de Ronde-de Rooy, mr. S. J. H. Scheenstra, dr. E. Schroten, dr. ir. W. F. Schut, drs. J. W. Solberg, prof. mr. P. J. Teunissen.

Herman Wijffels; voorzitter bestuur W.I.

Adviserende leden van de Stichtingsraad zijn de stafleden van het Wetenschappelijk Instituut en drs. B. Beumer, L. C. van Dalen, B. J. M. Hermesen, drs. M. Smits en dr. B. de Vries.

Het bestuur benoemt tot voorzitter van het Sectoroverlegorgaan Welzijn dr. E. Schroten. De heer Schroten is een goede bekende in de kringen van het Instituut, mede vanwege het feit dat hij destijds voorzitter is geweest van de studiecommissie over Euthanasie, die in 1979 terzake een rapport heeft uitgebracht. De heer Franken treedt in functie als voorzitter van het Sectoroverlegorgaan Binnenlandse Zaken en Justitie. Ook de heer Franken is een bekende binnen het CDA, met name door zijn voorzitterschap van de commissie die het verkiezingsprogram „Om een zinvol bestaan“ heeft uitgebracht.

Tot lid van het Sectoroverlegorgaan Welzijn is benoemd dr. W. H. G. Wolters, medisch-psycholoog Prof. mr. E. M. H. Hirst Ballin die op ad hoc-basis het Instituut adviseert, wordt benoemd als lid van het Sectoroverlegorgaan Binnenlandse Zaken en Justitie. Prof. dr. A. Wattél wordt lid van het Sectoroverlegorgaan Sociaal-economische en financiële zaken. De heer mr. Ph. J. I. M. Houben, destijds voorzitter van het Gewest Twente en nu burgemeester van Maas-tricht ziet zich genooddaakt voor het lidmaatschap van het Sectoroverlegorgaan Binnenlandse Zaken en Justitie te bedanken.

De sectoroverlegorganen komen in 1985 bijeen ter begeleiding van stafleden, die in hun sector studies opzetten, verrichten of voltooien. Zij adviseren het bestuur terzake de publikatie van gereed gekomen rapporten.

Per 1 april kan worden voorzien in de vacature in de sector Educatief Beleid. De heer drs. A. Klink, afgestudeerd in de theoretische sociologie aan de Erasmusuniversiteit te Rotterdam neemt deze positie in, waarbij hem tevens het rapporteurschap is toegedacht van de inmiddels opgerichte Werkgroep Staatsopvattingen. De heer Brinkel kan zijn deeltijdfunctie per 1 augustus omzetten in een volledige betrekking aan het Instituut. Hij behartigt de kwesties op het gebied van de buitenlandse politiek in brede zin.

Het bestuur van het Instituut acht het noodzakelijk om, gezien de grote zorgen die ook binnen het CDA bestaan, over de toekomst van het sociale beleid, een nieuwe post te creëren binnen de sector Sociaal-economisch en Financiële Zaken. Per 1 september is mevrouw J. A. J. M. Jansen voor een deeltijdfunctie in deze sector aangesteld. Met deze opvolgingen en benoemingen wordt in belangrijke mate bijgedragen aan de gevarieerdheid qua kerkelijke achtergrond van de stafleden.

Arie Oostlander: directeur van het W.I.

Directietaken en algemene zaken

De directeur is adviserend lid van Dagelijks Bestuur en Partijbestuur van het CDA en neemt deel aan het Politieke Topberaad. Voorts is hij adviserend lid van de Commissie Buitenland en lid van de Werkgroep Vrede en Veiligheid van genoemde commissie. De heer Oostlander leidt de CDA-delegatie die de contacten onderhoudt met resp. IKV en ICTO. Hij neemt namens het CDA deel aan het Overlegorgaan tegen de Kernbewapening. In die functie is hij lid van het Organisatiecomité dat in samenwerking met de Vrije Universiteit een symposium heeft georganiseerd over veiligheidspolitiek, waarbij vrijwel alle politieke partijen en de diverse typen vredesbewegingen aanwezig zijn geweest. Voorts maakt hij deel uit van de CDA-delegaties die de gesprekken met de RK-Bisschoppen, de Hervormde Synode, de Gereformeerde Synode, de Raad van Kerken, het CNV en het Convent van Christelijk Sociale Organisaties voeren. Ook neemt hij deel aan de gesprekken met buitenlandse zusterpartijen. De directeur is adviserend lid van het Bestuur van het Fonds Wetenschappelijk Instituut voor het CDA en van de redactie van CD/Verkenningen. Namens het Instituut participeert de heer Oostlander in de Begeleidingsgroep rond de studie van het Instituut voor Missiologie en Oecumenia van de Theologische Faculteit in Utrecht over de theologische achtergronden van kerkelijk spreken. Deze studie komt in het verslagjaar gereed.

De heer Klop maakt deel uit van de Politieke Campagnecommissie, de Werkgroep Opinipeilingen en het Bestuur van de Kader- en Vormingsstichting.

Voorts is hij adviserend lid van het Bestuur van de CDA-Bestuurdersvereniging en van het Begeleidingscollege van het Sociaal Cultureel Planbureau. Door de heer Klop wordt het overleg gevoerd over de oprichting van een Kaderschool. Hij heeft een substantieel aandeel in de totstandkoming van een nota over aanpak en doelstellingen van deze Kaderschool. Deze zal zich in het bijzonder moeten richten op de vorming van een docentenpool ten behoeve van de Stichting Kader- en Vormingswerk. Vervolgens zullen ook partijbestuurders, politici en „jong talent” van deze „school” kunnen profiteren. Inmiddels zijn concept-statuten voor de Kaderschool, dankzij notariële bijstand, gereedgekomen. Over de bestuursvorm en de financiering zijn de nodige gesprekken gevoerd. De heer Klop treedt op als adviseur van de CDA-delegaties naar de omroepen NCRV, KRO en EO. Voorts heeft hij een werkzaam aandeel in de activiteiten van de samenwerkende politieke wetenschappelijke instituten ter veiligstelling van de rijkssubsidie voor de instituten en ter voorbereiding van de opstelling van een wetsontwerp terzake. Daarnaast is de heer Klop betrokken bij het overleg over pensioenkwesities met fractie en partij en bij het overleg met de CDA-administraties over administratieve kwesties. Hij organiseert, samen met andere leden van de instuutsstaf, het symposium „Dorpsdespoten onttrenen” en redigeert de bundel opstellen onder dezelfde titel.

Alle stafleden nemen intensief deel aan de opstelling van programs.

De heren Klop en Balkenende nemen het Modelprogram voor Gemeente- en Provinciebestuurders voor hun rekening. Tegelijkertijd en aansluitend daaraan fungeren zij met de colle-

ga's Brinkel, Klink, Timmerman en De Baan als sub-rapporteurs voor het landelijk verkiezingsprogram. De heer Oostlander is de rapporteur van dat program. Met name tijdens de eerste helft van 1985 neemt deze arbeid een groot deel van de werktijd in beslag. Onder leiding van de heer Klop nemen de medewerkers van het instituut bovendien deel aan de groep die de spreek-schetsen voor de komende verkiezingscampagne 1986 tot stand brengt.

Werkzaamheden in de sectoren

SECTOR WELZIJN

(Voorzitter: dr. E. Schroten, secretaris drs. C. J. Klop. Leden van het Sectoroverlegorgaan: G. C. de Bruijn, prof. dr. J. J. J. van Dijck, mr. dr. A. P. J. van der Eyden, drs. C. Groen, mevr. drs. A. Kreutzkamp-Schotel, dr. W. H. G. Wolters.)

Aan het eind van 1985 wordt het ontwerp voor de studie Volksgezondheid besproken. In deze studie wordt ingegaan op de realiseringmogelijkheden van het nieuwe programhoofdstuk over dit onderwerp. Met name zal worden getracht om in deze studie een duidelijke uitwerking te geven van de ideeën die zijn ontvouwd in het rapport „Van Verzorgingsstaat naar Verzorgingsmaatschappij”. Tevens zal bijzondere aandacht worden geschonken aan de gezondheidspositie van ouderen en de demografische ontwikkelingen die voor de volksgezondheid van belang zijn. De zes studiethema's zijn: nieuwe vormen van zorg, terugtrekkende overheid, grenzen van de zorg, technologische vernieuwingen, demografische ontwikkelingen en kostenbe-

Ter gelegenheid van diens 10-jarig jubileum overhandigt Kees Klop (r) Arie Oostlander de bundel „Dorpsdespoten onttrenen”.

heersing. De studie zal in 1986 al tot dusdanige resultaten leiden dat de tijdens de najaarspartijraad toegezegde begeleidende discussie, bij de uitvoering van hoofdstuk V van „Uitzicht”, daarvan kan profiteren. In het Instituut loopt ten behoeve van deze studie de heer Peter van Wageningen stage. Hij is student in de economie bij prof. dr. A. Vermaat van de Vrije Universiteit. Binnen de sector Welzijn bestaat een Fractiebegeleidingscommissie waarvan de samenstelling en activiteiten extra aandacht vragen. De heer Klop fungeert in 1985 als stagebegeleider van Monique Alink. Zij doet een studie naar de doorwerking van christen-democratische beginselen bij de aanhangers en stemmers van het CDA. Deze werkzaamheden leiden tot een scriptie aan de TH Twente en waarschijnlijk tot artikelen in CD/Verkenningen en politologische vakbladen.

De heer Klop verleent een vijftiental adviezen aan CDA-instellingen en personen in den lande alsmede aan het bestuur van de Vrije Universiteit. Hij woont een aantal conferenties bij waaronder een aantal malen als discussieleider. Het betreft hierbij met name het minderhedenbeleid, de media en de politieke vorming. De 14 spreekbeurten voor het CDA en gelieerde organisaties alsmede voor instanties buiten het CDA (o.a. instellingen voor hogere beroepsopleidingen en de Erasmusuniversiteit) handelen over euthanasie, het Program van Uitgangspunten, de verkiezingsprogramma's, de kernwapens, privatisering, christelijke organisaties, jeugdwerkloosheid en collegevorming. Van de hand van de heer Klop verschenen in het verslagjaar tien artikelen.

SECTOR SOCIAAL-ECONOMISCH BELEID

(Voorzitter: prof. dr. N. H. Douben, secretarissen: mr. drs. J. P. Balkenende en mevr. J. A. J. M. Jansen; Leden van het Sectoroverlegorgaan: prof. dr. P. B. Boersma, prof. dr. H. van der Laan, drs. G. H. Terpstra, prof. drs. J. Weitenberg, prof. dr. A. Wattél.)

Op 19 september is een conferentie gehouden over het thema „De christen-democratie en het belastingstelsel”.

Aanleiding hiertoe vormt het samenstel van vraagstukken rondom ons belastingstelsel: complexiteit, roep om vereenvoudiging en belastingverlaging, principiële aspecten (individualisering versus draagkracht; positie kinderen etc.) en de internationale dimensie.

Zo onderging België enkele jaren geleden een grondige herziening van het belastingstelsel, terwijl momenteel de gedachtenvorming omtrent de invoering van een splitsingstelsel in intensiteit toeneemt. Mede gezien deze internationale dimensie is de conferentie – die primair handelt over de inkomstenbelasting – samen georganiseerd met het Belgisch Centrum voor Politieke, Economische en Sociale Studies (CE-

Prof. Teunissen: voorzitter sector Buitenland.

PESS) van de Christelijke Volkspartij. Tijdens de conferentie is voorts gepoogd een verdere bezinning op gang te brengen over de concrete betekenis van de christen-democratische principes voor de te voeren fiscale politiek. In dit kader kan tevens het WI-rapport „Herziening Belastingwetgeving” (1981) in herinnering worden geroepen. Inleidingen zijn gehouden door de heer Victor Salien uit Brussel (eerste adviseur van het Ministerie van Financiën in België), prof. dr. J. H. Christiaanse (voorzitter van de Commissie die genoemd WI-rapport samenstelde, en voorzitter van de Eerste Kamerfractie van het CDA) en J. L. De Haene (Minister van Sociale Zaken en Institutionele Hervormingen, CVP). De eerste twee inleiders en het CDA-Tweede Kamerlid mr. J. P. van Iersel maken deel uit van het forum. De studiedag vindt plaats onder leiding van de directeuren van CEPESS en Wetenschappelijk Instituut, resp. de heren dr. H. van Rompuy en drs. A. M. Oostlander. Begin 1986 verschijnt het gedrukte verslag.

Lopende projecten in deze sector betreffen een studierapport over ontwikkelingsaanpak en samenwerking één over technologische innovatie. De werkzaamheden van de Werkgroep Ontwikkelingsaanpak, die onder voorzitterschap staat van prof. dr. L. B. M. Mennes, kunnen worden afgerond. Het rapport geeft een overzicht van het christen-democratisch denken ten aanzien van ontwikkeling en onderontwikkeling en gaat vervolgens met name in op de sociaal-economische aspecten van de ontwikkeling. Naast internationale economische orde-vraagstukken worden besproken: de landbouw- en plattelandsonwikkeling, de urbanisatie, industrialisatie en technologie, de verhouding tussen ontwikkelingseconomie en nationaal ontwikkelingsbeleid en specifieke problemen van de minst ontwikkel-

de landen. Aangezien het principieel niet mogelijk is de studie „Wereldeconomie en ontwikkeling” uit zijn bredere maatschappelijke en culturele kader te lichten, worden ook tal van andere kwesties die de maatschappelijke ontwikkeling van de derde-wereldlanden betreffen, aangesneden. Het rapport is zeer informatief over de wijze waarop via internationale instellingen aan de ontwikkeling van de derde-wereldlanden wordt gewerkt. Ook wordt het Nederlandse ontwikkelingssamenwerkingsbeleid uitvoerig onder de loep genomen, met name voor wat betreft de veelvormigheid van dit, niet alleen van overheidsweg gevoerde, beleid.

Het rapport sluit af met een reeks aanbevelingen voor beleid. Het bestuur van het instituut is zeer ingenomen met deze diepgaande studie en heeft dan ook zijn fiat aan het rapport gegeven, zodat het in het voorjaar van 1986 gepubliceerd kan worden.

Verder zijn voorbereidende werkzaamheden verricht voor het project technologische innovatie. Zo vinden diverse gesprekken plaats met deskundigen, terwijl in het Sectoroverlegorgaan van gedachten wordt gewisseld over de opzet van de studie.

Op uitnodiging van de Amerikaanse ambassade maakt de heer Balkenende samen met de PvdA-parlementariërs Wöltgens en Buurmeyer en directeur-generaal Brouwer van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een studiereis door de Verenigde Staten. In deze studiereis staan centraal: werkgelegenheid, sociale problematiek, technologische innovatie en financiële vraagstukken.

Gedurende 1985 is de heer Balkenende redactie-secretaris van het maandblad voor CDA-Gemeente- en Provinciebestuurders „Bestuursforum”. De heer Balkenende maakt tevens deel uit van de redactie van het Handboek voor gemeenteraadsleden.

Veel tijd vergen de werkzaamheden aan het Modelprogramma voor de gemeentelijke en provinciale verkiezingen. Daarnaast neemt hij deel als „sub-rapporteur” aan de opstelling van het nationale verkiezingsprogramma en aan de werkgroep die de bundel spreekgeschetsen tot stand heeft gebracht. De heer Balkenende verzorgt een tiental spreekbeurten, met name voor CDA-afdelingen en -organen, maar ook voor een aantal HBO-instellingen. Zijn onderwerpen zijn: Program van Uitgangspunten, politieke stromingen, het CDA-verkiezingsprogramma, de werkgelegenheid en het basisinkomen. Van zijn hand zijn een achttal publikaties verschenen.

Per 1 september is mej. J. Jansen in een deeltijdfunctie werkzaam aan het Instituut. Zij bereidt een studie voor over problemen rond de arbeid. De studie zal ingaan op de principiële benadering vanuit de christen-democratische traditie, met name ten aanzien van de betekenis van betaalde en niet-betaalde arbeid. In dit kader komen vraagstukken die de werkloosheid met zich brengt aan de orde. Hiertoe wordt een start-

nota door haar voorbereid. Voorts neemt zij deel aan de produktie van spreeschetsen.

SECTOR BUITENLAND

(Voorzitter: prof. mr. P. J. Teunissen, secretaris: drs. Th. B. F. M. Brinkel, drs. A. M. Oostlander. Leden van het sectoroverlegorgaan: prof. dr. L. B. M. Mennes, prof. dr. G. A. de Bruijne, drs. W. K. N. Schmelzer, mr. C. A. Bos.)

In de sector buitenland vorderen dit jaar de werkzaamheden aan de studie naar zogenaamde „Alternatieve Veiligheidsmodellen”. In februari gaat een commissie, luisterend naar deze naam, van start onder voorzitterschap van drs. A. M. Oostlander. Hierin hebben verder zitting mevrouw A. M. V. C. Groensmit-van der Kallen, mr. R. H. van Beeten, prof. dr. O. Kuschpèta, mr. J. A. Mommersteeg, drs. C. van Vliet en drs. Th. B. F. M. Brinkel (rapporteur). De Commissie besteedt aandacht aan een aantal van de meest besproken alternatieve voorstellen voor veiligheidsbeleid. Bovendien heeft zij aan de studie een overzicht toegevoegd van de hoofdlijnen in het christelijk denken over oorlog. Ook geeft zij een beoordeling van de voorstellen vanuit christen-democratisch perspectief. Het concept dat zij in de nazomer gereed krijgt, legt de Commissie voor aan een aantal deskundigen binnen het CDA. Op 27 september vindt een besloten studieconferentie over alternatieve veiligheidsmodellen plaats in Ede. De conferentie biedt ruimschoots gelegenheid voor het leveren van commentaar. De deelnemers gaan vooral in op de politieke toekomst van West-Europa, op het S.D.I. en op vormen van niet-provocerende defensie. In haar najaarsvergaderingen verwerkt de Commissie „Alternatieve Veiligheidsmodellen” de resultaten van deze studieconferentie. Aan het eind van het jaar kan de Commissie geleidelijk aan haar werkzaamheden afronden.

wereldeconomie en ontwikkeling

een christen-democratische
bijdrage aan het denken over
ontwikkelingssamenwerking

Het W.I.-rapport „Wereldeconomie en Ontwikkeling”.

Samen met de heer Oostlander neemt de heer Brinkel deel aan het periodieke overleg met delegaties van het Interkerkelijk Vredesberaad, van het Interkerkelijk Comité Tweekzijdige Ontwapening en van het Overlegorgaan tegen de kernbewapening. Dit laatste overlegorgaan organiseert op 21 juni aan de Vrije Universiteit een groots opgezet „Oost-West Symposium”. Vanuit het CDA is voor een sterke inbreng gezorgd, zowel van de zijde van de deelnemers, als van de sprekers (van CDA-zijde: prof. mr. P. J. Teunissen, drs. A. M. Oostlander, drs. A. B. M. Frinking).

In het verslagjaar is de programcommissie hard aan de slag, waarbij het Wetenschappelijk Instituut vanuit de Sector Buitenland ook een bijdrage aan de inhoudelijke ondersteuning heeft geleverd bij het schrijven van het hoofdstuk „Plaats en taak van Nederland in de wereld” in het nieuwe CDA-verkiezingsprogramma „Uitzicht”. De heer Brinkel treedt op als sub-rapporteur voor de buitenlandparagrafen in het nieuwe CDA-verkiezingsprogramma „Uitzicht”. De heer Brinkel is de eerste helft van het jaar part-time in dienst van het Wetenschappelijk Instituut. Voor de andere helft van zijn werktijd is hij werkzaam voor CD/ACTUEEL.

De heer Brinkel heeft een actief aandeel in de adviespraktijk van het W.I., met name inzake vragen over veiligheidsbeleid. Na 1 augustus is hij volledig voor het Wetenschappelijk Instituut beschikbaar. Daarnaast blijft hij vaste medewerker van CD/ACTUEEL.

Tevens is hij uit hoofde van zijn functie adviserend lid van de werkgroep Vrede en Veiligheid van het CDA en van de Fractiebegeleidingscommissie Defensie van het Wetenschappelijk Instituut. De laatste is dit jaar onder voorzitterschap van Ir. P. J. Maris zeer actief bij de advisering van de CDA-Tweede Kamerfractie.

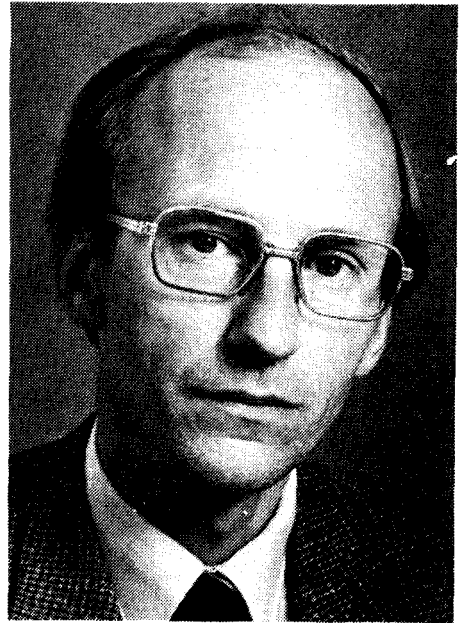
De heer Oostlander is lid van de Werkgroep Doctrine van de Europese Volkspartij. Deze werkgroep bestaat uit afgevaardigden van de diverse Europese christen-democratische partijen en is belast met de uitwerking van de christen-democratische politieke visie, zoals die als gemeenschappelijk kenmerk binnen de Europese christen-democratie mag gelden.

Voorts wordt van deze werkgroep verwacht dat zij aan de verdere ontwikkeling van die visie en aan de toepassing op uiteenlopende gebieden nadere inhoud geeft. De heer Oostlander treedt voorshands als rapporteur van de werkgroep op. Voorzitter is de algemeen secretaris van de Europese Volkspartij, de heer Thomas Jansen.

De heer Oostlander houdt in het verslagjaar een twaalfal spreekbeurten. Zijn onderwerpen betreffen de rol van de politieke filosofie in het CDA, de relatie tussen geloof en politiek, de achtergronden van de vredesbewegingen, de verhouding tussen politiek en kerk, gewetensproblemen rond de sociale politiek, het verkiezingsprogramma van het CDA, het Program van Uitgangspunten, provinciaal beleid en vergelijking van de verkiezingsprogramma's van de diverse

partijen. Daarnaast worden nog een zestal interviews gegeven. Gedurende het verslagjaar worden een achttal artikelen gepubliceerd.

De heer Brinkel houdt zeven spreekbeurten, met name over de kernwapenproblematiek en over het spreken der kerken. Naast zijn publikaties in CD/ACTUEEL schrijft de heer Brinkel sinds november 1985 een maandelijks bijdrage in de zaterdagbijlage van het Friesch Dagblad onder de titel „Politiek Palet”.

Hans Franken, voorzitter sector Binnenlandse Zaken en Justitie.

SECTOR BINNENLANDSE ZAKEN EN JUSTITIE

(Voorzitter: mr. H. Franken, secretaris: mevr. Y. E. M. A. Timmerman-Buck. Leden: Mr. H. J. M. Jeukens, Prof. mr. P. de Haan, Dr. H. van Ruller, Jhr. drs. P. A. C. Beelaerts van Blokland, prof. mr. E. M. H. Hirsch Ballin.)

Tijdens 1985 komen de werkzaamheden van de Commissie Alternatieve Samenlevingsvormen in de afrondende fase. Op 30 september wordt over een volledig concept een besloten studieconferentie gehouden. Alle aanwezigen hebben de kans op een indringende wijze op allerlei hoofd- en zijlijnen van het rapport in te gaan. Zij maken daarvan uitvoerig gebruik. De Commissie verzamelt de inbreng van o.a. de deelnemers aan deze besloten studieconferentie, om het rapport dat de titel gaat dragen „1 + 1 = samen, publieke erkenning van lotsverbondenheid”, zo goed mogelijk af te ronden. Tijdens het verslagjaar geeft het Sectoroverlegorgaan Binnenlandse Zaken en Justitie over het betreffende rapport zijn advies aan het bestuur van het Instituut.

Het rapport geeft een uiteenzetting over huwelijkse en niet-huwelijkse tweerelaties, over de sociaal-culturele ontwikkelingen ten aanzien van tweerelaties en gaat voorts in op de taak van de overheid in aangelegenheden die gezinnen en huishoudens betreffen. Daarna geeft het rapport een concrete uitwerking van datgene wat in opeenvolgende programs van het CDA op dit punt is toegezegd, namelijk de gelijkheid van rechten en plichten en de mogelijkheid van publieke erkenning (registratie) van andere dan huwelijkse samenlevingsvormen. Hierbij worden concreet behandeld de kwesties betreffende het relatie-vermogensrecht en de alimentatie, de positie van het kind, het erfrecht, de successiebelasting, de inkomstenbelasting, de sociale zekerheid, de volkshuisvesting, de strafwetgeving, de rol van de rechterlijke organisaties, het toelatingsbeleid van vreemdelingen. Het rapport eindigt met een hoofdstuk waarin de beleidsrelevante conclusies en essentialia zijn opgenomen. Wat betreft de principiële benadering valt op dat het klassieke christen-democratische persoonsbegrip met zijn sterk relationele lading als grondslag voor analyse en beleidsontwikkeling genomen wordt. Zowel eenzijdigheden vanuit de traditionele benadering als een principiële verwatering van onze visie worden in het rapport vermeden. Vanuit het geheel eigen karakter dat de christelijke antropologie aan ons denken meegeeft, worden vaak verrassende mogelijkheden geopend.

Mevr. Timmerman-Buck voert ook in het verslagjaar het redactiesecretariaat van CD/Ver-

kenningen. Zij is voorts vertegenwoordiger in het Landelijk Bestuur van het CDA-Vrouwenberaad, in de CDA Werkgroep Homofilie en in de Commissie werkgroepenwerk van de Stichting Kader- en Vormingswerk. Mevr. Timmerman neemt voorts deel aan de organisatie van de open studieconferentie over inkomstenbelastingstelsels, waarover onder de Sector Sociaal-Economisch en Financieel Beleid is gerapporteerd.

Mevr. Timmermans is tevens belast met de coördinatie van de advisering en van het fractie-begeleidingswerk dat vanuit of met behulp van het Instituut plaatsvindt.

Tijdens het verslagjaar houdt zij een twaalfal spreekbeurten. Haar onderwerpen zijn: economische onafhankelijkheid van de vrouw, belastingen, sociale zekerheid, betaalde en onbetaalde arbeid, de CDA-visie op emancipatie, het democratiebegrip in het CDA, de drugsproblematiek, de visie op de overheid en politieke stromingen. Daarnaast brengt zij nog een tweetal publikaties op haar naam.

De heer Klink wordt belast met een studie naar „opvattingen over de overheid”. Met behulp van een uitvoerige startnotitie oriënteert hij zich bij diverse deskundigen binnen onze partij. Er komt een werkgroep tot stand onder voorzitterschap van prof. dr. A. Soeterman. De leden zijn: mevr. T. Bot-van Gijzen, mr. H. Franken, dr. P. A. van Gennip, prof. mr. P. de Haan, prof. dr. J. Klapwijk, dr. G. Manenschijn, prof. dr. M. F. J. Marlet, prof. dr. J. M. M. de Valk. De heer Oostlander

neemt als waarnemer deel aan de besprekingen. De werkgroep heeft tot opdracht om datgene wat de christen-democratie op dit gebied reeds heeft voortgebracht te inventariseren, kritisch te toetsen en te ordenen alsmede om zo desgewenst tot een verdere ontwikkeling van een christen-democratische staatsopvatting te komen. Ter ondersteuning van zijn werk neemt de heer Klink deel aan een aantal congressen en kringen waarin soortgelijke problematiek centraal staat.

SECTOR ONDERWIJS

(Voorzitter: drs. J. W. Solberg; secretaris: drs. A. Klink. Leden: M. Baaijens, W. Dijkhuizen, dr. J. de Jonge, ir. W. C. M. van Lieshout, prof. dr. R. P. Zuidema, drs. A. M. Oostlander).

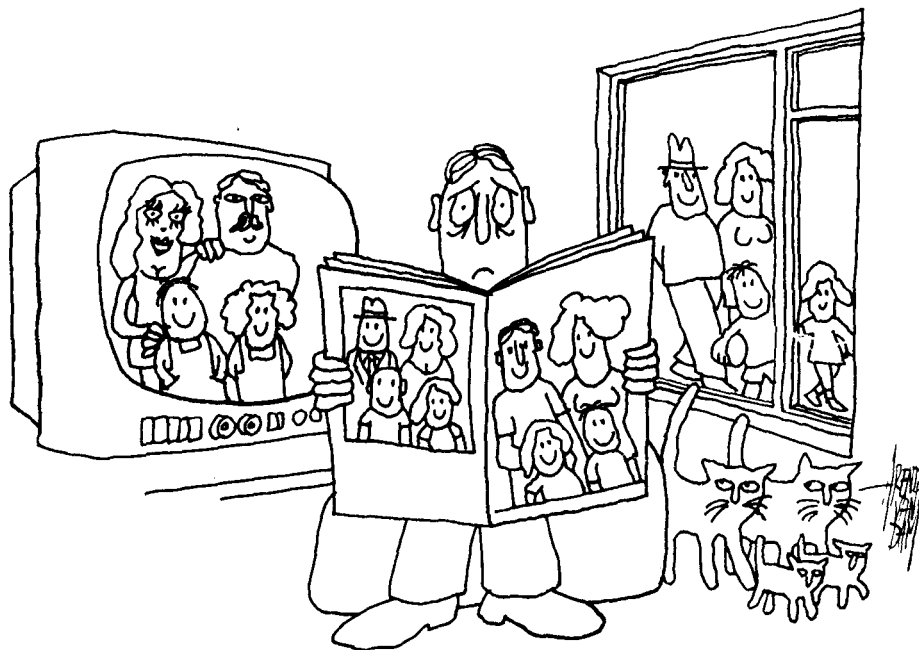
Sinds 1 april 1985 beschikt deze sector weer over een secretaris. Hij wijdt zich aan de startnotitie voor de Werkgroep, die zich op verzoek van velen binnen het CDA, buigt over de christen-democratische staatsopvattingen. Ten bate van het onderwijsbeleid zelf wordt een startnotitie voorbereid, die met name over de bestuursvorm en de ontwikkeling zal gaan. De heer Klink verstrekt voorts adviezen aan de Stichting Leerplanontwikkeling ten behoeve van de leerinhouden van het basisonderwijs (geestelijke stromingen). Hij neemt tevens deel als sub-rapporteur aan het werk ten bate van het verkiezingsprogramma „Uitzicht” en produceert spreekschetsen ten behoeve van het onderwijsbeleid. De heer Klink houdt een lezing over politieke stromingen en publiceert voorts een tweetal artikelen.

SECTOR RUIMTELIJKE ORDENING, VOLKSHUISVESTING, VERKEER EN VERVOER

(Voorzitter: dr. ir. W. F. Schut; secretaris: J. P. de Baan. Leden: ir. F. J. Creemer, mr. P. C. E. van Wijnen, drs. H. J. Viersen, D. Rijnders, P. A. M. Cornelissen).

De sector beschikt over een secretaris, die op basis van vrijwilligheid de zaken behartigt. De heer De Baan heeft een werkzaam aandeel als sub-rapporteur in de totstandkoming van „Uitzicht” en in die van spreekschetsen op het terrein van de sector. Voorts maakt hij een studie van de problematiek rond de woningbouwcorporaties.

Binnen deze sector vallen een tweetal fractie-begeleidingsgroepen, waarvan één een reconstructie heeft ondergaan, namelijk die van de volkshuisvesting. De voorzitter van deze fractie-begeleidingsgroep is Ir. W. Schut, de secretaris is drs. D. Louter. Leden zijn: mr. C. P. A. Bakker, drs. G. A. de Boer, mevr. K. Eisses-Timmerman, P. A. van Hassel, mevr. ir. F. Henken-Bouma, drs. ing. J. de Jong, J. M. van de Laar, ir. J. L. M. Mandos, drs. J. L. Neus, drs. P. M. van Onna, H. N. Stoekenbroek.

Het rapport „1 + 1 = samen” gaat o.a. in op de positie van alleenstaanden, gehuwden en samenwonenden.

Tijdens het verslagjaar bestaat eveneens een fractiebegeleidingscommissie terzake van Verkeer en Vervoer, die onder leiding staat van mr. J. Janssen van Raay. De secretaris is J. Oosting. Leden zijn: drs. F. L. F. Aarens, mr. A. Bredius, ir. F. J. Creemer, ir. M. G. W. Hallmans, dr. H. den Harder, ing. G. D. Hoogeland, mr. W. J. C. Knopfer, drs. C. G. de Kogel, drs. J. Plantinga, drs. B. R. Smidt, dr. T. Tieleman, drs. H. A. Vos, mr. R. van de Wetering, mevr. drs. M. R. Th. J. G. Wolterink-Oremus.

De heer De Baan houdt een drietal spreekbeurten.

CD/Verkenningen

De omvang van het blad is, vergeleken met 1984, met 10% teruggebracht tot het nog respectabele aantal van 100 pagina's. Sinds 1 januari '85 zijn de omslag en lay out verder gemoderniseerd. De jaargang omvat 90 artikelen van 69 verschillende schrijvers. In het zomernummer wordt veel aandacht gegeven aan het concept-verkiezingsprogramma „Uitzicht”. Zodoende wordt aan de afdelingen materiaal verstrekt dat aan de beoordeling en amendering van dat concept dienstbaar kan zijn. Speciale aandacht heeft het project „Jongeren en christen-democratie” dat in het verslagjaar wordt afgerond. Ook het onderwerp „Samenlevingsvormen” wordt in een viertal bijdragen besproken. Conform een planning door het redactielid dr. E. Schroten wordt ruime aandacht geschonken aan problemen van medisch-ethische aard, die door de voortschrijdende technologie ontstaan. Een nieuw type rubriek „kroniek” wordt ingevoerd. Hierin worden informerende overzichten met politieke standpuntbepaling over bepaalde beleidsterreinen geboden. Het abonnementenbestand neemt m.n. door de daling van het aantal serviceleden, licht af. Door de aangebrachte modernisering en inhoudelijke verbetering hoopt de redactie deze trend om te buigen.

De redactie bestaat in het jaarverslag uit de volgende personen:

Voorzitter: mr. W. C. D. Hoogendijk; secretaris: mr. Y. E. M. A. Timmerman-Buck. Leden: prof. dr. W. Albeda, drs. J. W. A. van Dijk, dr. H. Franken, mr. W. F. de Gaay Fortman, mr. J. J. A. M. van Gennip, mr. H. Th. ten Hagen-Pot, dr. K. J. Hahn, drs. A. M. Oostlander, mr. dr. A. Postma, dr. H. van Ruller, prof. dr. C. J. Rijnvos, dr. E. Schroten, dr. B. de Vries, prof. dr. A. G. Weiler, Mr. L. B. M. Wüst.

Lijst van publikaties

A. M. Oostlander:

- „Verhinder dat de kleinkinderen bang worden (over euthanasie), CD/Verkenningen, 1-85
- „Falen, flessen, blijven?” (over RSV), CD/ACTUEEL, 19-1-85
- „RSV en de zuiverheid van de politiek”, CD/Verkenningen, 2-85

christen democratische verkenningen

maandblad van het
wetenschappelijk
instituut
voor het cda

9 86

Een nummer van CD/Verkenningen.

- „Over het meten van christen-democraten”, CD/Verkenningen, 3-85
- „SIEK in CDA”, Beweging, 4-85
- „De Paus en de mensenrechten”, CD/Verkenningen, 4-85
- „Achtergronden van vredesbewegingen”, IC-TO-cahier, april '85
- „Vechten over lusten en lasten”, CD/Verkenningen, 5-85
- „De weg van een program”, CD/Verkenningen, 5-85
- „Naschrift” bij commentaren op „Uitzicht”, Bestuursforum, 6-85
- „Christelijk-sociaal over CDA-program”, CD/Verkenningen, 9-85
- „Hoorde de politiek het spreken van de kerk?”, CD/Verkenningen, 10-85
- „Normalisering van het buitenlands beleid: naar de grijze overbodigheid”, CD/Verkenningen, 11-85
- „Dorpsdespoten ontronen”, Wever, Franeker, 1985
- „Kerk en politiek”, Centraal Weekblad, 7-12-85
- „Trefwoord uit onze traditie”, CD/Verkenningen, 12-85.

met mr. W. C. D. Hoogendijk en mevr. mr. Y. E. M. A. Timmerman-Buck:

- „Solide en sociaal: CDA nieuwe stijl”, CD/Verkenningen, 11-85.

Y. E. M. A. Timmerman-Buck:

- „De bocht is ingezet maar nog niet genomen”. CD/Verkenningen 7/8-85.

C. J. Klop:

- „Over homofilie”, NRC 12-1-85
- „Het nieuwe Model Gemeente- en Provincie-program”, Bestuursforum, 3-85
- „Christelijke Hulpverlening in deze tijd”, Maandblad Evangelisch Welzijns Beraad,
- „Planning, financiering en ethiek in de volksgezondheid”, CD/ACTUEEL 17/18, 4-85
- „Het CDA en het sociaal beleid”, Verslag van een studieconferentie Bestuurdersvereniging, Bestuursforum 5-85.
- „Van katholieke magistratuur naar politieke arena”, CDA-fractie Nijmegen, Interviews Bestuursforum 7/8
- „Op weg naar een verantwoordelijke samenleving”, mede-auteur mr. drs. J. P. Balkenende, Bestuursforum 9-85
- „Afslanking van de rijksoverheid”, CD/Verkenningen, 10-85
- „Het verkiezingsprogramma als politieke agenda”, mede-auteur mr. drs. J. P. Balkenende, Bestuursforum, 10-85
- „Protestanten, katholieken en de C”, CD/Verkenningen, 12-85

J. P. Balkenende:

- „Het CDA en het nieuwe elan” in Bestuursforum, januari 1985
- „Werkloosheid: economische realiteit en politieke normativiteit” in Economenblad, februari 1985
- „Werkgelegenheid en personeelsbeleid bij gemeenten” (met mr. W. J. C. Knoppen) in Bestuursforum, april 1985
- „Nieuwe taken lokaal bestuur (verslag studiedag REG)” in Bestuursforum, juni 1985
- „Op weg naar een verantwoordelijke samenleving – de modelprogramma's van CDA, PvdA en VVD met elkaar vergeleken” (met drs. C. J. Klop), in Bestuursforum, september 1985
- „Waarborgen voor zekerheid en de verzorgingsmaatschappij” in CD/Verkenningen, 10-85
- „Het verkiezingsprogramma als politieke agenda” (met drs. C. J. Klop) in Bestuursforum, 10-85
- „Basisinkomen en het christen-democratisch denken” in Leidraad (tijdschrift JOVD-Leiden), 10-85

Th. B. F. M. Brinkel:

- „SDI: Wapens maken de vrede niet”, in: Wetenschap en samenleving, 1985, nr. 7/8
- „Burgerlijke ongehoorzaamheid vanuit een andere invalshoek”, Politiek Palet, Friesch Dagblad, 11-85
- „Onverantwoorde verwachtingen van de overheid”, Politiek Palet, Friesch Dagblad, 12-85.

A. Klink:

- „Gehoorzaamheid in de mist”, Trouw 16-11-85
- „Het ontstaan van de verzorgingsstaat”; een christen-democratische analyse”, CD/Verkenningen, 12-85.

Verkiezingsprogramma's aan de orde

Evenals andere CDA-organisaties en -verbanden heeft de vereniging in het verslagjaar veel aandacht en tijd gestoken in de bespreking en amendering van de ontwerp-programma's voor de verkiezingen in 1987. In het voorjaar betrof dit het ontwerp-Model gemeente- en provincieprogramma 1986-1991; spoedig daarna vroeg het ontwerp-verkiezingsprogramma 1986-1990, getiteld „Uitzicht”, alweer de aandacht.

Model gemeente- en provincieprogramma

Op 15 mei diende het verenigingsbestuur een groot aantal (bijna honderd) amendementen op het ontwerp-Modelprogramma bij het partijbestuur in. Dat was de oogst van enkele honderden wijzigingsvoorstellen, afkomstig van de provinciale afdelingen en de werkgroepen van de vereniging, waarover de ledenraad zich in een extra vergadering op 3 mei had gebogen.

De behandeling van het ontwerp-Modelprogramma en van de daarop ingediende amendementen tijdens de vergadering van de Partijraad op 8 juni in Bussum was in de ogen van velen, waaronder het bestuur en de ledenraad van de vereniging, geen onverdeeld succes. Een van de redenen was, dat er te weinig tijd beschikbaar was voor een serieuze behandeling van belangrijke kwesties. Ook trof het een grote minderheid van de aanwezigen onaangenaam dat de amendementen op de – richtinggevende – inleidingen van de hoofdstukken in het Modelprogramma (de zgn. Analyse en Benadering) door de partijleiding niet ontvankelijk werden verklaard. De tegenwoordigers van de vereniging behoorden tot de indieners van een motie die de bedoeling had vast te leggen dat de partijgeledingen gerechtigd zijn op de hele tekst van een ontwerp-programma wijzigingen voor te stellen. Die motie werd echter door een kleine meerderheid verworpen.

Al met al resulteerde het vele werk dat in de vereniging was verricht om het Modelprogramma bij te schaven, in een bescheiden oogst aan overgenomen amendementen, nl. ongeveer eenderde van de ingediende wijzigingsvoorstellen. Voor de ledenraad was dit aanleiding om het verenigingsbestuur te verzoeken in een brief aan het partijbestuur aan te dringen op een andere wijze van behandeling van ontwerp-programma's en de amendementen daarop. In een gesprek met het CDA-presidium bleek naderhand dat de partijleiding ook overtuigd was geraakt van de noodzaak een andere procedure te volgen. De vertegenwoordigers van de vereniging kregen in het overleg met het presidium de toezegging dat bij de behandeling van een vol-

Philip Houben, voorzitter van de Modelprogramma commissie staat de pers te woord.

gend ontwerp-Modelprogramma een minder omslachtige werkwijze zal worden toegepast. De suggestie om de vereniging nauwer te betrekken bij de vaststelling van het Modelprogramma, zoals ook bij andere partijen het geval is, ontmoette echter weinig weerklank.

Verkiezingsprogramma „Uitzicht”

De gang van zaken rond de behandeling van het Modelprogramma leidde het verenigingsbestuur tot de conclusie dat het de voorkeur verdiende het aantal amendementen op het ontwerp-verkiezingsprogramma „Uitzicht” beperkt te houden en het accent te leggen op een aantal „speerpunten”. De ledenraad, in zijn extra vergadering van 7 september, deelde dit standpunt. Het gevolg was dat de vereniging haar inspanningen concentreerde op de aanneming van negen, te weten o.a. in Bestuursforum gepubliceerde hoofd-amendementen. Het ging hierbij om deregulering ten behoeve van gemeenten en provincies, om het tegengaan van verdere centralisatie en om een werkelijk evenredige, billijke verdeling van de bezuinigingen tussen de drie bestuurslagen.

Het preadvies van het partijbestuur had tot resultaat dat de Partijraad werd aanbevolen ongeveer de helft van de wijzigingsvoorstellen die de vereniging had ingediend, over te nemen. Dat gold onder meer voor vier van de negen „speerpunt-amendementen” van de vereniging, namelijk:

- afschaffing resp. vermindering van circulaires, plan-, inspraak- en democratiseringsvoor-schriften;
- afslanking en decentralisatie van de zgn. gedeconcentreerde rijksdiensten;

- het waarborgen van de positie der gemeenten tegenover de in het programma voorgestelde regionale kamers voor de gezondheidszorg en de maatschappelijke dienstverlening;
- volledige compensatie voor de gemeenten van eventuele verdere stijgingen van hun aandeel in de bijstandsuitgaven en van hun apparaatskosten.

Tegen laatstgenoemd voorstel en dus ook tegen het gunstige preadvies terzake rees in de vergadering van de Partijraad, op 25 en 26 oktober in Bussum, fors verzet. Hoewel ook de Program-commissie bezwaar bleef houden tegen dit amendement, resulteerde de stemming in een nipte overwinning voor de vereniging: met een meerderheid van één stem werd het voorstel aangenomen.

Doordat de discussie werd toegespitst op de compensatie van de bijstandsuitgaven, raakte een minstens zo belangrijk amendement, gericht op afschaffing van de profijt kortingen, in de verdrinking. Evenmin lukte het de vereniging het programma te schrappen dat de gemeenten voor 10% wil laten participeren in de kosten van de individuele huursubsidie.

Hoewel de vereniging niet al haar „speerpunt-amendementen” aangenomen zag, leverde de behandeling van het verkiezingsprogramma toch een bevredigend resultaat op.

Conferenties

„Het CDA en het sociaal beleid” was het thema van de drukbezochte jaarlijkse conferentie van de vereniging, op 27 april in Ede. Het aantal aanmeldingen overtrof het aantal beschikbare plaatsen (200).

Het programma vermeldde twee hoofdinleidingen en enkele „ministeriële inleidingen”. 's Ochtends beet drs. J. de Koning, minister van Sociale zaken en Werkgelegenheid, het spits af. Hij betoogde onder meer dat het verminderen van de groei van het aantal bijstandontvangers niet verenigbaar is met het verhogen van het uitkeringsniveau voor deze groep en dat gemeenten geen inkomensbeleid kunnen voeren. De tweede hoofdinleider, wethouder H. Okkels uit Zwolle, stelde onder meer dat gemeenten meer mogelijkheden dienen te krijgen om een eigen sociaal beleid te voeren.

's Middags werden vier korte inleidingen gehouden door – merendeels – gemeentebestuurders, telkens gevolgd door reacties van staatssecretaris L. de Graaf (Sociale zaken) en het Tweede Kamerlid S. C. Weijers. Drs. S. Baar, wethouder

in Heemstede, behandelde de vraag „Gemeen-
telijk inkomensbeleid taboe?" Het onderwerp
„Individualisering en CDA-uitgangspunten"
werd behandeld door mevrouw T. Bot-van Gij-
zen, lid van het partijbestuur. Over de conse-
quenties van de stelselherziening voor het uitke-
ringsniveau en voor de sociale diensten sprak
drs. W. C. M. Stuart, wethouder in Bergen op
Zoom. Tenslotte hield A. J. Berger, toen nog
wethouder in Groningen, een korte inleiding
over controle op misbruik van uitkeringen en het
recht op privacy.

De slottoespraak werd gehouden door dr. G. J.
van der Top, directeur van de VNG en lid van het
dagelijks bestuur van het CDA.

In zijn openingswoord had de voorzitter van de
vereniging, mr. Sj. H. Scheenstra, beklemdoond
dat elk overheidsbeleid in wezen primair en op
zijn minst een sociaal verantwoord beleid moet
zijn. Hij vroeg zich af of de CDA-gemeentebes-
tuurders zich voldoende kunnen herkennen in
het centrale beleid dat hun als sociaal beleid ter
uitvoering wordt aangeboden. Ook plaatste de
voorzitter een kritische kanttekening bij het rap-
port „Van Verzorgingsstaat naar Verzorgings-
maatschappij" wat betreft de eventuele gevol-
gen van het bepleite terugtreden van de over-
heid voor de minstbesteden. „De overheid
hoeft geen hangmat te verschaffen, maar wel
een vangnet, als laatste redmiddel voor dege-
nen die zich niet zelf kunnen redden."

Een uitvoerig verslag van deze conferentie is
verschenen in het meinummer van Bestuursfo-
rum.

In het verslagjaar werd voor het eerst een „CDA-
Statendag" gehouden, op initiatief van de CDA-
fractie in de Staten van Utrecht en met mede-
werking van de vereniging. Deze goedbezochte
bijeenkomst van provinciebestuurders en Eer-
ste-Kamerleden vond plaats op 7 juni. 's Och-
tends werd een inleiding gehouden door drs. M.
J. van Amelsvoort, staatssecretaris van Bin-
nenlandse zaken. Na de lunch volgde – elders in
het Utrechtse – een discussiemiddag over een
viertal onderwerpen, te weten: de optimale por-
tefeuillekeus in 1987, de verdeling van bevoegd-
heden tussen provinciale en gedeputeerde sta-
ten („AlleMogtge gedeputeerden"), de huidige
taak en plaats van de provincie, en tenslotte de
rol van het partijbestuur bij de keuze van de
Eerste-Kamerleden. Deze onderwerpen werden
behandeld in gespreksgroepen, waarvan de
voorzitters naderhand rapporteerden in een vol-
tallige bijeenkomst van de deelnemers. Als rap-
porteur fungeerden dr. C. Boertien, prof. dr. J.
H. Christiaan, dr. J. Kremers en mr. Sj. H.
Scheenstra.

Een verslag van de Statendag, die overigens
ook gelegenheid bood voor persoonlijke contac-
ten, is opgenomen in het juli-augustusnummer
van Bestuursforum.

Op voorstel van de Werkgroep Ruimtelijke Or-
dening en Volkshuisvesting belegde de verenig-
ing op 20 september in Utrecht een middagbij-
eenkomst over de gevolgen van de wijziging van
de „Wet op de ruimtelijke ordening". De eerste
inleider, mr. G. J. Jansen (lid van het college van
bestuur van de Rijksuniversiteit Leiden), sprak
vooral over de bestemmingsplanprocedure en
wat daarmee samenhangt. De tweede inleider,
drs. J. Tegelaar (oud-secretaris van de Raad
voor de ruimtelijke ordening), behandelde de
wettelijke regeling van planologische kernbe-
slissingen.

Na de inleidingen volgde een forumdiscussie
onder leiding van de dagvoorzitter, mevrouw A.
C. M. V. Groensmit-van der Kallen, lid van de
Eerste Kamer. Behalve de inleiders hadden in
het forum zitting: L. G. M. Arets (werkzaam bij de
gemeente Wijchen), drs. H. Eversdijk (lid van de
Tweede Kamer), mr. drs. A. Huiskamp (lid van
Provinciale Staten van Overijssel) en mr. H. G.
F. M. de Kok (wethouder in Eindhoven).

Een verslag van deze bijeenkomst, die onge-
veer 60 belangstellenden trok, is verschenen in
het novembernummer van Bestuursforum.

De vierde en laatste conferentie in 1985 was de
beziningsdag „CDA en lokaal/provinciaal be-
stuur" op 30 november in Ede. Deze bijeen-
komst, gehouden op verzoek van de vereniging
en georganiseerd in samenwerking met de par-
tij, had tot doel een dialoog tot stand te brengen
tussen enerzijds bewindslieden, kamerleden en
partijbestuurders en anderzijds gemeente- en
provinciebestuurders. Om dat doel beter te kun-
nen bereiken waren alleen uitnodigingen ver-
zonden aan de landelijke CDA-politici, de leden
van het partijbestuur en de kaderleden van de
vereniging. Met een opkomst van ongeveer hon-
derd van de genodigden was er een behoorlijke
respons.

De voorzitter van de vereniging signaleerde in
zijn openingswoord dat het CDA zijn periodieke
beziningsbijeenkomsten in de eerste vijf jaar

van zijn bestaan steeds had gewijd aan onder-
werpen van nationale politiek. Nu ging het dan
om de vraag hoe het CDA de positie van het
lokale bestuur en de lokale bestuurders be-
schouwt. „Voor de bestuurders is dat een
steeds klemmender vraag geworden, een span-
ningsveld," aldus voorzitter Scheenstra. „Wij
moeten onze kracht zoeken in eendracht en
consensus door overleg, door elkaar als mede-
overheden te kennen, te waarderen en te res-
pecteren."

Het programma van de bezinningsdag omvatte
twee „brede" onderwerpen, te weten:

- „Decentralisatie en de ideologie van het
CDA", waarvoor de vereniging prof. mr. H. Ph. J.
A. M. Hennekens van de Katholieke Universiteit
in Nijmegen als inleider had aangezocht, terwijl
het Tweede-Kamerlid mevrouw J. G. Kraaije-
veld-Wouters als co-referent optrad;
- „De financiële verhouding tussen de overhe-
den in de praktijk", op verzoek van de vereniging
ingeleid door mr. dr. A. J. E. Havermans, burge-
meester van 's-Gravenhage; co-referent voor dit
onderwerp was het Tweede-Kamerlid F. J. van
der Heijden.

Door een samenloop van omstandigheden
beantwoordde de bijeenkomst niet geheel aan
haar doel, nl. een gesprek tot stand te brengen
tussen het CDA in „Den Haag" en de gemeente-
/provinciebestuurders. Niettemin kon de eerste
vice-voorzitter van het CDA, dr. G. J. Fleers, de
beziningsdag afsluiten met de constatering dat
deze conferentie in het vijf jaar jonge CDA wel-
licht het begin van een goede traditie zou zijn.

Een verslag van de bezinningsdag is gepubi-
ceerd in Bestuursforum (januari 1986). De inlei-
dingen van de heren Havermans en Hennekens
zijn door het verenigingssecretariaat onder
meer via Bestuursforum verkrijgbaar gesteld.

Publikaties

In april publiceerde de vereniging de brochure
„Wet onbeloonde arbeid", een kritisch commen-

Het forum tijdens de conferentie over het sociaal beleid.

(foto Bert Audrée)

taar op het voorontwerp van Wet onbeloonde arbeid door uitkeringsgerechtigden. De brochure was opgesteld door de Werkgroep sociaal-economisch beleid; als schrijver fungeerde H. G. Cloudt.

In het commentaar werd onder meer betoogd dat de ontworpen wetgeving de positie van de gemeenten op het onderhavige terrein dreigt uit te hollen. De voorgestelde wijze van toetsing van projecten voor werklozen wordt in strijd geacht met de eisen die aan het openbaar bestuur moeten worden gesteld. Bovendien druist het ontwerp van wet in tegen het streven naar decentralisatie en deregulering. En tenslotte dreigt door deze wetgeving het werken met behoud van uitkering verregaand te worden teruggedrongen, ten koste van de mensen zonder werk en van de gemeenschap als geheel.

De voorzitter van de vereniging en de voorzitter van de genoemde werkgroep, mr. A. A. C. M. Leenders, spraken in hun voorwoord bij de brochure dan ook de hoop uit dat dit commentaar „het kabinet en de Tweede Kamer, in het bijzonder onze geestverwanten, aanleiding zal geven tot herbezinning op een wettelijke regeling” terzake.

In 1985 produceerde het verenigingssecretariaat samen met het partijbureau voor het eerst een gezamenlijke Adressengids van het CDA en de bestuurdersvereniging. Als gevolg van enkele tegenslagen bij de verwerking van de tekst kon deze „Adressengids 1985/86” helaas net niet meer vóór de jaarwisseling uitkomen.

Bestuursforum

In 1985 verschenen twee themanummers van Bestuursforum. Mede met het oog op de conferentie van de vereniging verzorgde de redactie in maart een nummer dat grotendeels was gewijd aan het thema „Werkgelegenheid en sociale zekerheid”. Dit nummer bevatte enkele artikelen over de rol van gemeenten bij het bevorderen van werkgelegenheid en het bestrijden van werkloosheid. Voorts werden de lezers geïnformeerd over de herziening van het sociale-zekerheidsstelsel en – overigens niet voor het eerst – over gemeentelijk „minimabeleid”.

Het novembernummer stond in het teken van de volkshuisvesting. In dit themanummer verschenen bijdragen over de decentralisatie in de volkshuisvesting, het normkostensysteem, budgettering in de nieuwbouw, wijzigingen in de huurharmonisatie, vervroegd aflossen van leningen, gemeentelijk woonlastenbeleid en huisvesting voor ouderen.

In deze, negende jaargang werd de reeks artikelen over bevordering van werkgelegenheid afgerond. De serie „portretten” van CDA-fracties werd voortgezet. Ook preludeerde de redactie op de gemeenteraads- en Kamerverkiezingen in

Diverse kopstukken bezochten de bezinningsdag over het CDA en het lokaal en provinciaal bestuur. Op de eerste rij o.a. Bert de Vries en de staatssecretaris Van Amelsvoort en De Graaf.

1986. Onder meer werd stilgestaan bij het Model gemeente- en provincieprogramma 1986-1991 en bij het verkiezingsprogramma „Uitzicht”. Andere onderwerpen die meer dan gewone aandacht kregen waren: de gezondheidszorg, herschikking en fusie in het voortgezet onderwijs, automatisering en de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen.

Voor het eerst (en tevens voor het laatst) werd in 1985 de Bestuursforumprijs – voor het jaar 1984 – door de redactie toegekend. Bekroond werd de inzending „Met beide benen op de grond” van mr. M. K. M. Wortmann, medewerker van de CDA-fractie in de Provinciale Staten van Utrecht. De prijs (een cheque ter waarde van f 2.500,-) werd op 6 mei in het CDA-huis uitgereikt door de voorzitter van de vereniging, nadat redactievoorzitter mr. C. A. Bos het besluit van de redactie had toegelicht. Een samenvatting van de bekroonde inzending, getiteld „Er is meer te maken van het provinciaal sociaal-economisch beleid”, verscheen in het meinummer.

De reden dat de Bestuursforumprijs tevens voor het laatst kon worden uitgereikt, is dat het verenigingsbestuur zich genoodzaakt zag aan de redactie en naderhand aan de ledenraad een aantal bezuinigingsmaatregelen voor te stellen om te voorkomen dat de uitgave van het blad een te zware financiële belasting voor de vereniging zou worden. Tevens wilde het bestuur met de voorgestelde maatregelen bereiken dat er financiële ruimte zou ontstaan om ter ontlasting van de ambtelijk secretaris, tevens eindredacteur van Bestuursforum, een part-time-bureau-redacteur aan te stellen. Bovendien achtte het bestuur het gewenst dat de werkwijze van de redactie een vereenvoudiging zou ondergaan, mede om de werkzaamheden op het vereni-

gingssecretariaat ten behoeve van Bestuursforum enigszins in te krimpen.

Uiteindelijk gingen de redactie en de ledenraad schoorvoetend akkoord met de bestuursvoorstellen, die onder meer inhielden dat Bestuursforum voortaan tien keer per jaar zal verschijnen in plaats van elf keer, dat de redactieraad zou worden opgeheven en de Bestuursforumprijs niet meer uitgeschreven, en dat de redactie minder frequent zal vergaderen. Overigens lieten de bezuinigingsmaatregelen ook de verenigingsbegroting zelf niet ongemoeid, maar daarvan wordt verderop verslag gedaan.

De jaargang 1985 telde 370 redactionele pagina's (1984: 388 pag.). De advertentiebezetting was bevredigend. Helaas kan dat niet gezegd worden van de oplage-cijfers: de gemiddelde oplage daalde van ca. 7000 exemplaren per nummer in 1984 tot ca. 6700 in 1985. Dit is te wijten aan een terugloop van de aantallen leden en overige abonnees, die niet voldoende lijkt te kunnen worden gecompenseerd door werving aangezien de doelgroep – vooral wat verenigingsleden betreft – nu eenmaal beperkt is.

Per 1 januari 1985 nam mr. drs. J. P. Balkenende, stafmedewerker van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA, als redactie-secretaris de plaats in van drs. C. J. Klop. In de loop van het jaar bedankte mr. Ph. J. I. M. Houben als lid van de redactie wegens zijn benoeming tot burgemeester van Maastricht.

De samenstelling van de redactie was per 31 december 1985 als volgt: mr. C. A. Bos (voorzitter), mr. drs. J. P. Balkenende (secretaris), drs. W. van den Bos Czn., G. C. de Bruijn, H. G. Cloudt (eindredacteur), M. E. Ch. E. Nagel-Cornelissen, drs. A. J. Nieuwenhuizen, J. H. Rein-

ders, mr. A. G. J. M. Rombouts, mr. L. A. van Splunder en mr. N. Wijma.

Per 16 november trad mevrouw drs. E. F. M. Sassen in dienst van de vereniging als bureau-redacteur van Bestuursforum

Werkgroep 12

Op initiatief van de Werkgroep onderwijs organiseerden diverse provinciale afdelingen informatieve bijeenkomsten waarin leden van de werkgroep uitleg gaven over de nieuwe Wet op het basisonderwijs. In het maartnummer van Bestuursforum verscheen een notitie van de Werkgroep Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening onder de titel „Stads- en dorpsvernieuwing onder een nieuw regime”. De Werkgroep milieubeleid vervaardigde twee notities – „Gemeentelijk milieubeleidsplan” en „Handhaving milieuwetten” – die in getypte vorm door het verenigingssecretariaat aan belangstellenden zijn verzonden. De brochure „Wet onbeloonde arbeid” van de Werkgroep sociaal-economisch beleid is reeds vermeld; bovendien leverde deze werkgroep een schriftelijke bijdrage voor de conferentie over sociaal beleid.

Praktisch alle werkgroepen hadden één- of tweemaal een gesprek over actuele beleidszaken met de desbetreffende commissie van de CDA-fractie in de Tweede Kamer.

Hoewel heel wat werkgroepleden ook in 1985 hun best hebben gedaan om betekenisvol werk te verrichten voor de vereniging, kwam het bestuur in het kader van zijn „heroverwegingsoperatie” tot de conclusie dat permanente werkgroepen een te weinig flexibel instrument zijn om te kunnen beantwoorden aan de behoeften van de vereniging. Omdat zij grotendeels afhankelijk zijn van de inspanning van vrijwilligers blijken permanente werkgroepen maar moeizaam te functioneren en staat hun produktiviteit niet in de juiste verhouding tot de energie en de middelen die eraan worden besteed.

Op grond van deze overwegingen besloot het bestuur de ledenraad voor te stellen om na de periode 1982-1986 af te stappen van het systeem van permanente werkgroepen, hetgeen ook een besparing zou opleveren in vergelijking met de nadien te volgen werkwijze. De ledenraad ging hiermee akkoord op voorwaarde dat het bestuur voorstellen zou doen ter compensatie van de opheffing van de permanente werkgroepen (over deze compensatie is in 1986 besloten).

Afdelingen en aantallen leden

Ook in 1985 kon de vereniging gelukkig beschikken over elf redelijk tot goed functionerende provinciale afdelingen, alsmede over een afdeling in oprichting (Flevoland). Voor de vele activiteiten die de afdelingen ontplooiden moet kort-

heidshalve worden verwezen naar de rubriek Verenigingsnieuws in Bestuursforum, ook al geeft die rubriek helaas geen compleet beeld. Vermeldenswaardig is dat twee afdelingen een studiedag organiseerden: in Overijssel werd de collegevorming besproken, in Utrecht conferreerde men over de volkshuisvesting.

De vereniging telde begin 1986 4433 leden (begin 1985: 4606). Het ledenverlies (– 173) is grotendeels het gevolg van de gemeentelijke herindeling in de Alblasserwaard/Vijfheerenlanden en van de opheffing van de Agglomeratie Eindhoven. Bovendien moesten enkele tientallen leden wegens wanbetaling geroyeerd worden.

De aantallen leden per afdeling waren als volgt:

	Begin 1985	Begin 1986
Drenthe	150	148
Friesland	250	242
Gelderland	614	595
Groningen	203	201
Limburg	402	391
Noord-Brabant	734	701
Noord-Holland	473	462
Overijssel	427	403¹⁾
Utrecht	328	327
Zeeland	166	162
Zuid-Holland	836	754
Flevoland	23	47¹⁾
	4606	4433

¹⁾ In verband met de provinciewording van Flevoland zijn de leden in de gemeenten Noordoostpolder en Urk overgeheveld naar de afdeling Flevoland.

Ledenraad en bestuur

De ledenraad bestaat uit afgevaardigden van de afdelingen en de leden van het verenigings-

bestuur, vergaderde vijfmaal, waarvan twee keer extra ter amendering van ontwerp-programma's, zoals reeds is vermeld.

Tijdens de eerste „gewone” vergadering discussieerde de ledenraad onder meer over het probleem van de gemeentelijke herindeling; een delegatie van het verenigingsbestuur zou hierover op 5 maart spreken met enkele leden van de CDA-Tweede-Kamerfractie. Ter vergadering bleek dat de ledenraad aanzienlijk minder positief oordeelde over systematische herindeling dan het bestuur. De voorzitter zegde toe de essentie van de reacties uit de ledenraad over te brengen aan de CDA-fractie in de Tweede Kamer.

In deze eerste vergadering, gehouden op 23 februari, gaf de ledenraad voorts zijn fiat aan de notitie „Wet onbeloonde arbeid”, waarvan hierboven reeds melding is gemaakt.

Op 15 juni behandelde de ledenraad het jaarverslag en de jaarrekeningen 1984 van de vereniging en Bestuursforum, die ongewijzigd werden vastgesteld. Voorts besprak de ledenraad in deze vergadering een notitie van het bestuur over de te treffen bezuinigingsmaatregelen, waarvan de strekking ook reeds is weergegeven. Definitieve voorstellen zouden worden opgenomen in de ontwerp-begroting 1986.

Het politieke gedeelte van deze vergadering bestond uit een inleiding van mr. G. Ph. Brokk, staatssecretaris van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, gevolgd door een levendige discussie. Tenslotte nam de ledenraad op 15 juni afscheid van drs. F. G. L. L. Schols, die na zijn aftreden – om gezondheidsredenen – als burgemeester van Den Haag ook had bedankt als vice-voorzitter van de vereniging.

Tijdens de vergadering op 16 november hechtte de ledenraad zijn goedkeuring aan de begroting-

De winnaar van de Bestuursforumprijs M. Wortmann (tweede van rechts) heft o.a. samen met voorzitter Scheenstra (rechts) van de vereniging en redactie-voorzitter Bos (vierde van rechts) het glas.

(foto Nico Naeff)

gen 1986 van de vereniging en Bestuursforum, met inbegrip van de daarin opgenomen bezuinigingsmaatregelen. Omdat de bezuinigingen de onvermijdelijke hogere uitgaven van de vereniging slechts voor een deel kunnen compenseren, ging de ledenraad akkoord met een contributieverhoging.

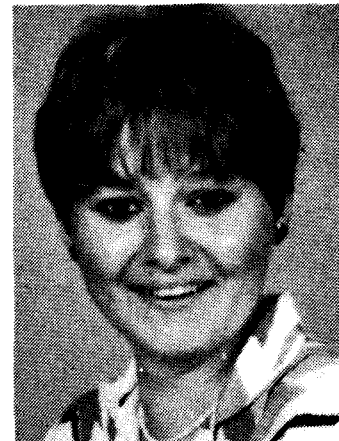
Ter voorziening in de vacature die was ontstaan door het aftreden van drs. J. de Geus als penningmeester, benoemde de ledenraad de heer M. Dekker (lid van het bestuur) tot penningmeester voor de resterende duur van de zittingsperiode 1982-1986. (Onder hetzelfde beding was in de extra vergadering van 7 september mevrouw A. P. R. Pieterse-de Geus, lid van het bestuur, tot vice-voorzitter benoemd.) Op 16 november benoemde de ledenraad ook twee nieuwe bestuursleden, namelijk mevrouw H. P. G. M. Houben-Sipman (in de vacature-De Geus) en mevrouw M. J. A. Vleugels-van der Hoeven (in de vacature die was ontstaan door het aftreden van mevrouw H. L. P. Poels-Peters). In de vacature binnen het bestuur als gevolg van het aftreden van de heer Schols als bestuurslid is niet voorzien.

Na het huishoudelijk gedeelte sprak mr. W. L. Zielhuis, secretaris van de gemeente Amersfoort, over het werken aan een zorgzame samenleving.

(foto Tebbens)

Jan Peter Balkenende: nieuwe redactie-secretares Bestuursforum.

Lisbeth Sassen: nieuwe bureau-redactrice Bestuursforum.

Het **bestuur** vergaderde in het verslagjaar zesmaal. Op 25 maart en 14 oktober vonden de periodieke gesprekken van een delegatie van het bestuur met het presidium van het CDA plaats. Op 28 september bracht het bestuur op uitnodiging van het bestuurslid Heijne een bezoek aan Amsterdam, waar het nuttige met het aangename werd verenigd.

Leden van het bestuur vertegenwoordigden de vereniging bij vergaderingen van de Partijraad en bij CDA-conferenties. De voorzitter vertegenwoordigde de vereniging in het partijbestuur en in de stichtingsraad van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA en de heer Cloudt (ambtelijk secretaris) in het bestuur van de Stichting Kader- en Vormingswerk.

Per 31 december was de samenstelling van het bestuur als volgt: mr. Sj. H. Scheenstra (voorzitter), mevrouw A. P. R. Pieterse-de Geus (vice-voorzitter), ir. G. C. van Wijnbergen (secretaris), M. Dekker (penningmeester), H. Folkeringa, J. J. Geldhof, Th. H. Heijne, mevrouw H. P. G. M. Houben-Sipman, J. Koops, B. Migchels, mevrouw G. W. van Montfrans-Hartman, K. Tuinstra en mevrouw M. J. A. Vleugels-van der Hoeven (leden), H. G. Cloudt, drs. C. J. Klop en drs. M. Smits (adviserende leden).

Secretariaat

Zoals reeds vermeld, ontving het secretariaat versterking door de indiensttreding van mevrouw drs. E. F. M. Sassen als bureauredacteur van Bestuursforum. Als gevolg daarvan was er een kamer méér nodig, wat een interne verhuizing in het CDA-huis met zich meebracht.

In het verslagjaar werden ook de voorbereidingen getroffen voor de automatisering – in 1986 – van de ledenadministratie en de tekstverwerking, gekoppeld aan de computer van het CDA. Bestuur en ledenraad gaven aan de desbetreffende voorstellen van een werkgroepje hun goedkeuring.

Per 31 december bestond het personeel uit: H. G. Cloudt (ambtelijk secretaris), mevrouw T. W. A. M. Willemse-Raijman (stafmedewerkster), mevrouw drs. E. F. M. Sassen (bureauredacteur) en mevrouw R. Torn (administratief medewerkster).

Actieve deelname aan Internationaal Jongerenjaar

1985 is het Internationaal Jongerenjaar, waaraan ook door het CDJA actief wordt deelgenomen. Niet alleen door inbreng in activiteiten die door de nationale werkgroep jongerenjaar worden ontplooid, maar ook door de eigen activiteiten in het kader van het jongerenjaar te plaatsen. Voor het eerst hanteert het CDJA daartoe een jaarthema. Uitgangspunten voor de activiteiten vormt het beleidsplan 1985, dat in mei 1984 door het algemeen bestuur wordt vastgesteld.

Leden

Het geregistreerde ledenbestand neemt in 1985 flink toe. Telde het CDJA na schoning van het bestand eind 1984 minder dan 1.500 leden, eind 1985 is dat opgelopen tot boven 1.600, zodat er duidelijk groei in zit. Het aantal afvoeringen neemt daarbij af. Met ingang van 1985 is de ledenadministratie ondergebracht in een nieuw computersysteem (wat met enige kinderziektes gepaard gaat) die inmiddels grotendeels zijn overwonnen. De indruk blijft bestaan dat er nog steeds een flink aantal leden slechts op plaatselijk niveau is geregistreerd. Het blijft belangrijk daarin verandering te brengen.

Algemene ledenvergadering

De algemene ledenvergadering (ALV) komt bijeen op 11 mei 1985. Tijdens het ochtendgedeelte worden naast huishoudelijke zaken en de be-

noeming van bestuursleden, resoluties aangenomen over de studiefinanciering, de problematiek van de zure regen, de bijstandsverlening aan „voordeurdelers”, de Europese integratie, de mogelijkheden tot gezinsvorming van jonge buitenlanders en de plaatsing van kruisraketten. Tevens spreekt premier Lubbers de vergadering toe.

Tijdens het middaggedeelte zijn er verschillende discussiegroepen en workshops.

CDJA-raad

De CDJA-raad, bestaande uit de leden van het algemeen bestuur en vertegenwoordigers van de provinciale afdelingen, vergadert in 1985 twee keer.

Op 30 maart houdt de raad zich in Utrecht bezig met ontwikkelingssamenwerking, mede aan de hand van een studieconferentie over dat onderwerp die in januari wordt gehouden. Tevens worden resoluties aanvaard over de wenselijkheid van voortzetting van de homofiliëdiscussies in CDJA en CDA, over het huursubsidiebeleid, de noodzaak van sancties tegen Zuid-Afrika, de toestand in Suriname en de S.D.I.-plannen van de VS.

Op 23 november vergadert de raad in Arnhem over het onderwijsbeleid. Verder worden resoluties aangenomen over het vluchtelingenbeleid en de studentenvoorzieningen. In de loop van het jaar wordt in bestuur en voorzittersoverleg

van de raad van gedachten gewisseld over de wijze van samenstelling van de raad. Besloten wordt om de ledenvergadering voor te stellen ook kernen het recht te geven rechtstreeks leden naar de raad af te vaardigen. Verwacht wordt dat op die wijze de kernen meer actief bij de raadsdiscussies zullen worden betrokken.

Tenslotte verdient het vermelding dat de raad op 30 maart besluit het roken tijdens zijn vergaderingen en die van zijn organen te verbieden. Voorzitter van de raad is Arco Holland.

Algemeen bestuur

Het algemeen bestuur (AB) is belast met de politieke en organisatorische leiding van het CDJA. Het bestaat uit de leden van het dagelijks bestuur, drie door de ALV benoemde leden en zeventien (tot 11 mei: zestien) vertegenwoordigers van provinciale afdelingen. Adviserende leden zijn de CDJA-secretaris, de voorzitters van organisatie-, binnenland- en buitenlandcommissie en CDJA-raad en een vertegenwoordiger van het CDA-partijbestuur.

In 1985 vergadert het AB zevenmaal. Vele organisatorische en politieke zaken passeren de revue. Zo houdt het AB zich bezig met financiële zaken, de voorbereiding van de ledenvergadering, de vaststelling van het beleidsplan 1986, de toekomst van CD/ACTUEEL en Perspectief, de wijziging in de manier van samenstelling van de CDJA-raad, de evaluatie van het eigen functioneren en de kandidaatstelling voor de Tweede Kamerverkiezingen. De nadruk van de werkzaamheden ligt op het politieke vlak, waarover hieronder meer.

Dagelijks bestuur

Het uit zeven leden bestaande dagelijks bestuur (DB) vergadert in 1985 vijftien keer. Daarnaast wordt regelmatig door of namens het DB overleg gevoerd met provinciale besturen en met andere organisaties.

In de reguliere DB-vergaderingen worden de bijeenkomsten van het AB voorbereid en de besluiten ervan uitgevoerd.

Bovendien vindt daar de terugkoppeling plaats door verschillende vertegenwoordigers in diverse organisaties en binnen CDJA, CDA en daarbuiten.

Bij de DB-verkiezingen in juni neemt Jolanda Kolfschoten afscheid als DB-lid. Haar plaats wordt ingenomen door Christof Wielemaker. In oktober treedt Bert Westerink tussentijds af. Als DB-lid wordt hij opgevolgd door Wimjan Bos, als vice-voorzitter door Johan de Boer.

Minister Deetman op de Algemene Ledenvergadering in gesprek met een jongere.

Eind 1985 ziet het DB er derhalve als volgt uit:

Hans Huibers, voorzitter
Johan de Boer, vice-voorzitter
Han Hoogma, penningmeester
Wimjan Bos, lid
Wilbert van Herwijnen, lid
Rhea Stroes, lid
Christof Wielemaker, lid
Govert Veldhuijzen, secretaris (adviserend lid)

Als ad-hoc-adviseur kan de voorzitter van de organisatiecommissie DB-vergaderingen bijwonen.

Organisatiecommissie

De organisatiecommissie (OC) is belast met advisering over organisatorische en financiële aangelegenheden, de propaganda en de organisatorische aspecten van de kadervorming. In dit kader houdt de commissie zich in 1985 bezig met verschillende financiële zaken, de organisatie van de ALV, de organisatie van de kernenbegeleiding, het „CDA vijf jaar jong“-plan, de startende verkiezingscampagne de voorbereiding van het lustrum, het persbeleid en een – overigens mislukt – zomerkamp. Daarnaast steekt de OC tijd in de Uruguay-actie met name in de activiteiten rond de publiciteit en de kernendag. Het falen van een aantal organisatieschakels wordt geëvalueerd. In het kader daarvan ontwerpt de OC een plan om grote(re) CDJA-kernen rechtstreeks te betrekken bij het werk van de CDJA-raad. Voorzitter van de OC is Frits Wester, vice-voorzitter is Hans Horlings.

Binnenlandcommissie

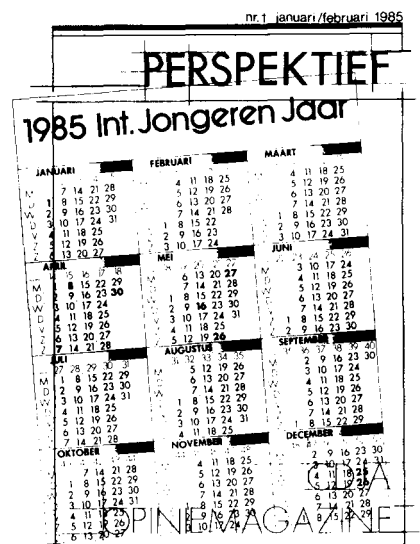
De binnenlandcommissie is belast met het bevorderen van meningsvorming en -uiting over binnenlandse politieke vraagstukken. De commissie bestaat uit een „kerngroep“ van vijf leden en de coördinatoren van de fractiebegeleidingsgroepen. Plenaire vergadert de commissie twee keer, waarvan één keer gedurende een week-end. De coördinatie van het werk is in handen van de kerngroep die ook nauw betrokken is bij allerhande politieke activiteiten van het CDJA, waarover hieronder meer. Voorzitter van de binnenlandcommissie is Wim Kuiper.

Buitenlandcommissie

De buitenlandcommissie is belast met het bevorderen van de meningsvorming en -uiting over buitenlandse politieke vraagstukken en het onderhouden van contacten met het buitenland. De contacten met het buitenland betreffen met name de vertegenwoordiging van het CDJA bij de Europese Jonge Christen Democraten. Deze organisatie houdt in november haar tweejaarlijks congres waarin de CDJA-delegatie een werkzaam aandeel heeft. Tijdens dit congres

neemt Hans Westhoff afscheid als vice-voorzitter van de EJCD en wordt Jan Willem Vlasman gekozen tot penningmeester.

Via de EJCD is het CDJA aangesloten bij de Wereldunie van Jonge Christen Democraten. In het kader daarvan nemen twee CDJA'ers in september deel aan een studiereis naar Centraal-Amerika. In EJCD-verband neemt Johan de Boer in juli deel aan het Wereldjeugdfestival te Moskou. In juni participeren acht CDJA'ers in een conferentie van het Gesprekscentrum van jonge christen-democraten, waarvan naast het CDJA vooral Scandinavische organisaties lid zijn. Voorzitter van de buitenlandcommissie is Lucas Bolsius.

Het CDJA-magazine Perspectief.

Redactiecommissie

De redactiecommissie is belast met het samenstellen van het ledencontactorgaan dat is opgenomen in CD/ACTUEEL, dat wekelijks aan alle CDJA-leden wordt toegezonden. In het najaar wordt bekend dat de partij voornemens is in het kader van bezuinigingen de frequentie en omvang van CD/ACTUEEL te beperken. Bovendien wordt ook de omvang van het CDJA-gedeelte daarin beperkt. In verband daarmee wordt besloten tot een uitbreiding van het tweede door het CDJA uitgegeven periodiek Perspectief en een integratie van de twee redactiecommissies. Voorzitter van de redactiecommissie is Wilfred Kik.

Kascommissie/commissie van beroep

De kascommissie, belast met de controle op de jaarrekening, vergadert daartoe in 1985 één keer. Op de ALV rapporteert zij over de jaarrekening 1984. Voorzitter is Marc Wortmann.

De commissie van beroep komt in 1985 twee keer in actie. Eén keer om een uitspraak te doen over de wijze van verkiezing van AB-kandidaten door het provinciaal congres van Limburg en één keer om de rechtmatigheid te beoordelen van het besluit van de CDJA-raad om het roken te verbieden. In beide gevallen stelde commissie de indieners van het beroepsschrift in het ongelijk. Voorzitter van commissie van beroep is Jos van Oyen.

Vormingscommissie

De vormingscommissie is belast met de (kader-) vorming binnen het CDJA. Structureel besluit de commissie een andere wijze van werken aan te houden. Vergaderd wordt in drie regionale teams (noord-oost, west en zuid). Landelijk komt men één keer per kwartaal bijeen. De vormingscommissie organiseert in samenwerking met provincies een aantal introductieweekends, als staartje van de serie 1984/1985. Tevens is zij behulpzaam bij de organisatie van een kadertraining (voorheen kernencursus). Als extra activiteit wordt voor redacties van lokale blaadjes, voorlichters van besturen en belangstellenden een Publiciteitsdag te Utrecht georganiseerd met groot succes. De commissie rondt inhoudelijk een doe-project „Huisvuil en recycling“ af. Voorzitter van de commissie is sinds januari Karin Bovée, die als zodanig Chris Westerlaken opvolgt.

Karin Bovée; voorzitter Vormingscommissie.

Secretariaat

Het bestuur, de commissies en de organisatie in het land worden bijgestaan door het secretariaat, bestaande uit een aantal bij het CDJA in dienst zijnde medewerkers. Overeenkomstig het in 1984 ontwikkelde beleid, richt het secretariaat zich steeds meer op ondersteuning van de organisatie in het land. Per 1 juli neemt Dik Koopmans afscheid als adjunct-secretaris, hetgeen de mogelijkheid opent een medewerker in dienst te nemen voor de uitvoering van vormingswerk. Op 30 november benoemt het AB als zodanig Harm van den Born, die op 1 januari 1986 in dienst treedt.

Secretaresse Didy Marieke Graafland krijgt in augustus een andere functie op het partijbureau. In haar plaats stelt het CDA Jacqueline Manrho aan.

Derhalve omvat het secretariaat per 1 januari 1986 de volgende medewerkers:

Govert Veldhuijzen, secretaris

Theo Bovens, adjunct-secretaris (80%)

Harm van den Born, medewerker vorming (50%)

Jacqueline Manrho, secretaresse

Bovendien functioneren in 1985 als vrijwillig medewerkers Trinette Stolk, die belast is met het redactiesecretariaat van de CDJA-pagina's in CD/ACTUEEL en Frits Wester, die zich bezighoudt met voorlichtingsactiviteiten.

Politieke activiteiten

Door algemeen en dagelijks bestuur binnenland- en buitenlandcommissie worden in 1985 vele politieke activiteiten ontwikkeld, al dan niet in onderlinge samenwerking. Vaak worden daartoe ad hoc-commissies geformeerd (in CDJA-jargon „dwarsverbanden“) die bepaalde zaken voorbereiden en uitvoeren.

Een werkzaam aandeel heeft het CDJA in de totstandkoming van het model-program voor gemeenten en provincies en het landelijk CDA-program „Uitzicht“. In mei publiceert een ad hoc-commissie een aantal „speerpunten“ voor het model-program op basis waarvan ook amendementen worden ingebracht bij de Partijraad. In de voorbereidingsfase van „Uitzicht“ worden met de meeste programcommissieleden één of meer gesprekken gevoerd. Wanneer het concept verschijnt, wijdt het AB er twee keer een bespreking aan, die leidt tot de indiening van ruim 180 amendementen, waarvan er vele worden overgenomen door de Partijraad.

Het CDJA heeft ook zijn invloed uitgeoefend op de kandidaatstellingsprocedure voor de Tweede Kamerverkiezingen. Het resultaat is dat oud-CDJA'ers Johan de Leeuw en Wim van de Camp een verkiesbare en Helmer Koetje een bijna verkiesbare plaats behalen. In de onderste helft van

De oud-CDJA'ers Johan de Leeuw, Wim van der Camp en Helmer Koetje (v.l.n.r. op de foto) komen op een verkiesbare plaats bij de Tweede Kamerverkiezingen.

de lijst vinden nog een aantal (oud-)CDJA'ers een plaats.

Op het terrein van de buitenlandse politiek liggen zwaartepunten bij Europa en vrede en veiligheid. De voortgang van de Europese integratie vindt een warm pleitbezorgster in de buitenlandcommissie. De ALV neemt er in mei een resolutie over aan en ook in EJCD-verband wordt eraan gewerkt. Eind 1985 houden het AB en buitenlandcommissie zich bezig met het aanstaande Nederlandse voorzitterschap van de EG.

De ontwikkelingen rond de plaatsing van kruisraketten worden door het CDJA nauwlettend gevolgd. De in beginsel afwijzende positie wordt in mei door de ALV nog eens bevestigd. In september besluit het AB dat het CDJA zich als organisatie niet zal scharen achter het volkspetitionnement. In oktober komt het AB tot een evaluatie van het 1 juni-besluit, waarin nog eens wordt vastgesteld dat het CDJA tegen de plaatsing van kruisraketten is. Als het daarvan, op grond van de positie van de CDA-fractie na het 1 juni-besluit, toch komt, moeten wij onze aandacht rich-

ten op de andere vraagstukken van vrede en veiligheid, zoals bijvoorbeeld de overige kerntaken.

Aan ontwikkelingssamenwerking (ook één van de thema's van het jongerenjaar) wijdt het CDJA in januari een studiedag en in maart een vergadering van de raad. Ook het seminar van het Gesprekscentrum in juni is aan dit thema gewijd. Het CDJA verzet zich tegen de beperking van het mandaat van de NCO.

Zuid-Afrika is onderwerp van een resolutie van de CDJA-raad waarin brede, maar desnoods eenzijdige sancties worden bepleit. Hetzelfde gebeurt in een in augustus uitgegeven gezamenlijke verklaring van CDJA, Vrouwenberaad en partij. Het AB toont zich in september ingenomen met de gezamenlijke actie van de EG-landen, maar pleit voor stapsgewijze opvoering van de druk.

Met betrekking tot de toestand in Midden-Amerika toont het CDJA zich ingenomen met de ontwikkelingen in El Salvador, onder meer beslag krijgend in de verkiezingsoverwinning van Duarte. De ontwikkelingen in Nicaragua baren zorg; anderzijds is het CDJA teleurgesteld over boy-

cotacties tegen dit land en de steun daarvoor van ook Nederlandse christen-democraten. In januari reageert het algemeen bestuur op de regeringsnota „Jeugdbeleid”. Met name bij de uitgangspunten worden de nodige kanttekeningen geplaatst. In december is er contact met minister Brinkman over het jeugdbeleid, onder meer met het oog op zijn deelname aan een Europese ministersconferentie over dit onderwerp.

De positie van jongeren komt in het kader van het Internationaal Jongerenjaar ook aan de orde. In november organiseert het CDJA een studieconferentie over de minderjarigheidsproblematiek. De positie van buitenlandse jongeren die een gezin willen vormen en daarin door een minimum-inkomenseis worden beperkt, krijgt de aandacht in een resolutie van de ALV en contacten met de Tweede Kamerfractie. Tweemaal protesteert het dagelijks bestuur tegen uitzetting van Marokkaanse jongeren.

Het sociaal-economische beleid komt in verschillende opzichten aan de orde. De ALV spreekt zich uit voor de vernieuwing van het studiefinancieringssstelsel.

Daarover wordt ook contact onderhouden met de Tweede Kamerfractie. In het kader van het jongerenjaar coördineert het CDJA een project over inkomen en werkgelegenheid voor jongeren. Daarover wordt een nota uitgebracht. Met enig succes wordt bepleit om bij de herziening van de WWV minder nadruk te leggen op leeftijd en meer op arbeidsverleden. De ALV neemt in een resolutie stelling tegen de korting van de bijstandsuitkering voor zogenaamde „voordeurdelers”. Mede dankzij interventies van het CDJA blijven plannen om de minimum jeugdlonen voor 16- en 17-jarigen af te schaffen, onuitgevoerd. Na discussie in het CDJA stelt het AB in oktober een standpunt vast over de euthanasieproblematie. Zij stelt dat bij een dergelijk onderwerp diep doorleefde christen-democratische waarden in het geding zijn, dat die waarden tot verschillende afwegingen kunnen leiden en dat recht gedaan moet worden aan de verschillende opvattingen die hieromtrent kunnen leven. In meerderheid spreekt het AB uit dat euthanasie strafbaar moet blijven tenzij de patiënt in een fysiek uitzichtloze noodsituatie verkeert en zijn overlijden onafwendbaar is. Een minderheid acht iedere vorm van actieve euthanasie onaanvaardbaar.

Het bestuur reageert negatief op het kabinetsbesluit in principe de kernenergieopwekking in Nederland te vergroten. Op 25 april voert het CDJA daartegen actie. In maart publiceert het CDJA een brochure waarin alternatieven worden aangedragen voor inpoldering van Markerwaard. Mede op basis daarvan besluit de fractie tegen inpoldering.

Het AB wijdt in april een discussie aan het beleidsplan emancipatie van het kabinet.

De actieve fractiebegeleidingsgroep landbouw organiseert in december een studiedag over de superheffing.

Provinciale afdelingen en kernen

Het CDJA staat erom bekend sterk gestructureerd te zijn. Provinciale afdelingen van het CDJA houden via hun afgevaardigden in bestuur en organisatiecommissie contact met de landelijke organisatie. Daarnaast functioneert voor elke afdeling een DB'er als contactpersoon. Vanuit de organisatiecommissie ondersteunt het CDJA zwakke provincies als Zeeland. Tevens starten de voorbereiding ter oprichting van de twaalfde provinciale afdeling CDJA-Flevoland.

Mede door meer publiciteit voor het CDA groeit het aantal CDJA-kernen dat actief is, gestaag. De kernenbegeleiding georganiseerd in een kernencontactpersonennet, wordt beter opgezet. Onder leiding van een stafmedewerker van het landelijk bureau komen deze zogenaamde KCP'ers vier maal bijeen. Daaronder was een hele zaterdag in Arnhem.

Evenals in 1984 ontvangen de provincies voor kernenbegeleiding 50% extra middelen. Met het oog op de komende verkiezingen zijn kernen en provincies op grote schaal bezig met inbreng in de diverse programma's en jongereninbreng op de kandidatenlijsten.

Contacten met het CDA

De contacten met het CDA-bestuur worden behartigd via de CDJA-vertegenwoordigers in dagelijks- en partijbestuur. Ook in vergaderingen van de Partijraad hebben CDJA'ers een werkzaam aandeel. In 1985 staan die in het teken van de vaststelling van modelprogram en landelijk verkiezingsprogram.

Met de andere gelieerde organen en organisaties wordt contact onderhouden via het secretariaat en vertegenwoordigers in de besturen, zoals de redactie van CD/ACTUEEL, de CDA-buitenlandcommissie, de Stichting Kader- en Vormingswerk en de Stichtingsraad van het Wetenschappelijk Instituut.

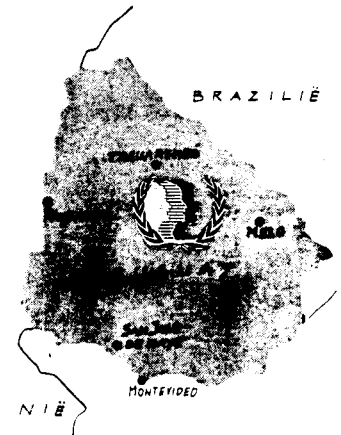
Het CDJA heeft een werkzaam aandeel in enkele partij-activiteiten, zoals de op jongeren gerichte activiteiten in het kader van de verkiezingscampagne en de CDA-actie „Vijf jaar jong”, die beoogt meer jongeren bij CDA en CDJA te betrekken, maar niet echt uit de verf komt. In februari organiseert het CDA een conferentie over jeugdwerkgelegenheid, in de voorbereiding waarvan het CDJA participeert.

Met de CDA-Tweede Kamerfractie wordt gestructureerd overleg gevoerd via de „agenda-commissie jeugdbeleid” waarin naast twee kamerleden en twee vertegenwoordigers van de partij, twee CDJA-leden participeren. Daarnaast wordt zoals al gememoreerd, veel overleg gevoerd met individuele kamerleden en fractiecommissies over concrete beleidsonderdelen.

INTERNATIONAAL JONGERENJAAR

CDJA-ACTIE

URUGUAY

In 1985 voerde het CDJA een succesvolle actie voor Uruguay.

M'50/PIJON/Internationaal Jongerenjaar

Het CDJA is samen met de meeste andere politieke jongerenorganisaties georganiseerd in de vereniging M'50, die zich ten doel stelt algemeen politiek vormingswerk te ontwikkelen voor jongeren. In maart verlaat M'50 het CDA-huis om in Utrecht een eigen kantoor te betrekken. In de loop van het jaar verschijnen een aantal projecten, onder meer over jeugdwerkloosheid en buitenlandse jongeren. Het functioneren van M'50 zal door de overheid in 1986 worden geëvalueerd.

Via M'50 is het CDJA aangesloten bij het PIJON, het platform van internationaal jongerenwerk, dat onder meer uitwisselingen met andere landen coördineert.

Gedurende heel 1985 wordt er uitvoerig gediscussieerd over het functioneren en de structuur van het PIJON vooralsnog zonder duidelijk resultaat. Het PIJON is ook coördinatiepunt voor de activiteiten rond het Internationaal Jongerenjaar. Het CDJA participeert in de nationale werkgroep, die activiteiten organiseert. Het jongerenjaar heeft overal in het land veel nieuwe initiatieven doen ontstaan. De meest politieke doelstellingen van de nationale werkgroep worden tijdens het jongerenjaar (nog) niet vervuld.

Gelet op de vele nieuwe initiatieven is het eindoordeel van het CDJA toch positief, dit in tegenstelling tot de opinie van de nationale werkgroep. De activiteiten van en binnen het CDJA in het kader van het jongerenjaar worden gecoördineerd door een IJJ-commissie onder voorzitterschap van DB-lid Han Hoogma.

17. Vrouwenberaad

Veel werk aan de winkel

Al het werk van het Vrouwenberaad komt voor rekening van de volgende besturen, secties, werkgroepen, emancipatiewerksters, vertegenwoordigingen en van het landelijk secretariaat van het CDA-Vrouwenberaad.

Besturen:

– **De Landelijke Raad**, het hoogste gezagsorgaan binnen het Vrouwenberaad, vier stemhebbende leden per provincie tellend, benevens de leden van het Dagelijks Bestuur en de adviseerende leden. Conform de statuten zijn de leden van de Landelijke Raad tweemaal in vergadering bijeen geweest.

– **Het Landelijk Bestuur**, dat bestaat uit één stemhebbend bestuurslid per provincie, benevens de leden van het Dagelijks Bestuur en de adviseerende leden, kwam zevenmaal in vergadering bijeen. Een achtste, in januari geplande vergadering, kwam wegens de slechte weersomstandigheden te vervallen.

– **Het Dagelijks Bestuur**, dat wordt gevormd door een voorzitter, vice-voorzitter, secretaris en penningmeester, kwam twintig keer in vergadering bijeen.

– **De Sectie Vorming**, bestaande uit per provincie één afgevaardigde, een boventallig Dagelijks Bestuur en één adviserend lid, hield zich ook dit jaar bezig met al die activiteiten die een rol spelen in zowel het politiek bewust maken van vrouwen als de deskundigheidsbevordering van vrouwen.

– **De Sectie Buitenland**, niet provinciaal samengesteld, behartigde de belangen van christen-democratische vrouwen in internationaal perspectief.

– **Zeven ad-hoc werkgroepjes** zijn per onderwerp in het leven geroepen om de concepten van zowel het provincie- en gemeenteprogram als van „Uitzicht” te bestuderen op mogelijke amendementen.

– **Eén ad-hoc werkgroep** heeft dankbaar werk verricht ten behoeve van de discussie „Nieuwe vormen van voortplanting”.

– **Twee emancipatiewerksters** hebben ieder in part-time dienstverband (emancipatieproject) voor drie jaar (mogelijk gemaakt door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid) het vele werk van het CDA-Vrouwenberaad ondersteund met doorwerking binnen het CDA.

De nieuwe en de oude voorzitter van het Vrouwenberaad: Corrie Botmann-Laan (l) en Riet ten Hagen-Pot (r).

– Het Vrouwenberaad was ook in 1985 in vele besturen en organisaties binnen en buiten het CDA vertegenwoordigd. Binnen het CDA was zij vertegenwoordigd in het Dagelijks Bestuur, het Partijbestuur; de Partijraad; het Congres; de Stichtingsraad van het Wetenschappelijk Instituut; het Bestuur van de Stichting Kader- en Vormingswerk; de Commissie Werkgroepenwerk van de Stichting Kader- en Vormingswerk; de Werkgroep Homofilie; de Politieke Campagne Commissie; de Begeleidingscommissie Emancipatiewerk en het Breed Emancipatie Overleg.

Buiten het CDA was het Vrouwenberaad vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur van de Nederlandse Vrouwen Raad; het Politiek Cultureel Centrum „De Populier”; het Politiek Vrouwen Overleg; het Breed Platform van Vrouwen voor Economische Zelfstandigheid; het Platform tegen Sexueel Geweld; en het Platform Kinderopvang.

Op het Landelijk Secretariaat van het CDA-Vrouwenberaad in Den Haag werken een stafmedewerker en een administratief medewerker om alle uitvoerende taken te verzorgen.

De activiteiten

Het Vrouwenberaad is een politieke organisatie

en al hetgeen daarbinnen gebeurt, is niet te vinden onder één noemer. In afwijking van voorgaande jaarverslagen wordt daarom nu gekozen voor een chronologisch verslag.

JANUARI

De concept-verkiezingsprogramma's bekeek het Vrouwenberaad op zeven onderwerpen waarbij elke ad-hoc werkgroep zich concentreerde op één onderwerp. De volgende terreinen kwamen aan de orde: Emancipatie en Jeugdbeleid, Welzijn en Volksgezondheid, Onderwijs, Wetenschap en Cultuur, Buitenlands beleid en Ontwikkelingssamenwerking, Binnenlands bestuur en Justitie, Ruimtelijke Ordening, Volkshuisvesting en Verkeer en Sociaal-economische vraagstukken.

Het jaar begon met drukke werkzaamheden die erop gericht waren een nieuwe voorzitter te vinden. Aangezien het enthousiasme voor deze functie gering bleek te zijn, was het werven des te indrukwekkender.

FEBRUARI

Op maandag 11 februari kwam het landelijk bestuur in vergadering bijeen. De voorzitter van het CDJA hield een inleiding over de problematiek rond kernenergie.

Het jaarverslag van 1984 werd besproken en na aangebrachte wijzigingen goedgekeurd.

Alle bestuursleden meldten in die vergadering hun ervaringen inzake de voortgang van de discussie over de economische zelfstandigheid van de vrouw, welke discussie in oktober 1984 van start was gegaan.

Het Politiek Vrouwen Overleg verzond op 5 februari een telegram aan de leden van de Tweede Kamer over de AOW. De inhoud van het telegram luidde aldus:

- In overwegingen en stemgedrag betreffende de AOW zou vastgehouden moeten worden aan het principe van de gelijkberechtiging van man en vrouw en aan de economische zelfstandigheid van de vrouw;

- Een AOW met een van neveninkomsten afhankelijk toesiagstelsel is géén stimulans voor gehuwde vrouwen om betaald te werken en zeker niet om hogere functies te ambiëren.

- De politieke vrouwenorganisaties ondersteunen KOSBO in het verzet tegen behandeling van samenwonende bejaarden als gehuwden. Om tot gelijke behandeling te komen dient de zelfstandige mens uitgangspunt van beleid te zijn.

Minouche Janmaat-Abée had vanuit het CDA-Vrouwenberaad zitting in het Breed Platform van Vrouwen voor Economische Zelfstandigheid. In januari werd zij tot lid van de Tweede Kamer geïnstalleerd waarna zij er de voorkeur aan gaf zich terug te trekken uit het Breed Platform.

Als haar opvolgster benoemde het landelijk bestuur Cora Reitsma-van Spanje.

Het Breed Emancipatie Overleg vergaderde in deze maand en sprak onder andere over de stand van zaken rond de AOW en de WWV-regeling, over het begrip „macht”, over de uitgebreide Commissie Vergadering over Emancipatiebeleid en over de economische zelfstandigheid van de vrouw.

MAART

De zeven ad-hoc werkgroepen gaan amendementen opstellen voor het concept-provincie- en gemeenteprogram.

Op 11 maart hield het landelijk bestuur een zogeheten beleidsdag. De dagelijkse besturen van de beide secties waren daarbij aanwezig, alsmede de beide emancipatiewerksters. Als hoogste prioriteit rolde de wens naar een verbeterde communicatie tussen basis en bestuur uit de bus. Er werd dan ook besloten tot de oprichting van een sectie Pers en Publiciteit.

Het Breed Emancipatie Overleg kwam op 19 maart bijeen en discussieerde over „het gezin”. Na lang wachten, sinds het officiële afscheid op 10 december 1984, kwam het afscheidscadeautje voor Riet ten Hagen-Pot gereed: een bundel inleidingen, artikelen en interviews van Riet ten Hagen tijdens haar voorzitterschap van het CDA-Vrouwenberaad van 11 oktober 1980 tot en met 10 december 1984. De titel luidt: „De vrouw als mens”.

Op 14 maart schreef het CDA-Vrouwenberaad een brief aan de CDA-Programcommissie om speciale aandacht te vragen voor de kinderopvang. De volgende aspecten werden door het Vrouwenberaad onder de aandacht gebracht:

- voldoende, verantwoorde en gedifferentieerde kinderopvang;
- bereikbaarheid naar draagkracht voor een ieder die er behoefte aan heeft;
- de toegankelijkheid mag niet bepaald worden door toelatingscriteria;
- de kinderopvang moet betaalbaar zijn;
- waar er wordt gesproken over betaling naar draagkracht, is dit in verband met de ouderbijdrageregeling; en
- aan de thans goed functionerende, experimentele kinderopvangvoorzieningen moet een structureel karakter worden toegekend.

APRIL

Op 22 april besloot het landelijk bestuur, en dit vloeide voort uit de beleidsdag van 11 maart, tot thema voor het komende seizoen te kiezen „Nieuwe vormen van voortplanting”.

De leden van het landelijk bestuur werd gevraagd om in de provincies uit te zien naar deskundige vrouwen die zitting zouden willen nemen in een samen te stellen ad-hoc werkgroep ter voorbereiding van de discussie.

Corrie Botman-Laan presenteerde zich in deze vergadering als kandidaat-voorzitter voor het CDA-Vrouwenberaad. Het landelijk bestuur besloot Corrie Botman aan de leden van de landelijke raad voor te dragen als voorzitter van het Vrouwenberaad.

Op 2 april droeg het CDA-Vrouwenberaad Aat Westhoff-Hubee bij de partij voor als lid van de CDA-Werkgroep Homofilie.

MEI

Op 9 mei vond de afsluitende dag plaats van de discussie over economische zelfstandigheid van de vrouw. Minister drs. J. de Koning hield een inleiding waarin hij onder meer zei dat wanneer we praten over emancipatie, nieuwe patronen niet in de plaats moeten komen van het oude, maar ernaast. Het gezinsideaal zoals dat zo lang had bestaan, was vrij uniform van karakter. Nu is er een grotere pluriformiteit en dat vereist nieuw beleid.

De afsluitende dag werd overigens niet met een standpuntbepaling vóór of tégen de economische zelfstandigheid van de vrouw afgesloten omdat daarvoor de materie veel te complex is.

JUNI

Op 3 juni kwamen de leden van de landelijke raad in vergadering bijeen. Corrie Botman-Laan werd met algemene stemmen gekozen tot voorzitter van het Vrouwenberaad, wat formeel inhield dat de landelijke raad Corrie Botman bij de Partijraad zou voordragen als de nieuwe voorzitter. Corrie Botman introduceerde zich bij de leden van de Landelijke Raad met een korte toespraak. Zij haakte in op de slogan „Samen Verantwoordelijk” en vroeg zich af wie zich wel en niet tot „samen” mogen rekenen. Ze hoopte dat de partij openstaat voor een creatieve en productieve samenwerking met het Vrouwenberaad, een eerlijker verdeling van inspraak, zeggenschap en democratisering van macht. „Samen verantwoordelijk” zal volgens Corrie Botman een maatschappij van mannen en vrouwen dichterbij brengen.

Op de Partijraad werd Corrie Botman tot voorzitter gekozen.

Het woord was voorts aan Dr. Marc Christiaens die als ethicus is verbonden aan de Katholieke Universiteit van Nijmegen. Hij belichtte in een boeiend betoog de vele aspecten die verbonden zijn aan draagmoederschap en hij deed dit van-

In de pauze van een bijeenkomst van de Landelijke Raad overleggen enkele vrouwen met elkaar.

uit drie invalshoeken: de persoonlijke visie van de mens, het maatschappelijk/ethisch niveau en draagmoederschap als cultuurfenomeen.

De leden van het landelijk bestuur gingen in de vergadering van 24 juni akkoord met een wijziging in de personele bezetting op het landelijk secretariaat van het CDA-Vrouwenberaad. De administratief medewerkster was slechts voor 21 uur per week werkzaam bij het Vrouwenberaad. Nadat voor haar een plaatsje elders op het partijbureau was gevonden en nadat de stafmedewerker van vier werkdagen per week terugging naar drie, kon er een administratief medewerkster voor 40 uur per week worden aangehouden. De herbezetting is budgettair neutraal verlopen hetgeen een voorwaarde was. De enorme vooruitgang is, dat het secretariaat van het Vrouwenberaad nu elke dag van de week bereikbaar en inzetbaar is.

Voorts werd in de vergadering van 24 juni op grond van door de leden van het landelijk bestuur ingediende namen getracht een kandidatenlijstje voor de verkiezingen van de Tweede Kamer op te stellen. Veel tijd is besteed aan het zo zorgvuldig mogelijk bespreken en beoordelen van kandidaten.

Het was de vuurdoop voor onze kersverse voorzitter zich in de daartoe geëigende partijorganen sterk te maken voor door het CDA-Vrouwenberaad voorgedragen kandidaten.

In juni verscheen het tweede en laatste nummer van „Vrouwen Actief”, het blaadje dat een betere communicatie tussen basis en bestuur van het Vrouwenberaad op gang moest brengen. Het landelijk bestuur richtte zich in juni in een brief tot de Politieke Campagne Commissie van het CDA. Daarin werd gereageerd op een uitspraak die Minister De Koning had gedaan over al die wintersportreizen die al uitverkocht waren en die naar zijn inschatting geboekt waren door tweeverdieners. Het landelijk bestuur drong er bij de Politieke Campagne Commissie op aan om zoveel als in het vermogen ligt dergelijke uitspraken te helpen voorkomen.

JULI

Een politiek rustige zomervakantiemaand, behalve voor de zeven vrouwen die zich hadden aangemeld voor de ad-hoc werkgroep die de discussie over de nieuwe vormen van voortplanting zou gaan voorbereiden.

AUGUSTUS

De leden van de ad-hoc werkgroep „Nieuwe vormen van voortplanting” kwamen op 22 augustus voor de eerste keer bijeen. Op 23 augustus stelde het CDA-Vrouwenberaad, samen met het CDA en CDJA, een verklaring op inzake Zuid-Afrika. Gepleit werd voor onmiddellijk overleg, het opheffen van de

noodtoestand en de vrijlating van Nelson Mandela. Indien er geen fundamentele wijzigingen in de apartheidspolitiek zouden worden aangebracht, zou de EG overgaan tot concrete en effectieve sancties, waaronder economische.

SEPTEMBER

Op 23 september kwamen de leden van het landelijk bestuur voor de eerste keer na de zomervakantie weer bijeen. Op de agenda stond onder andere de behandeling van de door de zeven ad-hoc werkgroepen voorgestelde 125 amendementen op het landelijke verkiezingsprogramma „Uitzicht”. Helaas had de partij verzuimd aan het Vrouwenberaad mee te delen dat de uiterste termijn van indienen vrijdag 20 september was. Dankzij de grote steun van de emancipatiewerksters is het gelukt de amendementen op tijd aan de partij aan te bieden, doch van een behandeling in de vergadering van het landelijk bestuur kon geen sprake zijn. In de vergadering hebben de emancipatiewerksters de amendementen toegelicht.

Tijdens de vergadering werd een brief opgesteld aan alle provinciale CDA-afdelingen met daarin het verzoek de amendementen van het Vrouwenberaad waar mogelijk ter harte te nemen en te ondersteunen.

Bert de Vries verzorgde in de vergadering de politieke rondblik.

Op 14 september organiseerde het politiek cultureel centrum „De Populier” een tweede congres over de herverdeling van betaalde en onbetaalde arbeid, voorbereid in samenwerking met een werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers uit maar liefst 19 vrouwenorganisaties, waaronder het CDA-Vrouwenberaad.

Het Politiek Vrouwen Overleg kwam met een verklaring ten aanzien van de arbeidstijdverkorting. In die verklaring, die mede door het CDA-Vrouwenberaad werd ondertekend, werd bevestigd:

- dat de sociale partners maatregelen nemen die leiden tot een 32-urige werkweek in 1990 als tussenstap naar een verdere arbeidstijdverkorting;
- dat de overheid hiertoe een voorwaarden-scheppend en stimulerend beleid voert en positieve acties onderneemt ten aanzien van vrouwen en hun deelname aan het arbeidsproces en
- dat alle politieke partijen zich met kracht inzetten voor een zodanige arbeidstijdverkorting dat een evenwichtige verdeling van betaald en onbetaald werk tussen mannen en vrouwen mogelijk wordt.

Tijdens het congres werd de oprichting aangekondigd van de „Associatie Hervreiding Betaalde/Onbetaalde Arbeid”.

De oprichting werd ondersteund door 16 vrouwenorganisaties waarbij ten onrechte de steun van het CDA-Vrouwenberaad werd begrepen. Het CDA-Vrouwenberaad zette in een brief, namens het landelijk bestuur, deze misvatting recht.

Op 20 september kwam de ad-hoc werkgroep „Nieuwe vormen van voortplanting” voor de tweede keer bijeen.

Op 30 september schreef het Vrouwenberaad een brief aan de contactpersoon van de Actie (voor een) Minister (van) Emancipatiezaken. Het CDA-Vrouwenberaad maakte duidelijk niet verder te willen gaan dan het voeren van actie voor een coördinerend bewindspersoon voor emancipatie die toegang zal krijgen tot de ministerraad.

Hanneke Luiten-Monchen schreef een scriptie over de relatie tussen CDA en Vrouwenberaad.

OKTOBER

Minister De Ruiter van Defensie had aan het Dagelijks Bestuur van het Vrouwenberaad de ontwerp-beleidsnota „Vrouw en Krijgsmacht” (juni 1985) toegezonden met het verzoek om commentaar te leveren. Het Dagelijks Bestuur kwam graag aan dat verzoek tegemoet en op 9 oktober werd, in samenwerking met een van de emancipatiewerksters, een reactie opgesteld.

Op 11 oktober kwamen de leden van de ad-hoc werkgroep „Nieuwe vormen van voortplanting” voor de laatste keer bijeen. Het discussiemateriaal was gereed, voorzien van een verantwoording van het bestuur. Aan alle plaatselijke vrouwenberaden, alsmede aan de provinciale secretariaten van het Vrouwenberaad, werd bericht dat en hoe men over het discussiemateriaal zou kunnen beschikken.

Diezelfde dag was er een feestelijke bijeenkomst op het CDA-partijbureau, alwaar mevrouw J. Luiten-Monchen de partij en het Vrouwenberaad haar doctoraalscriptie aanbood, met als onderwerp „Vrouwen in het CDA. Een onderzoek naar het functioneren van het CDA-Vrouwenberaad”.

Op 21 oktober kwam het landelijk bestuur bijeen. In de vergadering werd aandacht besteed aan de Wereldvrouwenconferentie te Nairobi (zomer 1985). Jeanner van der Linde-Pelger, het bestuurslid voor de provincie Overijssel, deed ver-

Beatrice Bos-Beernink nam namens de regering deel aan de Wereldvrouwenconferentie in Nairobi.

slag van haar ervaringen als forumganger en Beatrice Bos-Beernink, voorzitter van de Sectie Buitenland, maakte de leden van het landelijk bestuur deelgenoot van haar ervaringen als lid van de regeringsdelegatie naar Nairobi.

Het landelijk bestuur nam het besluit om steun te betuigen aan de actie „Verkrachter vrij – vrouwen vogelvrij”.

Besloten werd op de actie te reageren door aan het Komitee Justitiebeleid Slachtoffers Seksueel Geweld Eindhoven-Den Bosch, de amendementen op „Uitzicht” toe te sturen. Het CDA-Vrouwenberaad had de wens twee nieuwe artikelen toe te voegen aan „Uitzicht”:

– Op basis van gebleken resultaten uit onderzoek naar seksueel geweld tegen vrouwen en meisjes, dient een beleid ontwikkeld te worden waarin het seksueel geweld (lopend van verkrachting tot ongewenste intimiteiten) wordt bestreden en voorkomen;

— Slachtoffers van seksuele delicten zullen, indien zij daar de voorkeur aan geven, begeleid moeten worden door vrouwelijke agenten, respectievelijk hulpverleners.

NOVEMBER

Voor de tweede keer in 1985 kwam de landelijke raad bijeen en wel op 25 november. Gaf Dr. M. Christiaens op 3 juni min of meer het startschot voor onze discussie over de nieuwe vormen van voortplanting. Prof. Dr. Galjaard (geneticus aan de Erasmusuniversiteit) gaf op 25 november de discussie nog een extra duwtje. In een boeiend en levendig betoog plaatste professor Galjaard de nieuwe technieken in het perspectief van prioriteitstelling binnen de gezondheidszorg.

De politiek, aldus professor Galjaard, dient prioriteiten te stellen in de gezondheidszorg. En de individuele mens moet tekortkomingen en ongelijke levenssituaties leren aanvaarden.

Tijdens het ochtendgedeelte van de vergadering werd afscheid genomen van onze penningmeester, Juliette Tacken-van Wessem. Con-

form het rooster van aftreden was er aan haar bestuursperiode een einde gekomen. Tot haar opvolgster werd bij acclamatie benoemd Riky van Kuijk-Blommestein.

Tevens werd er afscheid genomen van de voorzitter van de Sectie Vorming, Truus Bot-van Gijzen, van wie de bestuursperiode eveneens was afgerond.

De leden van de landelijke raad behandelden een resolutie die tot onderwerp had de plaats van vrouwen bij toekomstig op te stellen kandidatenlijsten. Na op- en aanmerkingen werd besloten de resolutie terug te nemen, aan te passen en mandaat tot aannemen te verlenen aan het landelijk bestuur.

Op 18 november hield het Dagelijks Bestuur een bezinningsdag. De opbouw van de organisatie alsmede de taakverdeling binnen het bestuur, werd grondig onder de loep genomen. Een voorstel tot uitbreiding van het Dagelijks Bestuur in combinatie met een reorganisatie van enige werkvelden werd voorbereid.

Op 19 november kwam het Breed Emancipatie Overleg bijeen, voor de eerste keer onder voorzitterschap van Corrie Botman. Ook binnen dit overleg stond bezinning op doel en functioneren op de agenda. Voorts werden besproken het Beleidsplan Emancipatie, de Begroting van Sociale Zaken als het gaat om Emancipatie, de zedelijkheidswetgeving en de pensioenwetgeving.

Op woensdag 20 november had de voorzitter een gesprek met vertegenwoordigers van de partij over publicatiemogelijkheden voor het CDA-Vrouwenberaad in CD/ACTUEEL en de CDA-Krant. De voor het Vrouwenberaad bijzonder aantrekkelijke uitkomst van dit overleg, nl. het ter beschikking krijgen van een vaste ruimte in CD/ACTUEEL, duwde allen op de verantwoordelijkheid de verkregen ruimte op zinvolle wijze te vullen.

DECEMBER

Op maandag 9 december kwamen de leden van het landelijk bestuur bijeen voor de laatste vergadering van 1985. Dit was de laatste vergadering van Juliette Tacken-van Wessem, landelijk penningmeester en Truus Bot-van Gijzen, voorzitter van de Sectie Vorming.

Voor het voorzitterschap van de Sectie Vorming werd, op voordracht van de Sectie Vorming, Daisy Boersma-Barenburg benoemd tot waarnemend voorzitter. Voor deze formulering werd gekozen vanwege de bij 18 november genoemde en in deze vergadering besproken plannen tot herstructurering.

Hangende de besluitvorming koos het landelijk bestuur voor een waarnemend voorzitterschap. Op voordracht van de Sectie Buitenland benoemde het landelijk bestuur zes nieuwe leden voor deze sectie.

De leden van het landelijk bestuur hebben van hun mandaat gebruik gemaakt door de aan de landelijke raad aangeboden resolutie (zie 25 no-

vember) te wijzigen en aan te nemen. Zij spraken als hun mening uit, mede namens de leden van de landelijke raad, dat bij toekomstig op te stellen kandidatenlijsten tenminste één derde van verkiesbare plaatsen bestemd moet zijn voor een vrouw. De constatering die schuilging achter deze resolutie was, dat er in vertegenwoordigende lichamen en besturen te weinig vrouwen zitting hebben en dat deze situatie bij de komende verkiezingen voor de Tweede Kamer en gemeenteraden niet of nauwelijks verbeterd zal worden. Dit in tegenstelling met de in het rapport Appèl en Weerklank verwoorde gedachte dat er voor vrouwen meer plaatsgemaakt dient te worden in het CDA.

Op 23 december meenden de leden van het landelijk bestuur niet langer passief te kunnen blijven toekijken bij alle verschrikkingen die zich in Zuid-Afrika afspeelden. De arrestatie van Winnie Mandela ontlokte het landelijk bestuur een telegram, gericht aan Pieter Botha en aan de heer Kotze, ambassadeur van Zuid-Afrika in Nederland. In het telegram werd met klem tegen de arrestatie van mevrouw Mandela geïntendeerd en op grond van humanitaire gronden om onmiddellijke vrijlating verzocht.

Het Dagelijks Bestuur was per 1 januari 1985 aldus samengesteld:

M. Bellingwout-Roodenburg (vice-voorzitter en waarnemend voorzitter); A. J. Baas-Jansen (secretaris); en J. E. A. Tacken-van Wessem (penningmeester).

Leden van het Dagelijks Bestuur 3.6.1985-31.12.1985

C. M. Botman-Laan (voorzitter); M. Bellingwout-Roodenburg (vice-voorzitter); A. J. Baas-Jansen (secretaris); en J. E. A. Tacken-van Wessem (penningmeester).

Leden van het Landelijk Bestuur per 1 januari 1985

F. Ekens-van Dam (Groningen); M. Boersma-Graafsma (Friesland); B. v.d. Velde-van Dijk (Drenthe); A. M. v.d. Linde-Pelger (Overijssel); C. Reitsma-van Spanje (Gelderland); M. van Veen-Bruin (Utrecht); M. Verheul-Verhulst (Noord-Holland); J. Schumacher-Schnitger (Zuid-Holland); J. Punt-van Osnabrugge (Zee-land); M. J. de Sutter-Besters (Noord-Brabant) en A. Kreutzkamp-Schotel (Limburg).

Wijzigingen in de loop van 1985 voor:

Gelderland: M. L. de Pater-van der Meer uit Zutphen; Utrecht: C. W. Wiechers-van der Kraan uit Veenendaal; Noord-Holland: R. Th. de Haan-Koopman uit Wognum.

Medewerkers landelijk secretariaat per 1 januari 1985

E. M. (Els) Jansen-Keuvelaar, administratief medewerkster;
I. R. (Ineke) de Ridders, stafmedewerkster;
Per 1 september is mevrouw Jansen opgevolgd door mevrouw (Ellen) P. Bos.

18. Emancipatieproject

Taken goed uitgevoerd

1985 is een intensief jaar geweest voor de beide emancipatiewerkers Margot Overmars en Nel Crum. De activiteiten hebben zich vooral geconcentreerd rond de discussie en afsluiting van het thema van het Vrouwenberaad: „Economische Zelfstandigheid van de vrouw” en de opstelling en amendering van zowel „Uitzicht” als het modelprogramma voor gemeente en provincie.

Taken

In het beleidsplan Emancipatieproject '84-'87 werden drie globale taken aangegeven.

- De werkzaamheden met betrekking tot het vergroten van de emancipatorische gevoeligheid;
- De werkzaamheden ter bevordering van de emancipatie-deskundigheid; en
- De werkzaamheden met betrekking tot het opstellen van het modelprogramma en het landelijk verkiezingsprogramma.

Activiteiten

EMANCIPATORISCHE GEVOELIGHEID

Ten aanzien van het vergroten van de emancipatorische gevoeligheid kan vastgesteld worden dat er een consequente voortgang is t.a.v. de aangevatte werkzaamheden. De emancipatiewerkers namen deel aan de volgende overlegsituaties:

– Vrouwenberaad

De emancipatiewerkers hebben deelgenomen aan de Landelijke Raadsvergaderingen, de landelijke bestuursvergaderingen. Tevens is t.b.v. het Vrouwenberaad en het Ministerie van Sociale Zaken, de subsidiënt van het project, een uitgebreid evaluatieverslag opgesteld en zijn bijdragen geleverd aan een onderzoeks-enquête. Ondersteuning vond plaats bij onderbouwing van beleid, vervaardigen van notities en artikelen.

– Presidium

Op uitnodiging van de Emancipatieraadsleden werd door de emancipatiewerkers deelgenomen aan een overleg met het presidium in januari 1985. Als voornaamste items kwamen aan de orde: de positie van de vrouw in het midden- en kleinbedrijf en de agrarische sector en het benoemingsbeleid m.b.t. Emancipatieraadsleden vanuit het CDA. Tevens is aandacht geschonken aan de kandidatuur van vrouwen bij de Tweede Kamerverkiezingen.

– Partijraad

Deelname aan de Partijraad van 8 juni, waar emancipatie een centraal thema was in de inleiding van partijvoorzitter P. Bukman en de Partijraad van 26 oktober over het definitief vaststellen van het verkiezingsprogramma „Uitzicht”.

– Partijbureau

Deelname aan stafoverleg binnen het bureau, en het bijwonen van bijeenkomsten georgani-

seerd door de ondernemingsraad van het CDA-bureau. Er vonden tevens i.s.m. de begeleidingscommissie gesprekken plaats met een afvaardiging van zowel het Wetenschappelijk Instituut als de redactie van CD/ACTUEEL met als belangrijkste doelstelling de emancipatiegevoeligheid binnen de hen geëigende publikatiekanalen te vergroten.

– Breed emancipatie overleg

De Eerste en Tweede Kamerleden, Europarlementariërs en Emancipatieraadsleden, alsmede het DB van het Vrouwenberaad en emancipatiewerkers zijn in 1985 regelmatig bij elkaar geweest. Als belangrijkste items werden aan de orde gesteld:

- het beleidsplan emancipatie van het kabinet; en
- de economische zelfstandigheid van de vrouw.

Vanuit het Vrouwenberaad en het Emancipatiebureau is commentaar uitgebracht op het concept-beleidsplan Emancipatie.

Informatie werd gegeven t.b.v. de discussies in uitgebreide commissievergaderingen over:

- deeltijdarbeid, – emancipatiebureau's; en de nota Seksueel geweld.

De coördinatie van het Breed Emancipatie Overleg is i.v.m. de deeltijdfunctie van de medewerker van het Vrouwenberaad I. de Ridders overgegaan naar M. L. Overmars.

– Werkgroepenoverleg

Op uitnodiging is deelgenomen aan de werkgroep homofilie (met als belangrijkste item: de Wet Gelijke Behandeling en de identiteit van het bijzonder onderwijs) en de werkgroep Intercultureel Beraad.

VERGROTEN EMANCIPATIEDESKUNDIGHEID

– Economische zelfstandigheid van de vrouw

De bijdrage aan de discussie is afgerond, hetgeen geresulteerd heeft in een bundeling van de artikelen rond dit thema en een afsluitende dag op 9 mei te Utrecht.

Het verzorgen van inleidingen t.b.v. het Vrouwenberaad op regionaal niveau vond vooral plaats rond de thema's „het emancipatiefacetbeleid in „Uitzicht”, Herwaardering en herverdeling van betaalde en onbetaalde arbeid en het Verzorgen van trainingen”.

– De externe en interne contacten

De externe contacten zijn te onderscheiden in:

- contacten met maatschappelijke organisaties, zoals CNV, KOV, PCO en NCOV, inclusief het bijwonen van studieconferenties.

De emancipatiewerkers Nel Crum (l) en Margot Overmars (r).

– contacten met collega-emancipatiewerkers en de overkoepelende organisaties Landelijk Steunpunt Emancipatiewerk, de Nederlandse Vrouwenraad en platforms.

De interne contacten betroffen studieconferenties van het Wetenschappelijk Instituut en de Bestuurdersvereniging i.s.m. het CDA, zoals de conferenties over jeugdwerkloosheid, belastingstelsel, ouderenbeleid en decentralisatiebeleid.

– BIJDRAGEN AAN OPSTELLING VERKIEZINGSPROGRAMMA'S

– In de concept-fase kon de emancipatie-invalshoek zoveel mogelijk onder de aandacht gebracht worden van de commissieleden, hetgeen vooral t.a.v. het landelijk program geresulteerd heeft in een honorering van verscheidene standpunten.

– De fase van amendering heeft vorm gekregen door het coördineren van werkgroepen van het Vrouwenberaad.

De verdeling was als volgt:

- werkgroepen Binnenlands beleid en justitie; Sociaal-economische beleid; VROM en milieu (Nel Crum)
- werkgroepen Buitenlands beleid, Volksgezondheid en maatschappelijke dienstverlening; en onderwijs, wetenschap en cultuur (Margot Overmars).

De amenderingen zijn voorgelegd aan het Landelijk Bestuur van het Vrouwenberaad en daarna ingediend bij het CDA-partijbestuur. Dit zeer intensieve onderdeel van de activiteiten onderzocht een positieve afsluiting op de Partijraad van 25 en 26 oktober te Bussum.

De overige activiteiten met betrekking tot de verkiezingen betroffen:

- becommentariëring van de concept-sprekenschetsen van het CDA en het vervaardigen van:
- Emancipatiebeleid en het verkiezingsprogramma „Uitzicht”;
- Informaticabeleid en het verkiezingsprogramma „Uitzicht”;
- CDA-emancipatiefacetbeleid.

Ten slotte dienen niet de vele hand- en span-diensten m.b.t. informatieverstrekking, ondersteuning en advisering rond incidentele aanvragen onvermeld te blijven.

Zo werd bijvoorbeeld op verzoek van het Ministerie van Defensie gereageerd op het concept-rapport „De vrouw in de krijgsmacht”. Er werd advies gegeven bij de samenstelling van regionale en lokale emancipatienota's.

De begeleidingscommissie, die veel ondersteunend werk heeft verricht, kon samenvattend constateren dat veel concreet werk is geleverd, veel op gang gebracht is en in beweging gezet.

19. Toetsingscommissie

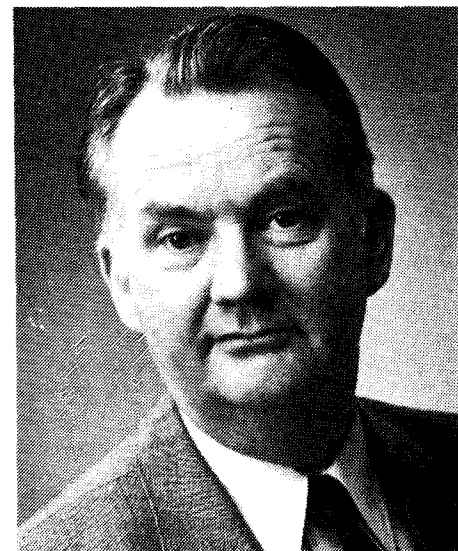
Opeenhoping functies onwenselijk

In gevolgd de statutaire bepalingen functioneert binnen het partijverband een vaste commissie, die het partijbestuur in directe zin aanbevelingen voorlegt over de aanvaardbaarheid van nevenfuncties naast het bekleden van bepaalde politieke hoofdfuncties.

Politieke ambtsdragers en bestuurders zijn verplicht de nevenfuncties te melden aan de Toetsingscommissie, die aan de hand van een eerder door het bestuur vastgestelde algemene gedragslijn een beoordeling uitspreekt over de wenselijkheid van het al dan niet vervullen van de nevenfunctie. Een en ander in het licht van de criteria tijdsbeslag, mogelijke belangenvermenging en het aanzien van het ambt (dat eventueel door het bekleden van de nevenfunctie geschaad kan worden). In de loop van 1985 start de officiële kandidaatstelling voor de in 1986 te houden verkiezingen voor zowel Eerste- als Tweede Kamer. Op grond van de gestelde regels wordt iedere kandidaat verplicht reeds bij de beschikbaarstelling voor een kandidatuur duidelijkheid te verschaffen over het hebben, behouden danwel mogelijk aanvaarden van nevenfuncties. Na een inventarisatie van de opgaven zal de commissie eerst in 1986 een beoordeling ter fiatting voorleggen aan het partijbestuur.

Ontheffing

De Toetsingscommissie beraadt zich eveneens nader op de effecten van reglementair onvermijgbaar verklaarde politieke functies, voor-

Baron Van Verschuer.

(foto Abstebe)

zover deze door dezelfde persoon worden bekleed. Deze taak behoort niet tot het officiële pakket van de commissie, maar is op verzoek van het partijbestuur als project toegevoegd. Dit naar aanleiding van ter zake genomen besluiten over het rapport Appel en Weerklank. Zo behoefde geen afzonderlijke commissie ingesteld te worden. De uitkomsten van het beraad zijn in 1985 nog niet geheel afgerond.

Wel komt de commissie tot de voorlopige conclusie dat het statutaire uitgangspunt dat opeenhoping van politieke (bestuurlijke) functies bij een persoon geen versoepeling moet ondergaan. Wel zal een nadere uitwerking noodzakelijk zijn, van de bepaling dat in uitzonderlijke gevallen ontheffing van de onvermijgbaarheid kan worden verleend. Hiertoe worden algemeen geldende criteria en ontheffingsnormen ter vaststelling voorgelegd aan het partijbestuur.

Nadrukkelijk wordt vastgehouden aan het beginsel dat ontheffing slechts in uitzonderlijke gevallen verleend dient te worden en veelal zal handelen ter voorziening in een tijdelijke behoefte (niet langer derhalve dan een periode en bij voorkeur korter).

In 1985 is de samenstelling van de Toetsingscommissie ongewijzigd gebleven. De heer mr. O. W. A. Baron van Verschuer te Beesd is voorzitter. Leden zijn mevrouw E. W. M. Borm-Luijckx te Emmeloord en de heren mr. J. M. Boll en mr. V. H. Bruins Slot, beiden te Amsterdam en mr. J. W. Smeets te Thorn.

Als secretaris van de commissie fungeert nog steeds de heer G. van den Berg te Waddinxveen, adjunct-secretaris van de partij.

Gerrit van den Berg: secretaris Toetsingscommissie.

20. Werkgroep homofilie

In de luwte van de storm

Na het aanvaarden van de resolutie homofilie in december 1984 is er enige windstille geweest ten aanzien van de activiteiten van de werkgroep.

Deze broodnodige rustpauze was echter van beperkte duur.

Velen drongen immers aan op een daadwerkelijke uitvoering van het bestaande regeerakkoord met betrekking tot de Wet Gelijke Behandeling. Dat dit echter veel haken en ogen had, is een ieder die zich met de actuele politiek bezig heeft gehouden, genoegzaam bekend.

De problematiek blijft zich immers toespitsen op de vraag in hoeverre de overheid kan en moet gaan bij het verbieden van discriminatie op

grond van homofiele geaardheid en/of leefwijze. Daarom leek het de werkgroep nuttig gesprekken te voeren met het CDA-overleg homofilie en met vertegenwoordigers van het bestuur van het KOV en de PCO-onderwijsorganisaties. Dit overleg werd als prettig en vruchtbaar ervaren. Er is dan ook besloten in de toekomst te komen tot continuering, danwel uitbreiding van deze gespreksvorm.

Er dreigde een impasse te ontstaan in de gehele voortgang rond een mogelijke wet Gelijke Behandeling en alle aandacht dreigde afgeleid te worden door de komende formatie. Het was dan ook zaak dat de werkgroep zich bleef verdiepen en bezinnen op mogelijkheden tot aanpassing van wetgeving, waarbij de resolutie homofilie als handvat gehanteerd kon worden. Zoals b.v. een uitbreiding van het Wetboek van Strafrecht, met name ten aanzien van de artikelen 137 c-d- en e en artikel 429 quater. Het resultaat is verwoord in het nieuwe regeerakkoord van 1986-1990.

Wisseling van de wacht

De werkgroep is in 1985 uitgebreid met Jan Krajenbrink. In verband met verandering van werkring van de secretaris J. W. Lohman is Eric Ouwejan tijdelijk als secretaris aangetreden. In 1986 nam Margot Overmars het secretariatschap over.

De huidige samenstelling van de werkgroep is als volgt: mr. J. Buikema (voorzitter), H. Evenhuis-v. Essen (vice-voorzitter), dr. P. A. van Gennip, drs. E. Ouwejan, drs. A. Slob, mr. J. W. de Savornin Lohman, mr. Y. Timmerman-Buck, mw. A. Westhoff-Hubbe, Margot Overmars-Spelbrink (secr.).

Jan Buikema: voorzitter werkgroep Homofilie.

21. Overleg kamerkringen/provinciale afdelingen

Overleg beter structureren

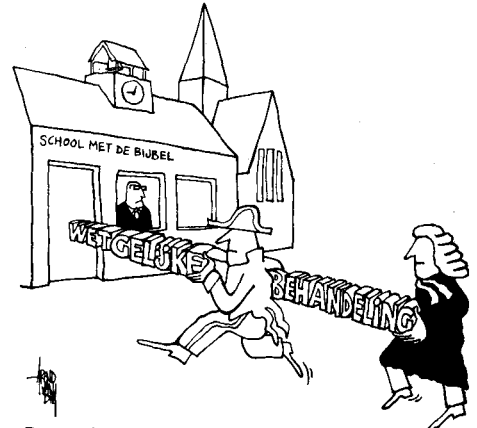
In 1985 is gepoogd het bekende overleg met de Kamerkringen en de provinciale afdelingen een meer organisatorisch karakter te geven. Bovendien bleven de contacten niet alleen beperkt tot de secretarissen, doch werden ook andere bestuurders uitgenodigd. Voorts zochten de medewerkers van het partijbureau de bestuurders op in hun eigen regio, waartoe de Kamerkringen in vier blokken werden opgesplitst.

De belangrijkste onderwerpen die in deze „blokvergaderingen“ aan de orde kwamen waren met name de kandidaatstellersprocedures van ge-

meenteraad en Tweede Kamer en de campagnes die hiervoor gevoerd werden. Verder vele statutaire en reglementaire bepalingen en vanzelfsprekend de dienstverlening van het partijsecretariaat.

Veel belangstelling bestond er tevens voor een onderlinge afstemming van zaken en uitwisseling van ervaringen.

Omdat eertijds afgesproken is de contacten tussen Kamerkringen/provinciale afdelingen en partijsecretariaat in de nieuwe opzet na één jaar te evalueren, moet worden afgewacht of deze vorm van overleg kan worden voortgezet.

De werkgroep hield zich intensief bezig met de problemen rond de gelijke behandeling.

22. Stichting huisvesting

Exploitatie in evenwicht

Na de huurverhoging in 1984 is het de Stichting CDA-Huisvesting gelukt de exploitatie in 1985 in evenwicht af te sluiten. Rekening moet evenwel gehouden worden met belangrijke onderhoudskosten op korte termijn als gevolg van kwaliteitsafname van het buitenschilderwerk.

De samenstelling van de Stichting Huisvesting per 31 december 1985 is als volgt:

ir. J. G. Gooden (voorzitter); M. B. M. J. van Vlijmen (secretaris); drs. C. Dekker (penningmeester); J. Kiers; F. H. B. Roebroek; mr. A. G. Smallembroek; dr. H. E. S. Woldring en F. J. M. Jehee (ambtelijk secretaris)

23. Financiële commissie

Weinig te doen

De samenstelling van de financiële commissie is als volgt:

- J. A. F. van Osch (voorzitter);
- H. C. Kok; en
- M. Paats

De commissie is belast met het jaarlijks onderzoeken van de balans en de rekening van baten en lasten van de partij-organen en adviseert over belangrijke financiële zaken.

Contacten met schipperswereld zeer belangrijk

Op 13 februari 1985 zijn de leden geïnstalleerd van het Comité van Varenden. Het Comité is nieuw binnen het CDA en gaat pogen dienstbaar te zijn voor zowel de partij als de fractie. Belangrijk met name zullen de contacten worden met de achterban van de schipperswereld. In 1985 is het comité driemaal bijeen geweest. Bijzondere aandacht is geschonken aan de

amendering van het landelijk verkiezingsprogramma. Andere belangrijke punten zijn de zeskaks-duwvaart, werk- en rusttijdsregeling, onderwijs aan schipperskinderen, regeling bemanningsterkte e.d.

Het Comité is als volgt samengesteld: F. Aarens; J. van de Bos; P. A. M. Cornelissen (adv.); B. Daalder; mw. W. Diepenveen; mw. C.

Dragt; H. Eversdijk (adv.); M. Fernhout; G. Gort; H. Harder; K. Hoekstra; F. J. M. Jehée (secretaris); G. J. van Kamp; D. Langstraat; S. Mannak; J. Nijland (adv.); J. J. Schuld; H. J. Smith; P. F. Urmetzer; C. J. v.d. Veeken; S. Veninga (voorzitter); mw. Vennik; mw. C. C. Verbaan-Keus (secr.); L. Verheij; R. J. de Vries; H. Wubs; C. Zwijnenburg.

De programcommissie presenteert „Uitzicht”. V.l.n.r. prof. Albada, voorzitter Van Leeuwen, voorlichter De Savornin Lohman en mevrouw Leyten.

25. Programcommissie

Het CDA zet de trend

Begin mei 1985 presenteert dr. L. M. van Leeuwen zich met het resultaat van zijn programcommissie aan de pers in het perscentrum „Nieuwspoor”.

Het CDA is de eerste politieke partij die daarmee zijn concept-programma het licht doet zien. Het programma krijgt de even korte als inspirerende titel „Uitzicht” mee. Resultaat van een kleine 20 plenaire vergaderingen van de programcommissie. Daarnaast is sprake van vele tientallen uren huisvliet van de commissieleden en hun naaste medewerkers, die vooral gerecruteerd worden uit de sfeer van het Wetenschappelijk Instituut, het partijsecretariaat en de medewerkers van de Tweede Kamerfractie.

In de maand september formuleert de commissie de preadviezen bij de vele honderden amendementen. Begin oktober worden deze, na fiatting door het bestuur, toegezonden aan de Partijraad. In een tweedaagse zitting, met een geheel nieuwe wijze van behandeling, stelt de Partijraad het document vast. De energieke voorzitter van de commissie dr. L. M. van Leeuwen krijgt een warm applaus voor het karwei van zijn commissie. Rest nog de bekrachtiging van „Uitzicht” op het CDA-congres dat februari 1986 zal plaats vinden. Opvallend is de vele en positieve publiciteit die „Uitzicht” krijgt. Het CDA zet een duidelijke trend die in de media brede herkenning en waardering ondervindt. Voor wat betreft de financiële onderbouwing en implicaties van het programma zijn er contacten geweest met het Centraal Planbureau.

De programcommissie was als volgt samengesteld:

dr. L. M. van Leeuwen (voorzitter), dr. W. Albada, H. A. de Boer, mw. mr. J. J. M. S. Leyten-de Wijkerslooth de Weerdesteijn, ir. W. C. M. van Lieshout, drs. J. J. M. Penders, drs. H. J. Vierssen, drs. M. Smits, dr. B. de Vries, drs. A. Oostlander, drs. Bremmer.

Prof. dr. W. Albada maakt tot 1 september deel uit van de commissie. Op die datum trekt hij zich terug wegens een benoeming bij de WRR. Hij wordt voorzitter van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.

Financiële steun voor wetenschappelijk werk

Sinds de fusie in het CDA bestaat ook een volledig zelfstandig Fondsstichting, welke als enig doel heeft het verlenen van financiële steun aan het wetenschappelijk werk binnen het CDA-verband. Daartoe beheert het bestuur van dit Fonds een aanzienlijk vermogen. Met het jaarlijkse rendement van dit vermogen worden eventuele tekorten van het Wetenschappelijk Instituut gecompenseerd.

Teneinde optimale rendementen te verkrijgen wordt vaak op basis van advies van beleggings-

deskundigen het vermogen uitgezet in diverse beleggingsvormen, te weten aandelen, obligaties en min of meer kortlopende deposito's. Het bestuur van het Fonds komt jaarlijks minimaal twee keer in vergadering bijeen. Enerzijds om de jaarrekening van het voorgaande boekjaar resp. de begroting voor het komend boekjaar vast te stellen. Anderzijds om zich te bezinnen op de actuele financiële stand van zaken om op basis daarvan de uitgangspunten aan het beleggingsbeleid te herbevestigen dan wel tot aanpassing te besluiten. In de praktijk zijn de voorzitter en penningmeester van het Fonds op basis van deze uitgangspunten verantwoordelijk voor het dagelijks beheer van het vermogen, waarbij zij worden geassisteerd door een door het Fondsbestuur aangewezen ambtelijk secretaris.

Samenstelling bestuur

Het bestuur van dit Fonds wordt samengesteld door middel van afvaardiging van vertegenwoordigers van een drietal instellingen, welke voor de fusie in 1980 functioneerden ten behoeve van het wetenschappelijk werk van de drie oude partijen AR, CHU en KVP (ieder een afgevaardigde), terwijl de samenstelling wordt gecompleteerd door een afvaardiging van het CDA-partij-

bestuur en het Wetenschappelijk Instituut zelf (ook ieder een). Voorts is er een drietal adviseerende leden, wier functie in respectievelijk Wetenschappelijk Instituut en partij de directe binding aangeeft. Voor de stemhebbende leden zijn ook plaatsvervangers aangewezen, die te allen tijde de vergaderingen van het Fondsbestuur kunnen bijwonen.

Per 31 december 1985 was het bestuur van de Stichting Fonds Wetenschappelijk Instituut voor het CDA als volgt samengesteld:

- mr. H. M. Krans te Den Haag, voorzitter (lid namens Dr. A. Kuyperfonds);
- H. Haenen te Heerlen, vice-voorzitter (lid namens Dr. Schaepmanfonds);
- dr. J. A. H. Hendriks te Oosterbeek (lid namens CDA-partijbestuur);
- A. J. Kaland te Zoutelande, penningmeester (lid namens Mr. A. F. de Savornin Lohmanstichting); en
- Th. E. F. Niers te Epe (lid namens WI).

Adviseerende leden zijn:

- drs. C. Dekker (penningmeester WI);
- drs. A. M. Oostlander (directeur WI); en
- drs. A. H. A. Veenhof (penningmeester CDA-partij).

Als ambtelijk secretaris is aangesteld G. van den Berg te Waddinxveen.

Ad Veenhof: adviserend lid van het Fonds.

27. Intercultureel beraad

Actieplan voor raadsverkiezingen

Het kiesrecht van buitenlanders bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1986 heeft bij de activiteiten van het Intercultureel Beraad (ICB) in 1985 centraal gestaan. Speciaal voor deze verkiezingen is door het ICB een plan van actie opgesteld. Belangrijk onderdeel van dit plan vormt het leggen van contacten met minderheidsgroeperingen. Op dit front zijn er de nodige contacten geweest met de Federatie van Islamitische Turken in Nederland en de Stichting Chinezen CRM. Ook is gestreefd naar nauwe contacten met de CDA-besturen in de concentratiegebieden. Hoewel dit laatste niet altijd optimaal geschiedde, konden toch enige provinciale ICB's van de grond getild worden.

Hoogtepunt in het jaar was een massale bijeenkomst in Rotterdam, waar minister-president Lubbers bijna 1.000 Turken toesprak.

Tenslotte mag melding gemaakt worden van een speciaal ontworpen informatiesetje over het ICB, waarmee voldaan kon worden aan de groeiende vraag vanuit het land om informatie over het CDA en de minderheden.

Het ICB is als volgt samengesteld:

H. Binderhagel; T. Demirhan; Lj. N. Despotovic; R. Fraai; F. J. M. Jehee (secretaris); mw. U. Kanhai; J. G. H. Krajenbrink (adv); P. G. Kroe-

ger; A. J. F. Marey; M. Mual; L. A. A. Pocornie; S. Rambocus; F. B. H. Roebroek; K. Sietaram (voorzitter); M. Slaby; W. G. H. Smeenk.

Voorzitter Sietaram van het ICB in gesprek met staatssecretaris Van Leyenhorst.

(foto 't Sticht)

MET LEVENDIGE DISCUSSIES

GERUCHTMAKENDE
INTERVIEWS

COLUMNS VAN
PARTIJVOORZITTER EN FRACTIEVOORZITTER

VEEL NIEUWS VAN DE PARTIJ

MAAK DAT VERZUIM GOED
NEEM SNEL EEN ABONNEMENT!

VOOR DE PRIJS HOEFT U
HET NIET TE LATEN

SLECHTS f 30,-, VOOR EEN JAAR
BEL 070-924461 OF VUL DE BON IN

LEEST U ALLEEN UIT ANDERE KRANTEN WAT **CDA actueel** SCHRIJFT?

CDA ACTUEEL een abonnement waard!

Een abonnement op CDA ACTUEEL nu kost u voor het jaar 1987 f 30,-. U ontvangt dan regelmatig een blad met interviews, discussies, commentaren, opiniërende artikelen en nieuws uit de partij. Ja, ik maak gebruik van dit abonnement.

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Deze bon opsturen naar CDA, Antwoordnummer 1700,
2500 XK Den Haag. Een postzegel is niet nodig.